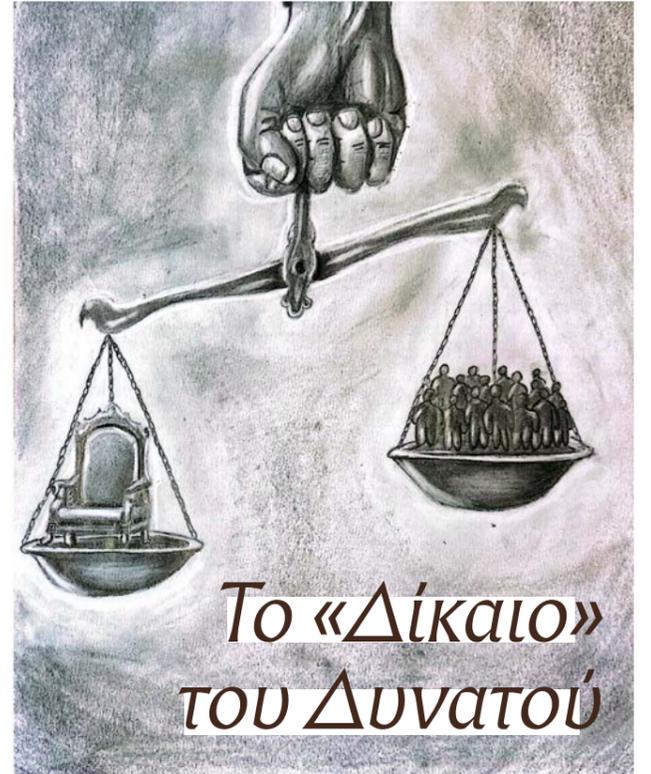

Ενεργός Πολιτότητα Από το «εγώ» στο «εμείς»

Η ποιότητα της δημοκρατίας ενός κράτους εξαρτάται από το πόσο ενεργοί είναι οι πολίτες του. Ποια είναι, όμως, τα χαρακτηριστικά ενός ενεργού πολίτη; Ενεργός πολίτης είναι αυτός που επιλέγει να δρα προς όφελος του συνόλου, που ενημερώνεται για το τι συμβαίνει γύρω του, που ερευνά, που δεν διστάζει να εκφράσει την άποψή του προβάλλοντας επιχειρήματα, που σέβεται την αντίθετη θέση, που είναι υπεύθυνος και αλληλέγγυος. Ο ενεργός πολίτης δεν μένει αμέτοχος· συμβάλλει στη διαμόρφωση των αποφάσεων και αγωνίζεται για την ευημερία του κοινωνικού συνόλου. Ταυτόχρονα, σέβεται τη διαφορετικότητα, τα ανθρώπινα δικαιώματα και φροντίζει για την

ίση αντιμετώπιση των συνανθρώπων του, παρατηρεί την αδικία και το λάθος και ενεργεί· προχωράει σε πράξεις και δεν μένει μόνο στα λόγια. Καταφέρνει να προσπεράσει το «εγώ» και να περάσει στο «εμείς», κατανοώντας πως η προσωπική ευθύνη του κάθε πολίτη συνδέεται με τη συλλογική ευημερία. Αν φανταστούμε μια πολιτεία με μηδενική ή έστω περιορισμένη συμμετοχή των πολιτών της στα κοινά, θα αντικρίσουμε ένα ασπρόμαυρο και απρόσωπο τοπίο. Όταν οι πολίτες δεν αξιοποιούν υπεύθυνα τον ρόλο τους, η μοίρα της πολιτείας εναπόκειται μόνο στα χέρια των ισχυρών και αυτό δεν μπορεί παρά να αποβεί επιζήμιο για το μέλλον ενός τόπου. σελ.13

Το «Δίκαιο» του Δυνατού

Δεν είναι λίγοι εκείνοι που υποστηρίζουν ότι η ιστορία επαναλαμβάνεται, δεδομένου ότι ο άνθρωπος τείνει να αναπαράγει συμπεριφορές και πρότυπα του παρελθόντος. Η προσφυγή στις «συμβουλές» των προγόνων μας αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της ανθρώπινης ύπαρξης· εντούτοις, αντί να λειτουργεί ως οδηγός αυτογνωσίας και ως πολύτιμο εργαλείο για τη διαμόρφωση ενός δικαιότερου κόσμου, συχνά καταλήγει στην ανακύκλωση των ίδιων μηχανισμών επιβολής και αυθαιρέσις που διαχρονικά κυριάρχησαν. σελ.4

Κύπρος 1974

Εγκλήματα πολέμου

σελ.7

Κυπριακή Προεδρία

Από την 1η Ιανουαρίου 2026, η Κύπρος αναλαμβάνει, για δεύτερη φορά από την προσχώρησή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), την Προεδρία του Συμβουλίου της Ένωσης. Το Συμβούλιο της ΕΕ αποτελεί βασικό όργανο λήψης αποφάσεων (άρθρο 13 της Συνθήκης της ΕΕ) και μέλη του είναι οι υπουργοί των κυβερνήσεων κάθε κράτους μέλους. σελ.3

Χαρούμενο σχολείο είναι...

Ένα χαρούμενο σχολείο δεν είναι πολυτέλεια, αλλά ανάγκη, δικαίωμα· είναι η προϋπόθεση για τη διαμόρφωση ελεύθερων και δημοκρατικών ανθρώπων. Είναι ο χώρος όπου η γνώση δεν επιβάλλεται με φόβο, αλλά προσφέρεται με φως. Σε ένα χαρούμενο σχολείο, το παιδικό χαμόγελο δεν σβήνει στην είσοδο της αίθουσας διδασκαλίας, αλλά πολλαπλασιάζεται και δυναμώνει. σελ.10

Μίκης Θεοδωράκης

100 χρόνια από τη γέννησή του

Δεν αντιμετώπισε ποτέ τη

μουσική ως

απομονωμένη

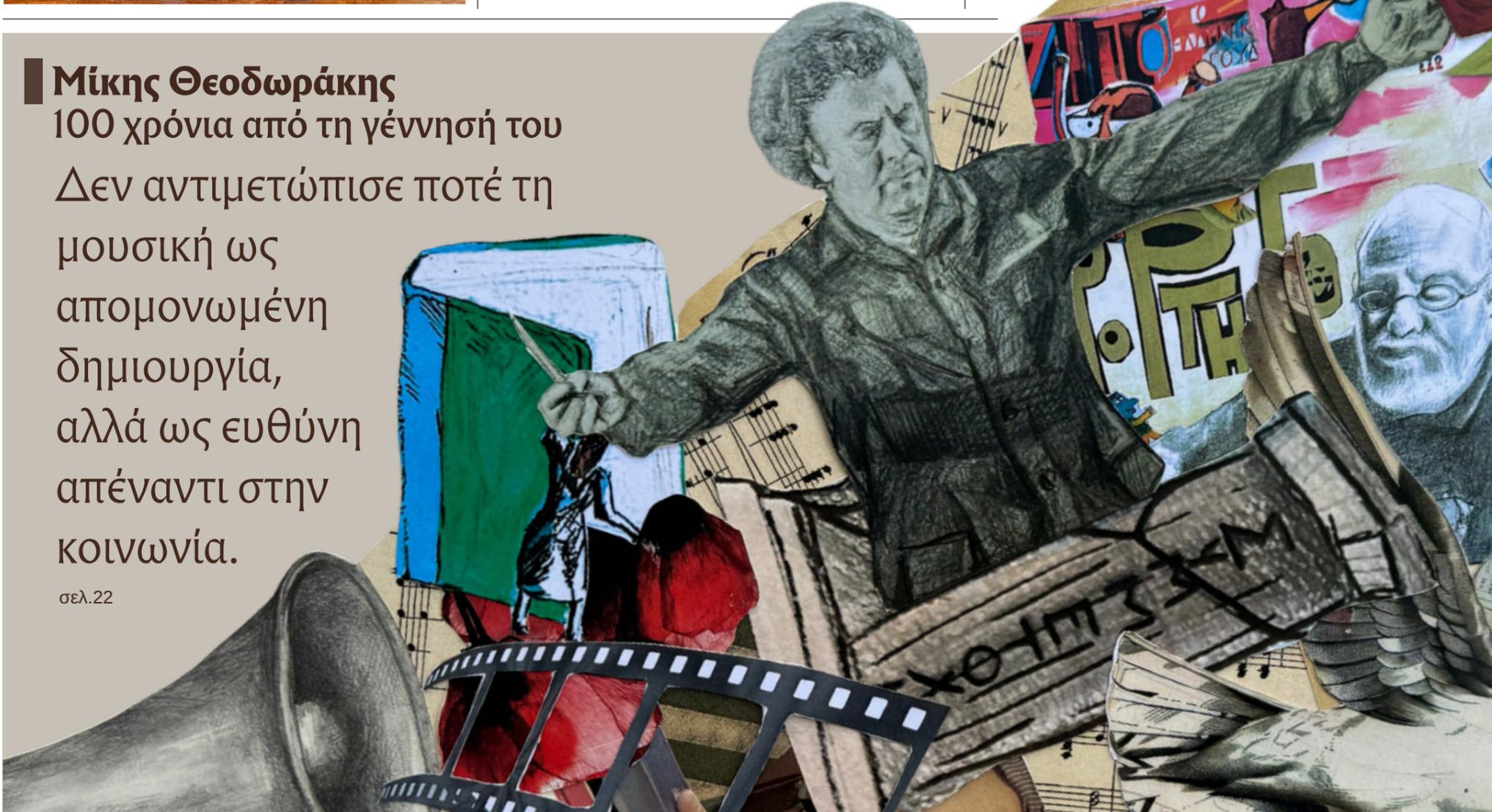
δημιουργία,

αλλά ως ευθύνη

απέναντι στην

κοινωνία.

σελ.22

ΑΝΙΧΝΕΥΣΕΙΣ

ΔΑΣΟΥΠΟΛΙΤΗΣ

Τεύχος 28

Ιδιοκτήτρια – Υπεύθυνη κατά νόμο
Δρ Μαρία Γεωργίου, Διευθύντρια

Αρχισυνταξία

Δανάη-Αναστασία Ψαρρά, Γ' 1.1
Μάριος Οράτιος Γεωργιάδης, Γ' 3.4
Ανδρέας Παφίτης, Γ' 3.4

Συντακτική Επιτροπή

Δανάη Δημητρίου, Α' 2.2
Ειρήνη Χρυσοβαλάντω Κωνσταντίνου, Α' 2.2
Ζήνων Σάββα, Α' 2.2
Ευγενία Χαραλάμπους, Α' 2.2
Ναταλή Χαττάρ, Α' 2.2
Δήμητρα Γιασεμή, Β' 1.1
Μαριτήνη Μανώλη, Β' 1.1
Ελένη Σάμο, Β' 1.1
Εβελίνα Αντωνίου, Β' 3.2
Δανάη Σταύρη Σιακαλλή, Β' 3.3
Δημήτρης Κωνσταντίνου, Β' 3.4
Δήμητρα Κυπριανού, Β' 3.5
Στέφανη Κυπριανού, Β' 3.5
Μαρία Ελένη Μιχαηλίδου, Β' 3.5
Αντριάννα Κυριακίδου, Β' 4.1
Πωλίνα Τσεχοβάγια, Β' 4.2
Λυδία Ανδρέου, Β' 5.2
Ασένια Τοντόροβα, Β' 5.2
Ιωάννα Κλώνου, Γ' 1.1
Άντρα Κωνσταντίνου, Γ' 1.1
Γεωργία Χατζηκυριάκου, Γ' 1.1
Μαρία Μουστάκα, Γ' 3.2
Θέα Παπαβαρνάβα, Γ' 4.1
Κωνσταντίνος Καλλής, Γ' 5.1
Δήμητρα Κουντούρη, Γ' 5.1
Έμιλυ Γιάγκου Μοίσοχ, Γ' 5.1
Λούκας Χαραλαμπίδης, Γ' 5.1

Εικαστικό Εξωφύλλου

Μαρία Ελένη Μιχαηλίδου, Β' 3.5

Εικαστικά Έργα

Ευγενία Χαραλάμπους, Α' 2.2
Ναταλή Χαττάρ, Α' 2.2
Ελένη Ευαγγέλου, Α' 2.3
Βικτώρια Παπασταύρου, Α' 2.4
Αλεξάνδρα Αναξαγόρου, Α' 3.2
Θεοχάρης Οδυσσεάς Χιδίρογλου, Β' 3.1
Μαριάννα Χριστοφόρου, Β' 3.2
Δανάη Σταύρη Σιακαλλή, Β' 3.3
Μαρία Μικαλλίνα Χατζησάββα, Β' 3.3
Αθηνά Ιωάννα Καραγιαννίδου, Β' 3.4
Νικόλας Κωνσταντίνου, Β' 3.4
Νάταλη Πατέρα, Β' 3.4
Δήμητρα Κυπριανού, Β' 3.5
Μαρία Ελένη Μιχαηλίδου, Β' 3.5
Ιωάννα Κούρτη, Β' 6.1
Σκάρλετ Νασρ, Β' 6.1

Φωτογραφία

Εβελίνα Ευσταθίου, Α' 2.2
Μελίνα Παπαδοπούλου, Α' 2.2
Ελένη Σπυροπούλου, Γ' 3.3

Σελιδοποίηση και Σχεδιασμός

Αιμιλία Σμυρίλλη, καθηγήτρια Πληροφορικής
Γιώργος Νικολάου, Β' 3.3
Έφη Ευγενίου, Γ' 3.1

Υπεύθυνη Έκδοσης

Ευρυδίκη Κωνσταντίνου, ΒΔ, Φιλόλογος

Συντονισμός εργασιών και επιμέλεια ύλης

Ευρυδίκη Κωνσταντίνου, ΒΔ, Φιλόλογος
Σωτηρούλα Γεωργίου, Φιλόλογος
Μαρία Ηροδότου, Φιλόλογος

Ευχαριστίες για τη στήριξη

στην Έλενα Στεφάνου, ΒΔ, καθηγήτρια Τέχνης,
στην Αίγλη Δαμιανού, καθηγήτρια Βιολογίας,
και στις φιλόλογους Χριστίνα Μανώλη, Νίκη Ορφανίδου, Αλεξία Τάνου, Δήμητρα Κυριάκου,
Γεωργία Γαλάζη και Νατάσα Κακούτση

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

Αγαπητές Δασουπολίτισσες και Αγαπητοί Δασουπολίτες,

Κρατάτε στα χέρια σας την 28^η απόδειξη ότι το Σχολείο μας διαθέτει άποψη και τολμά να την εκφράζει. Για ακόμη μια χρονιά ο *Δασουπολίτης* στρέφει το βλέμμα του προς ένα δύσκολο στοίχημα: την αληθινή επικοινωνία. Σε έναν κόσμο που τρέχει με ψηφιακές ταχύτητες και στον οποίο συχνά ξεχνάμε να κοιτάξουμε τον διπλανό μας στα μάτια, εμείς επιλέξαμε να πατήσουμε «παύση». Ως συντακτική ομάδα δεν λειτουργήσαμε απλώς ως καταγραφείς γεγονότων... Γίναμε συλλέκτες στιγμών· αναζητήσαμε τη ζωή που κρύβεται πίσω από τους βαθμούς, την τέχνη που γεννιέται στα θρανία και την άποψη που διαμορφώνεται στα πηγαδάκια της αυλής.

Δεν γράψαμε για να εντυπωσιάσουμε, αλλά για να συνδεθούμε. Μέσα σε αυτές τις σελίδες θα συναντήσετε τους εαυτούς σας. Θα βρείτε την περηφάνια μας για τους αγώνες των προγόνων μας, τον πόθο μας για την ελευθερία της πατρίδας μας, τις ανησυχίες μας για την πολιτική, την κοινωνία, το περιβάλλον, τον πολιτισμό και τις τέχνες, την αγωνία μας για το αύριο· αλλά, κυρίως, την ακλόνητη αισιοδοξία μας πως το μέλλον δεν είναι κάτι που περιμένουμε να έρθει, αλλά κάτι που χτίζουμε εμείς... εδώ, σήμερα – ως οι αυριανοί ενεργοί, ελεύθεροι, δημοκρατικοί και υπεύθυνοι πολίτες.

Σας καλούμε, λοιπόν, να αποστρέψετε για λίγο το βλέμμα από τις φωτεινές οθόνες. Σας καλούμε να αγγίξετε το χαρτί και να αφουγκραστείτε τη φωνή της γενιάς μας, καθαρή και αδιαμεσολάβητη.

Ας είναι αυτή η έκδοση μια αφορμή για ουσιαστικό διάλογο και επιστροφή στο πραγματικό. Καλή ανάγνωση!

Δανάη-Αναστασία Ψαρρά, Γ' 1.1
Μάριος Οράτιος Γεωργιάδης, Γ' 3.4
Ανδρέας Παφίτης, Γ' 3.4

Εικαστικό: Ελένη Ευαγγέλου, Α' 2.3

Η Κυπριακή Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γράφουν οι:
Δημήτρα Γιασεμή Β' 1.1 και
Δανάη Σταύρη Σιακαλλή Β' 3.3

από το νοτιοανατολικότερο άκρο της, από το μοναδικό κράτος μέλος που παραμένει διαιρεμένο και υπό κατοχή.».

Τα κύρια καθήκοντα του Συμβουλίου είναι η θέσπιση των νόμων της ΕΕ από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ο συντονισμός των πολιτικών των κρατών μελών σε διάφορους τομείς πολιτικής, η διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας της ΕΕ, η έγκριση του ετήσιου προϋπολογισμού της ΕΕ, από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και η συμβολή στη σύναψη συμφωνιών μεταξύ της ΕΕ, τρίτων χωρών και διεθνών οργανισμών. Οι χώρες και οι υπουργοί τους εκπροσωπούν το Συμβούλιο σε συναντήσεις με άλλα θεσμικά όργανα, αποτελώντας έναν ισχυρό πυλώνα στην αποτελεσματική λειτουργία της Ευρώπης.

Η Προεδρία ασκείται σε ομάδες των τριών, τη λεγόμενη «τριάδα των Προεδριών», η οποία συγκροτείται από τρία κράτη μέλη που διαμορφώνουν μία δεκαετή περιόδο. Κατά την περίοδο αυτή αναμένεται να υλοποιηθούν οι κοινοί στόχοι που συμφωνήθηκαν από τις τρεις χώρες. Εντούτοις, το κάθε μέλος, αποφασίζει τον τρόπο με τον οποίο θα δραστηριοποιηθεί στο εξάμηνο που προεδρεύει. Η τριάδα της Κύπρου απαρτί-

ζεται από την Πολωνία και τη Δανία, που υπήρξαν οι προκάτοχοι της Προεδρίας, το 2025.

Οι προτεραιότητες της Κυπριακής Προεδρίας

Το 2026 οι γεωπολιτικές προκλήσεις που υπάρχουν στον κόσμο δημιουργούν αβεβαιότητα, ενώ καθιστούν τις συγκυρίες ιδανικές για ανατροπή των κατεστημένων. Είναι για αυτόν τον λόγο που η Κύπρος, ως προεδρεύουσα του Συμβουλίου, έθεσε ως προτεραιότητά της την ενίσχυση της αυτονομίας της ΕΕ διαμέσου τομέων όπως αυτοί της ασφάλειας, του εμπορίου, της άμυνας και της ανταγωνιστικότητας. Έμφαση δίνει, επίσης, στη διαχείριση του μεταναστευτικού ζητήματος και την περαιτέρω ενίσχυση της αμυντικής ετοιμότητας και ασφάλειας της Ένωσης. Επιπλέον, η Κυπριακή Προεδρία, στοχεύει στην περαιτέρω συνεργασία της Ευρώπης με κράτη από τις τέσσερις γωνίες του πλανήτη: τη Λατινική Αμερική, την Αφρική, την Ασία και τα Δυτικά Βαλκάνια.

Παράλληλα, η Κύπρος, επιθυμεί να αναπτύξει συνεργασίες με εταιρούς στη Μέση Ανατολή, υποστηρίζοντας, εκ νέου, την παγίωση της ειρήνης και την παροχή βοήθειας στην αποδεδειγμένη Γάζα. Και αυτό γιατί η Κύπρος επιθυμεί, ως εκπρόσωπος της ΕΕ, να προωθήσει τη συνεργασία ανάμεσα στα Ηνωμένα Έθνη και την Ένωση, με απώτερο σκοπό την εδραίωση της παγκόσμιας ευημερίας και ειρήνης.

γιακό τομέα, στην προαγωγή της ψυχικής υγείας, με ιδιαίτερη προσοχή στους νέους, στην αποκλιμάκωση της στεγαστικής κρίσης, στην ασφάλεια των διαθαλάσσιων εμπορικών διαδρόμων, στην αντιμετώπιση της λειψυδρίας και στην εξασφάλιση της ισότητας των φύλων. Η Κύπρος, με την ανάληψη της Προεδρίας, διατρανώνει τη δέσμευσή της στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των προσωπικών ελευθεριών, αλλά και στην τήρηση του Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου.

Η ανάληψη της Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ είναι μεγίστης σημασίας για την Κύπρο μας, το μοναδικό μέλος της ΕΕ που είναι διχοτομημένο.

Οι προκλήσεις που απορρέουν από τους στόχους που τέθηκαν, σε συνδυασμό με το τι πραγματικά συμβαίνει στον κόσμο, ενδέχεται να δυσχεράνουν την πλήρη επίτευξη όλων των στόχων τους. Το αίσθημα της ανασφάλειας που κυριαρχεί παγκόσμια με τον πόλεμο στην Ουκρανία, τον αχαλίνωτο αυθορμητισμό του Τραμπ αλλά και τη φαλκίδευση της αίγλης και της επιρροής της ίδιας της Ένωσης, αυξάνουν τις δυσκολίες που έχει να αντιμετωπίσει η Κύπρος.

Αναμένεται, λοιπόν, η Κύπρος να δραματίσει τον ρόλο του διαμεσολαβητή, που θα προσπαθήσει να γεφυρώσει το χάσμα ανάμεσα στην ΕΕ και τον διεθνή κόσμο, επιδιώκοντας την ειρήνη και την αποτελεσματικότητα της διπλωματίας.

Η σημασία της Προεδρίας για την Κύπρο

Η ανάληψη της Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ αποτελεί μέγιστη τιμή για την Κύπρο μας. Μέσω αυτής, αναδύεται η ευκαιρία ανάδειξης των ικανοτήτων της Κύπρου, αλλά προπαντός, η ανάδειξη του πολιτισμικού και ιστορικού πλούτου του νησιού. Με αφορμή την Κυπριακή Προεδρία οφείλουμε να πιέσουμε τη διεθνή κοινότητα για επανεκκίνηση των συνομιλιών για προώθηση της επίλυσης του πολιτικού μας προβλήματος. Έχουμε χρέος να εκπληρώσουμε με αφοσίωση το έργο που μας αναθέτει η ΕΕ, ωστόσο οφείλουμε, παράλληλα, να θίξουμε τα τετελεσμένα της τουρκικής εισβολής, η οποία παρ' ότι συνιστά κραυγαλέο παράδειγμα παραβίασης του Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου, εξακολουθεί να παραμένει στο απυρόβλητο. Ευελπιστούμε πως η εξάμηνη Προεδρία της χώρας μας θα ολοκληρωθεί με επιτυχία, δημιουργώντας ταυτόχρονα τις ευκαιρίες για αποκατάσταση του δικαίου στο νησί μας.

Δίνεται ακόμη έμφαση στη δραστηριοποίηση στον ενερ-

θα χτυπά

Το «Δίκαιο»

Δικαιοσύνη και Δύναμη: Συνοδοί

Γράφει η
Δήμητρα Γιασεμή, Β' 1.1

Δεν είναι λίγοι εκείνοι που υποστηρίζουν ότι η ιστορία επαναλαμβάνεται, δεδομένου ότι ο άνθρωπος τείνει να αναπαράγει συμπεριφορές και πρότυπα του παρελθόντος. Η προσφυγή στις «συμβουλές» των προγόνων μας αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της ανθρώπινης ύπαρξης· εντούτοις, αντί να λειτουργεί ως οδηγός αυτογνωσίας και ως πολύτιμο εργαλείο για τη διαμόρφωση ενός δικαιότερου κόσμου, συχνά καταλήγει στην ανακύκλωση των ίδιων μηχανισμών επιβολής και αυθαιρεσίας που διαχρονικά κυριάρχησαν. Τα γεγονότα, δυστυχώς, καταδεικνύουν πως τελικά εμείς, οι άνθρωποι, είμαστε ανεπίδεκτοι μαθήσεως, παραμένοντας εγκλωβισμένοι στον ίδιο φαύλο κύκλο ισχύος και υποταγής.

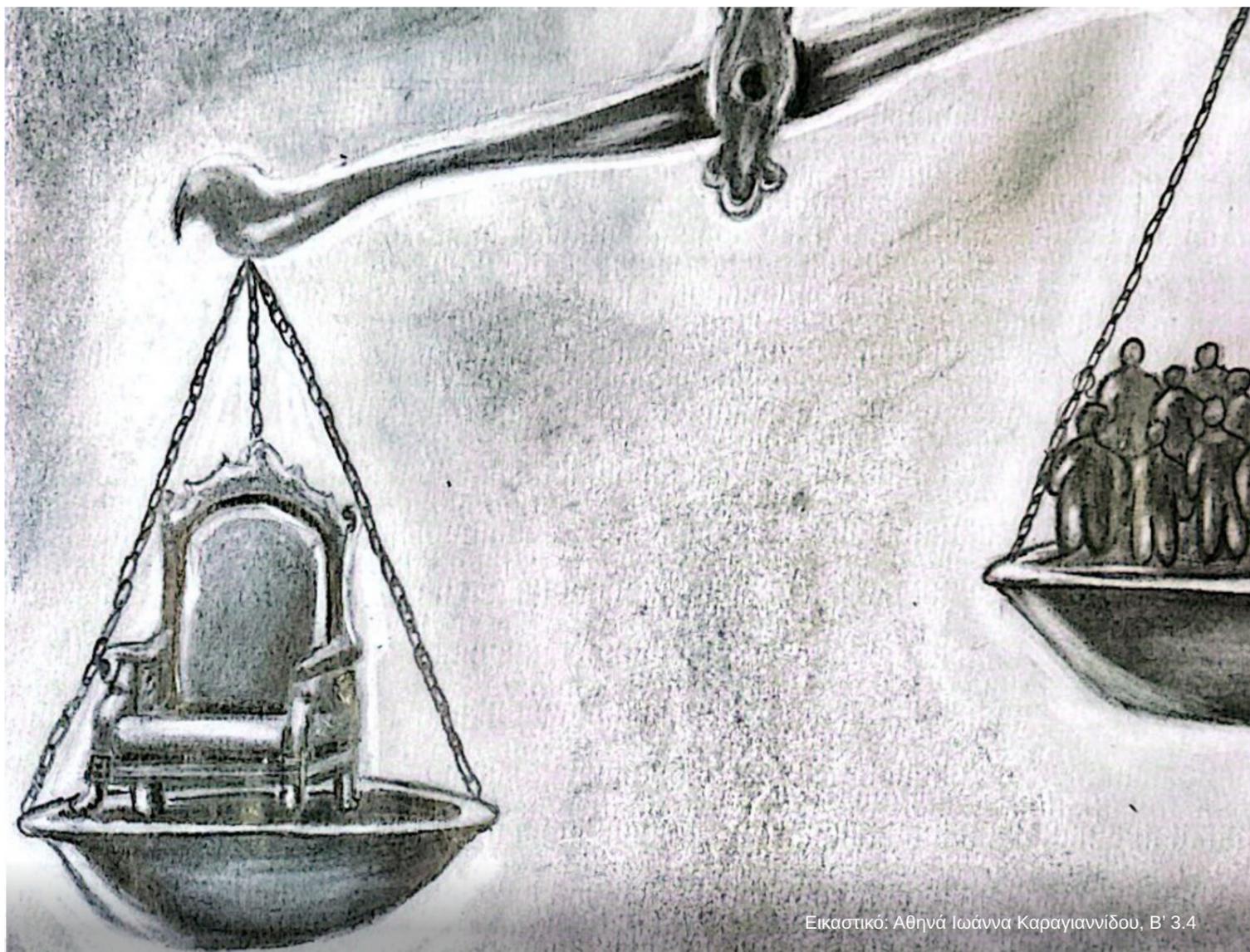
Διάλογος Αθηναίων-Μηλίων

Με μία σύντομη αναδρομή στο παρελθόν και επικαλούμενη το έργο *Ιστορία* του επιφανούς ιστοριογράφου Θουκυδίδη – του οποίου σκοπός υπήρξε η συγγραφή ενός έργου που θα παρέμενε «κτῆμα ἐς αἰεί» για τους μελλοντικούς αναγνώστες – θα επιχειρήσω να αποδείξω τη βασιμότητα της προαναφερθείσας θέσης. Ο ρεαλιστικός, κυνικός, πολιτικός Διάλογος των Αθηναίων και των Μηλίων αποτελεί κορυφαία έκφραση της σκληρότητας του πολέμου, παρουσιάζοντας τη διαχρονική σύγκρουση της ηθικής του ισχυρού με την ηθική του αδυνάτου. Προβάλλει τις στάσεις, τις συμπεριφορές, τις σκέψεις και τα κίνητρα των ανθρώπων που διαλέγονται – όχι μόνο στην παρούσα κατάσταση, αλλά και στη σύγχρονη διεθνή πολιτική σκακιέρα – με τέτοιο τρόπο που αποδεικνύει ότι η ανθρώπινη φύση δεν μεταβάλλεται και ότι ο άνθρωπος κάτω από παρόμοιες καταστάσεις αντιδρά «ὁμοία ἢ παραπλήσια» (Θουκ. 1.22.4). Κλασική Εποχή, 416 π.Χ., κατά τα χρόνια του Πελοποννησιακού Πολέμου, οι Αθηναίοι, με την «τεχνική» του εκβιασμού, επιχειρούν να εντάξουν τους Μηλίους στην Αθηναϊκή συμμαχία, παραβλέποντας – ή μάλλον εσκεμμένα αγνοώντας – τη δωρική καταγωγή τους και την επιθυμία τους να παραμείνουν ουδέτεροι. Με την κατάκτηση της Μήλου, είναι ευνόητο πως οι Αθηναίοι θα εξασφάλιζαν σημαντικά στρατηγικά οφέλη λόγω της προνομιούχας γεωγραφικής θέσης του νησιού στην περιοχή των Κυκλάδων. Εκείνο, όμως, που τους «πείσμωνε» ακόμη περισσότερο ήταν η επιθυμία τους για επιβολή και αποκατάσταση του κύρους τους: η ταπεινωτική ήττα που είχαν υποστεί σε προγενέστερη απόπειρα υπόταξης της Μήλου (426 π.Χ.) είχε κλο-

νίσει τη μέχρι τότε εικόνα τους ως ισχυρών εξουσιαστών, με υλική υπεροχή, και, προπαντός, υπεροχή καταγωγής. Τον Μάρτιο, λοιπόν, του 416 π.Χ., οι αθηναϊκές δυνάμεις στρατοπεδεύουν στο νησί, αιτούμενες την «εκούσια» προσχώρηση του νησιού στην Αθηναϊκή συμμαχία. Από τη μια έχουμε την ψυχρή πολιτική των Αθηναίων και των όποιων δυνατών, η οποία στηρίζεται στη στρατιωτική υπεροχή τους και από την άλλη την ηθική δύναμη του αδυνάτου, ο οποίος ανθίσταται με όλες του τις ψυχικές δυνάμεις απέναντι στον εχθρό, αντλώντας δύναμη από το αίσθημα δικαίου. Φυσικά, σε πολιτικό επίπεδο, η έκβαση των γεγονότων δικαίωσε τον κυνικό ορθολογισμό

ζωικό βασίλειο είναι λογική, αφού αποτελεί έναν φυσικό και επακόλουθο νόμο για την επιβίωση και εξέλιξη των ειδών. Ένα ζώο λειτουργεί βάσει ενστίκτου, αδυνατώντας να διακρίνει τον κορεσμό από την υπερβολή, με αποτέλεσμα να μην μπορεί πολλές φορές να «φράξει» το κυνηγετικό του ένστικτο και τη μανία του για κατανάλωση. Όσον αφορά στα «έλλογα» όντα εξυπακούεται – θα ανέμενε κανείς – μια συνειδητή αυτοσυγκράτηση. Όμως, τα φαινόμενα απατούν: ο άνθρωπος σταδιακά τείνει προς την υποβάθμιση του νοητικού του επιπέδου, έως ότου αυτό εξισωθεί με εκείνο των άλογων όντων. Αυτό δεν μπορεί να αποδοθεί παρά στην εξαχρείωση του ανθρώπινου είδους,

αλλά πέραν των επτά αυτοδιοικούμενων κρατών μέσα στον έναν χρόνο από την επιστροφή του στο Οβάλ Γραφείο. Τα πρόσφατα γεγονότα στη Βενεζουέλα αποτελούν ηχηρό προειδοποιητικό σήμα. Παρά τις διαφορούμενες απόψεις που εκφράζονται για το καθεστώς Μαδούρο, κανένας δεν έχει ορίσει τις ΗΠΑ ανώτερες των διεθνών συνθηκών περί σεβασμού της αυτονομίας άλλων κρατών. Είτε πρόκειται για την απαγωγή αρχηγού κράτους και την απόπειρα μετάβασης της εξουσίας στα χέρια των ανθρώπων του Τραμπ είτε για τον βομβαρδισμό χωρών στην άλλη άκρη της Γης, ο Τραμπ και οι εκαστοτε αμερικανικές κυβερνήσεις παραμένουν ατιμώρητοι. Αντί να καταδικάζονται

Εικαστικό: Αθηνά Ιωάννα Καραγιαννίδου, Β' 3.4

των Αθηναίων και επιβεβαίωσε την αρχή της επικυριαρχίας στον ασθενέστερο την οποία επίμονα υποστήριζαν οι Αθηναίοι πρέσβεις, ισχυριζόμενοι πως αυτή δεν αποτελεί δική τους επινόηση, αλλά έναν άγραφο νόμο της φύσης, ο οποίος, ειρήσθω εν παρόδω, αντιτίθεται σε εκείνους του κράτους και δύναται να τους αναιρεί. Και ενώ ένα φιλελεύθερο και δημοκρατικό κράτος δεν μπορεί να υφίσταται χωρίς νόμους, η φύση λειτουργεί ανεξάρτητα από αυτούς, χρήζοντας τους δικούς της κανόνες. Έτσι, ο βασιλιάς της ζούγκλας θα καταβροχθίσει τη δυναμική τίγρη, κατευνάζοντας την πείνα του, η δυναμική τίγρης τον μοναχικό λύκο, και ο μοναχικός λύκος το πανούργο τσακάλι. Η επιβολή του ισχυρού επί του αδυνάτου στο

που τροφοδοτείται διαρκώς από το νάρκωτικό του χρήματος και της εξουσίας.

Αναλογία στο σήμερα

Οι ΗΠΑ αποτελούν, αναντίρρητα, τους πρωταγωνιστές του ολέθρου και της συμφοροντολογίας μεταξύ των υπερδυνάμεων του πλανήτη. Ο Πρόεδρος Τραμπ αποδεικνύει ότι τιμάει επάξια τον τίτλο που διεκδικεί και που, από κάποιους, του έχει αποδοθεί ως «ο μεγαλύτερος ειρηνοποιός του κόσμου». Ασυμβίβαστος με κάθε κατεστημένο, χαράσσει το δικό του μονοπάτι προς την εγκαθίδρυση της παγκόσμιας ειρήνης, αντιπασσόμενος – υποτίθεται – στη βία και στις φρικαλεότητες του πολέμου με πρωτοφανή «πρωτοτυπία»: βομβαρδίζοντας ούτε ένα, ούτε δύο,

και να απομονώνονται από τη διεθνή κοινότητα, συχνά αποθεώνονται με ευεφhemίες. Ζήτω το «The American Dream» και Ζήτω το «Δίκαιο» του Ισχυρού!

Επόμενος στόχος των επεκτατικών τους σχεδίων η αυτοδιοικούμενη περιοχή του Δανικού Βασιλείου, Γροιλανδία. Αυτή τη φορά, όμως, σύμφωνα με τον ίδιο τον Πρόεδρο, η επιχείρηση εξυπηρετεί ξεκάθαρα σκοπούς «εθνικής ασφάλειας». Το γεγονός αυτό προκάλεσε νέο κύκλο αντιδράσεων σε παγκόσμιο επίπεδο απέναντι στις αναχρονιστικές ηγεμονικές τάσεις σύγχρονων ηγετών – άλλη μια τρανή απόδειξη της διαχρονικής επικαιρότητας των λόγων του Θουκυδίδη. Δεν είναι τυχαίο ότι, υπό αυτά τα δεδομένα, ο Πρω-

του Δυνατού

τόροι Ίπποι στην πολιτική σκακιέρα

θυπουργός του Καναδά, Μαρκ Κάρνεϊ, επικαλέστηκε στην ομιλία του στο Νταβός της Ελβετίας, τον περασμένο Ιανουάριο, τα λόγια του μεγάλου ιστορικού: «Οι ισχυροί κάνουν ό,τι μπορούν και οι αδύναμοι υποφέρουν ό,τι πρέπει».

Στο διά ταύτα

Όλα αυτά θα έπρεπε να λειτουργούν ως μια ισχυρή βόμβα έτοιμη να εκραγεί, ικανή να μας απομακρύνει από την αναπαυτική καρέκλα του παθητικού θεατή και να μας προβληματίσει ως προς το κατά πόσο είναι φυσιολογικό και αποδεκτό μία χώρα να λειτουργεί σαν νταής απέναντι στις υπόλοιπες, επιβάλλοντάς τους τη σιωπή κάθε φορά που παραβιάζει το Διεθνές Δίκαιο.

Ωστόσο, το μόνο συμπέρασμα στο οποίο μου επιτρέπεται να καταλήξω, με βάση τα προαναφερθέντα, είναι πως η εξουσία που αποδίδεται στον θεσμό της «Διεθνούς Δικαιοσύνης» φαντάζει κίβδηλη. Στο τέλος της ημέρας, ο κάθε ένας από εμάς καταλήγει να παρακολουθεί ατάραχα σε ζωντανή μετάδοση μια διαρκή επανάληψη των δριμύτερων σφαλμάτων της ανθρωπότητας.

Παρ' ότι δυστοπικό, καθίσταται τώρα – παρά ποτέ άλλοτε – ζωτικό, εμείς, η νέα γενιά, να προβληματιστούμε για το πού πραγματικά οδεύει η ανθρωπότητα και να κατασταλάξουμε ως προς το ποιο μέλλον επιθυμούμε και επιδιώκουμε να οικοδομήσουμε για τους εαυτούς μας. Έτι αναγκαιότερον να ψέγουμε την ωμή πραγματικότητα που μας περιβάλλει, καθώς διεθνείς οργανισμοί, όπως ο ΟΗΕ και το Διεθνές Δικαστήριο της Χά-

γης, φαίνονται να περιορίζονται σε παθητικό ρόλο ως προς την προάσπιση της παγκόσμιας δικαιοσύνης και ειρήνης. Πώς μπορεί κάποιος να απαιτήσει τη νομική συμμόρφωση των πολιτών, όταν παρατηρεί με απόλυτη ευκρίνεια πολιτικούς ηγέτες να εξασκούν αναισχύτως και χωρίς καμία ποινική συνέπεια πρακτικές παρόμοιες με εκείνες που ιστορικά εκτελούσαν οι ισχυρές αποικιοκρατικές δυνάμεις του Δυτικού Κόσμου;

Εξάλλου, ποτέ δεν λησμονούμε την ιδιαίτερη περίπτωση της δικής μας πατρίδας – αυτό το νησί – αμελητέας μεν έκτασης, ποτέ όμως σημασίας – που εδώ και 52 ολόκληρα χρόνια είναι διχοτομημένο από την κατοχική Τουρκία, αποτελεί ηχηρό παράδειγμα παραβίασης του Διεθνούς Δικαίου. Ποια θα ήταν, άραγε, η αντίδρασή μας αν η Τουρκία, μια μέρα, επικαλούμε-

νη το «Δίκαιο του Ισχυρού», διεκδικούσε την εναπομείνασα ελεύθερη Κύπρο μας; Το «Dum spiro spero» αποτελεί ένα από τα αγαπημένα μου λατινικά ρητά, και σημαίνει «Όσο αναπνέω ελπίζω». Και αυτό γιατί, έχοντας ανατραφεί σε έναν κόσμο που με εξαναγκάζει να απογοητεύομαι από την οπισθοδρόμηση της ανθρωπότητας – η οποία εκλαμβάνει την απόκτηση χρήματος και εξουσίας ως μοναδική επιλογή «λύτρωσής» της – παραμένω αγκυροβολημένη στην ελπίδα για ένα πιο ευδόκιμο μέλλον, απαλλαγμένο από ανθρωπινό άλγος, ανισότητες και αδικία.

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι μέσα μου αντηχεί επίμονα η θαρραλέα και δίκαιη φωνή των Μηλιών, αυτών των αδύναμων μεν απέναντι στον αθηναϊκό στρατό, ηθικών και ανδρείων δε απέναντι στην αθηναϊκή έπαρση.

50 + 2 χρόνια καρτέρεμα

Φωτογραφικό Αρχείο
Γραφείο Τύπου Και Πληροφοριών

Γράφει η
Ειρήνη Χρυσοβαλάντω
Κωνσταντίνου, Α' 2.2

50+2 χρόνια έχουν περάσει από την κυπριακή τραγωδία του 1974. 52 χρόνια πριν, το 1974, οι Τούρκοι εισέβαλαν στην Κύπρο και κατέκτησαν το 37% του νησιού μας, ενώ στις 15 Νοεμβρίου του 1983 ανακήρυσαν την παράνομη «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου», το Ψευδοκράτος. 50 + 2 χρόνια και, όπως λέει ο ποιητής μας Κώστας Μόντης: «Είναι δύσκολο να πιστέψω πως μας τους έφερε η αγαπημένη θάλασσα της Κερύνειας...». 50 + 2 χρόνια οι συγγενείς των αγνοουμένων περιμένουν να μάθουν τι απέγιναν οι αγαπημένοι τους και οι πρόσφυγες να επιστρέψουν στους τόπους τους.

Από το 1974 μέχρι και σήμερα καταβάλλονται συνεχείς προσπάθειες για την εξεύρεση μιας δίκαιης λύσης στο κυπριακό πρόβλημα, χωρίς όμως επιτυχία λόγω της άτεγκτης στάσης της Τουρκίας. Πότε, άραγε, θα έρθει η ώρα της επανένωσης της πατρίδας μας; Δυστυχώς, πολλοί από εμάς δεν έχουμε γνωρίσει τον τόπο από τον οποίο κατάγονται οι γονείς και οι παππούδες μας.

Εμείς, η νέα γενιά της Κύπρου, οφείλουμε να συνεχίσουμε να προσπαθούμε και να αγωνιζόμαστε για την εξεύρεση μιας λύσης, η οποία να αποκαθιστά το δίκαιο και να σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Δεν πρέπει ποτέ να ξεχνούμε ότι ζούμε σε μια διαιρεμένη πατρίδα και ότι οφείλουμε να συνεχίσουμε τον αγώνα μέχρι την απελευθέρωση.

50 + 2 χρόνια έχουν παρέλθει και ελπίζουμε να δούμε σύντομα την Κύπρο μας επανενωμένη, μάνα για όλα τα παιδιά της. 50 + 2 χρόνια και, όπως λέει ένας άλλος ποιητής μας, ο Δημήτρης Λιπέρτης: «Καρτερούμεν μέραν νύχταν να φυ-

σήσ' ένας αέρας, στουν τον τόπον πόν' καμένος τζι εν θωρεί ποττέ δροσιάν, για να φέξει καρτερούμεν το φως τζείνης της μέρας, ποννά φέρει στον καθέναν τζαι δροσιάν τζαι ποσπασιάν».

Μαρτυρίες

Γεωργία Κάσια από τα Λιμνιά Αμμοχώστου και τώρα στο Αυγόρου

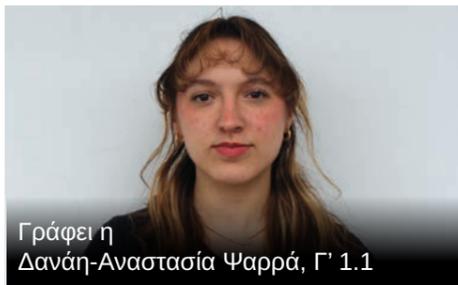
«Κατάγομαι από τα Λιμνιά Αμμοχώστου. Η ζωή πριν την εισβολή ήταν πολύ ωραία. Ήμουν ένα κοριτσάκι 12 ετών, πήγαινα σχολείο, έκανα τα μαθήματά μου και έπαιζα ξέγνοιαστα με τις φίλες μου. Όταν ακούσαμε τα πρώτα νέα για την εισβολή, νιώσαμε φόβο, τρομάξαμε, διότι δεν ξέραμε τι ήταν ο πόλεμος. Μόλις άκουσα τις σειρήνες, σηκώθηκα από το κρεβάτι μου και έτρεξα στην αγκαλιά της μητέρας μου. Τότε έμαθα από αυτήν ότι εισέβαλαν οι Τούρκοι στην Κύπρο. Αρχικά, πήρα μαζί μου πολλά πράγματα, αλλά με μάλωσε η μητέρα μου και τελικά φύγαμε παίρνοντας μόνο κάποια ρούχα για μένα και τα αδελφια μου. Η ζωή μας αποκαταστάθηκε πολύ δύσκολα μετά την εισβολή αλλά έμεινε για πάντα μια ανοικτή πληγή...»

Νίκη Τόφηρου από τη Μόρφου και τώρα στη Λευκωσία

«Κατάγομαι από την κωμόπολη της Μόρφου. Η ζωή στη Μόρφου πριν την εισβολή ήταν ξέγνοιαστη, με τις καθημερινές σκοτούρες της ζωής της τότε εποχής. Ήμουν μόλις 21 ετών, είχα τελειώσει την Παιδαγωγική Σχολή και είχα εργαστεί έναν χρόνο ως δασκάλα. Όταν έπεσαν οι πρώτες βόμβες, φύγαμε με τους γονείς και την αδελφή μου τρομαγμένοι και μπήκαμε σε ένα αυτοκίνητο, το οποίο μόλις είχα αγοράσει, και καταλήξαμε σε ένα χωριό του Τροόδους, όπου μείναμε για μερικές ημέρες σε ένα σπίτι το οποίο βρισκόταν σε άθλια κατάσταση, έως ότου ήρθε ο αδελφός μου και μας μετέφερε στη Λεμεσό, όπου παραμείναμε για έναν χρόνο. Τα επόμενα χρόνια ήταν πολύ δύσκολα, τα ζήσαμε μέσα στη θλίψη, πενθώντας για τον ξεριζωμό αλλά και για δύο δικούς μας ανθρώπους που χάσαμε κατά την εισβολή...»

«Δεν Ξεχνώ»

Η απονομή ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ δεν είναι προνόμιο· είναι ΔΙΚΑΙΩΜΑ

Γράφει η
Δανάη-Αναστασία Ψαρρά, Γ' 1.1

Σπίτια χωρίς φωνές, δρόμοι χωρίς όνομα, γειτονιές χωρίς ζωή. Το δικαίωμα του «ζην» έμεινε πίσω από τα συρματοπλέγματα. Ως εκεί χαρακτήρηκε το χώμα της πατρίδας εδώ και σχεδόν 52 χρόνια από το μαύρο καλοκαίρι του 1974. Χιλιάδες φωνές ρωτούν πότε θα επιστρέψουν. Όμως, αντί για απάντηση... σιωπή.

«Δεν ξεχνώ. Δεν ξεχνώ το χώμα της πατρίδας που με γέννησε! Δεν ξεχνώ το τραύμα του 1974...», συνθήματα που ηχούν στα σχολεία μας (και όχι μόνο) μέχρι και σήμερα. Συνθήματα που ζητούν να κρατήσουν την ανάμνηση του 1974 ζωντανή...

Οι συνέπειες της τουρκικής εισβολής υπήρξαν άμεσες, εκτεταμένες και βαθιά τραυματικές, τόσο σε ανθρώπινο όσο και σε θεσμικό επίπεδο. Στον βωμό του νόμου του ισχυρού θυσιάστηκαν θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα. Εν προκειμένω, η τουρκική εισβολή στην Κύπρο οδήγησε σε συστηματικές και διαρκείς παραβιάσεις θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως αυτά κατοχυρώνονται μέσα από άρθρα της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ).

Πρωτίστως, παραβιάστηκε το δικαίωμα στη ζωή (Άρθρο 2), καθώς, πέραν της απώλειας ζωών στα πεδία των μαχών, σημειώθηκαν δολοφονίες αμάχων και αιχμαλώτων πολέμου. Τραγική είναι η επιβεβαίωση της διαχρονικής εικόνας που προβάλλει μέσα από τους στίχους του ο Γιώργος Σεφέρης, «Τόσες ψυχές δοσμένες στις μυλόπετρες, σαν το σιτάρι. Κι οι ποταμοί φουσκώναν μες τη λάσπη το αίμα». Συνυφασμένη συνέπεια του προαναφερθέντος αποτέλεσε και η παραβίαση του βασικού δικαιώματος της ελευθερίας και της ασφάλειας (Άρθρο 3 και 5), καθώς πολλοί αιχμάλωτοι κρατήθηκαν χωρίς δίκη, βασανίστηκαν και έτυχαν κακομεταχείρισης στις φυλακές από τους Τούρκους, με κάποιους από αυτούς να μην έχουν επιστρέψει από την αιχμαλωσία. Επίσης, η τύχη 1619 Ελληνοκυπρίων και Ελλαδίων, στρατιωτών και αμάχων αγνοούνταν, με σημαντικό αριθμό να συνεχίζει να αγνοείται ακόμα και μετά την πάροδο 50 και πλέον χρόνων.

Όσον αφορά στα περιουσιακά στοιχεία των προσφύγων, εκείνα τους στερήθηκαν όντας κατεχόμενα, κατά παράβαση του δικαιώματος της ιδιοκτησίας (Άρθρο 1). Το 37% του κυπριακού εδάφους καταλήφθηκε με τους περίπου 162.000 Ελληνοκύπριους εκτοπισμένους να μην μπορούν να επιστρέψουν στα σπίτια τους

στερούμενοι του δικαιώματος της χρήσης τους σε συνδυασμό με τη στέρηση του δικαιώματος για ελεύθερη μετακίνηση και εγκατάσταση στο κατεχόμενο τμήμα του νησιού, όπως, εξάλλου, συνέβαινε και εξακολουθεί να συμβαίνει με το σύνολο των Ελληνοκύπριων πολιτών. Τέλος, προσβλήθηκαν τόσο το δικαίωμα στη θρησκευτική ελευθερία και στον πολιτισμό (Άρθρο 9) όσο και το δικαίωμα στην εκπαίδευση (Άρθρο 10). εκατοντάδες εκκλησίες και θρησκευτικά μνημεία στα κατεχόμενα βεβηλώθηκαν, λεηλατήθηκαν και παραμένουν αλειτούργητα, με το δικαίωμα της ελεύθερης πρόσβασης και της άσκησης της χριστιανικής λατρείας να αποστερείται για τους Ελληνοκυπρίους, ενώ πλήρως λογοκρίνεται το περιεχόμενο της παρεχόμενης εκπαίδευσης στα ελληνικά σχολεία του κατεχόμενου Ριζοκαρπάσου τα οποία λειτουργούν.

Εύλογα διερωτάται κανείς σε ποιας μορφής «δημοκρατικό» καθεστώς ζει ο άνθρωπος, όταν τα ανθρώπινα δικαιώματά του αντιμετωπίζονται ως προνόμια και όχι ως δεδομένα και απαραβίαστα. Και γιατί, άραγε, διένυσε το ανθρώπινο είδος τόσους αιώνες «ανάπτυξης», μόνο και μόνο για να γυρίζει εύκολα ο κύκλος της ιστορίας και να υπονομεύονται οι ιδέες της ελευθερίας, της ισότητας, της ειρήνης και, προπάντων, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όταν τα τύμπανα του πολέμου ηχούν;

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η ανίσχυρη έναντι της Τουρκίας και παθούσα Κυπριακή Δημοκρατία δεν παρέμεινε αδρανής. Η στρατηγική της όλα αυτά τα χρόνια υπήρξε σαφής: η προβολή και ανάδειξη του Κυπριακού ως ζητήματος διεθνούς νομιμότητας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσω νομικών νικών. Χαρακτηριστική είναι η υπόθεση της Τίνας Λοιζίδου κατά Τουρκίας (1996), στην εκδίκαση της οποίας το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε, αρχικά, ότι η Τουρκία φέρει ευθύνη για τις παραβιάσεις του δικαιώματος ιδιοκτησίας στις κατεχόμενες περιοχές, αναγνωρίζοντας ότι ασκεί ουσιαστικό έλεγχο στο βόρειο τμήμα της Κύπρου και, επιπλέον, ότι η κ. Λοιζίδου είχε

το δικαίωμα αποζημίωσης για την παρεμπόδιση πρόσβασης στην περιουσία της.

Ακολούθως, στην εμβληματική υπόθεση Κύπρος κατά Τουρκίας (2001), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο επιβεβαίωσε συστηματικές παραβιάσεις της ΕΣΔΑ από την Τουρκία στην Κύπρο, που αφορούσαν στους αγνοουμένους, τους εγκλωβισμένους, τους πρόσφυγες, την ελευθερία της θρησκείας και την προστασία της ιδιοκτησίας. Παράλληλα, από το 1974 και έπειτα, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών στον οποίο προσέφυγε η Κυπριακή Δημοκρατία έχει κατ' επανάληψη αποδοκιμάσει, μέσω σειράς ψηφισμάτων, την τουρκική εισβολή και τη συνεχιζόμενη παραβίαση διεθνών συνθηκών στην Κύπρο. Δυστυχώς, 52 σχεδόν χρόνια μετά από το 1974 τούτη η συλλογή ψηφισμάτων και νομικών νικών αποδεικνύεται ανίσχυρη να συμβάλει σε μια δίκαιη λύση του Κυπριακού ζητήματος.

Εν έτει 2026, στο πρώτο εξάμηνό του, η

Κυπριακή Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσφέρει στην Κύπρο μια ιδανική ευκαιρία να αναδείξει για πολλοστή φορά το Κυπριακό όχι ως ένα «παγωμένο πρόβλημα», αλλά ως ευρωπαϊκό ζήτημα δημοκρατίας, ασφάλειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στο διάστημα αυτό η Κύπρος δεν θα αποτελεί απλώς ένα κράτος μέλος που διαχειρίζεται την ευρωπαϊκή ατζέντα. Θα είναι ταυτόχρονα η φωνή μιας διαιρεμένης ευρωπαϊκής χώρας που μεταφέρει στο κέντρο των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης την ανάγκη για ειρήνη, επανένωση και σεβασμό του Διεθνούς Δικαίου. Η Κύπρια Υφυπουργός για ευρωπαϊκά θέματα, κ. Μαριλένα Ραουνά, επισημαίνει σχετικά ότι: «Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι πρωτίστως μία Ένωση που βασιζέται στις θεμελιώδεις αξίες της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της διεθνούς νομιμότητας». Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Ένωση υποστηρίζει και τάσσεται υπέρ της εξεύρεσης μιας λύσης εντός των συμ-

Εικαστικό: Ιωάννα Κούρτη, Β' 6.1

Εύλογα διερωτάται κανείς σε ποιας μορφής «δημοκρατικό» καθεστώς ζει ο άνθρωπος, όταν τα ανθρώπινα δικαιώματά του αντιμετωπίζονται ως προνόμια και όχι ως δεδομένα και απαραβίαστα.

φωνιών και των σχετικών ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ με στόχο τη διασφάλιση της ειρήνης και της σταθερότητας για τους κατοίκους του νησιού, χωρίς μονομερείς ενέργειες αλλά με πλήρη σεβασμό στο Διεθνές Δίκαιο.

Η απονομή ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ δεν είναι προνόμιο· είναι ΔΙΚΑΙΩΜΑ. Με γνώμονα αυτή την πεποίθηση, με τη μνήμη της εισβολής και τις επιπτώσεις της να βαρύνουν ακόμα την Κύπρο, ο αγώνας συνεχίζεται.

Η ματωμένη νήσος

Εγκλήματα πολέμου της Τουρκίας κατά της Κύπρου

Γράφει η
Ιωάννα Κλώνου, Γ' 1.1

Η Κύπρος, εξαιτίας κυρίως της στρατηγικής της θέσης, υπήρξε ανέκαθεν μήλον της Έριδος για πολλούς κατακτητές. Ασσύριοι, Αιγύπτιοι, Πέρσες, Ρωμαίοι, Φράγκοι, Βενετοί, Οθωμανοί και Βρετανοί κατακτητές σιγματίσαν την ιστορία του νησιού, αφήνοντας το αποτύπωμά τους χωρίς, ωστόσο, να καταφέρουν ποτέ να αλλοιώσουν την ελληνικότητά του στο πέρασμα των αιώνων. Δυστυχώς, ο εύλογος πόθος των Ελλήνων της Κύπρου για Ένωση, ώστε το νησί να αποτελέσει μέρος του ελληνικού κράτους, δεν ευωδόθηκε ποτέ. Αντίθετα, ο εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας της ΕΟΚΑ στα μέσα του 20^{ου} αιώνα οδήγη-

του πληθυσμού). Η κρίση κλιμακώθηκε, με αποκορύφωμα το προδοτικό πραξικόπημα στις 15 Ιουλίου 1974, το οποίο οργανώθηκε από τη δικτατορική κυβέρνηση της ελληνικής Χούντας και στόχο είχε την ανατροπή του δημοκρατικά εκλεγμένου Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'. Πέντε ημέρες αργότερα, η Τουρκία, επικαλούμενη το Άρθρο 4 της Συνθήκης Εγγυήσεων (μέρος των συμφωνιών Ζυρίχης - Λονδίνου, στις οποίες βασίστηκε η εγκαθίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας) – σύμφωνα με το οποίο, σε περίπτωση παραβίασης της Συνθήκης, οι εγγυήτριες δυνάμεις (Ελλάδα, Τουρκία, Ηνωμένο Βασίλειο) θα διαβουλευόνταν για τα αναγκαία μέτρα και, σε περίπτωση που κοινή ενέργεια δεν ήταν δυνατή, τότε «εκάστη των εγγυητριών δυνάμεων επιφυλάσσει εις εαυτήν το δικαίωμα να ενεργήσει με μόνο σκοπό την αποκατάσταση της συνταγματικής τάξης» – εισέβαλε στο νησί, προβάλλοντας ως πρόσχημα την προστασία των Τουρκοκύπριων κατοίκων του νησιού και την αποκατάσταση της συνταγματικής τάξης.

Η κατά το τουρκικό αφήγημα «ειρηνευτική επέμβαση» της Τουρκίας στην Κύπρο το 1974 διαψεύδεται από τα ίδια τα γεγονότα και τη στάση που διαχρονικά τηρεί στις προσπάθειες για λύση του Κυπριακού. Το 1974 κατά την τουρκική εισβολή διαπράχθηκαν εγκλήματα πολέμου, τα οποία, όπως και οι επιπτώσεις τους, βαρύνουν τη συλλογική μνήμη μέχρι σήμερα. Η προσφυγοποίηση Ελληνοκυπρίων στον ίδιο τους τον τόπο, η αποστέρωση περιουσίας και ο σφετερισμός της από την Τουρκία, το τραύμα που άφησαν οι δολοφονίες αμάχων, οι βιασμοί γυναικών, η μαρτυρική αιχμαλωσία στις τουρκικές φυλακές είναι κάποιες από αυτές.

Περισσότερο από το ένα τρίτο του ελληνοκυπριακού στοιχείου προσφυγοποιήθηκε, καθώς ο τουρκικός στρατός προέβη σε εκδιώξεις, κατάσχεση περιουσιών και σφετερισμό ιδιωτικής γης κατά παράβαση του Άρθρου 8 του Καταστατικού της Ρώμης του Ποινικού Δικαίου, εκδιώκοντας τους κατοίκους από τα σπίτια τους, στερώντας τους τις περιουσίες τους και το δικαίωμα για ειρηνική απόλαυσή τους. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι Ελληνοκύπριοι είχαν στην κατοχή τους περίπου το 78% της ιδιωτικής γης των σημερινών κατεχόμενων εδαφών. Οι εκτοπισμένοι εμποδίζονται μέχρι και σήμερα από τον τουρκικό κατοχικό στρατό από το να επιστρέψουν στα σπίτια και στις περιουσίες τους, γεγονός που αντίκειται στις «Αρχές των Ηνωμένων Εθνών για Αποκατάσταση στις Οικίες και στις Περιουσίες τους των Προσφύγων και των Εκτοπισμένων», σύμφωνα με τις οποίες «όλοι οι πρόσφυγες και οι εκτοπισμένοι έχουν το δικαίωμα να αποκατασταθούν σε κατοικία, γη ή ιδιοκτησία από την οποία έχουν αποστερηθεί παράνο-

μα». Ως προέκταση του σφετερισμού των περιουσιών των Ελληνοκυπρίων, η Τουρκία διαπράττει το έγκλημα του εποικισμού των κατεχόμενων περιοχών. Συγκεκριμένα, στο Άρθρο 49 παρ. 6 της Σύμβασης της Γενεύης (1949), αναφέρεται ότι: «Η κατοχική δύναμη θα πρέπει να μην πραγματοποιεί διωγμούς ή να μεταφέρει ομάδες του δικού της άμαχου πληθυσμού στην κατεχόμενη περιοχή». Είναι, επίσης, λυπηρό το γεγονός ότι οι Τούρκοι έποικοι έχουν εγκατασταθεί σε ελληνοκυπριακές περιουσίες, μολονότι η Κυπριακή Δημοκρατία καταβάλλει μεγάλη προσπάθεια να προστατεύσει τα περιουσιακά δικαιώματα των Τουρκοκυπρίων στις ελεύθερες περιοχές, θέτοντας τις περιουσίες τους υπό κρατική προστασία και διαχείριση.

Εγκλήματα πολέμου της Τουρκίας στην Κύπρο, ιδιαίτερα αποτρόπαια, αποτελούν οι δολοφονίες άμαχου πληθυσμού και αιχμαλώτων και οι βιασμοί Ελληνοκύπριων γυναικών. «Μας βάλανε σε αίθουσα του σχολείου στη Βώνη, μαζί με την υπόλοιπη οικογένεια. Εκεί έμπαιναν όποτε ήθελαν, διάλεγαν και μας πήγαιναν, για να ικανοποιήσουν τις σεξουαλικές τους επιθυμίες. Δεν έβγαينا να πάρω συσσίτιο. Φορούσα συνέχεια τα ρούχα της γιαγιάς, για να φαίνομαι γριά, αλλά έβλεπαν το πρόσωπο. Έβγαينا έξω, μόνο, όταν πήγαινα τουαλέτα. Ήμουν συνέχεια τυλιγμένη με ένα πάπλωμα και καθόντουσαν όλα τα πιτσιρίκια από πάνω μου για να μην με τραβάνε συνέχεια και να με βιάζουν οι Τούρκοι. Αυτό κράτησε τρεις μήνες, πριν έρθει ο Ερυθρός Σταυρός» (Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων, 2016). Η συγκεκριμένη συγκλονιστική μαρτυρία είναι μία από τις λιγοστές τις οποίες έχουν αφηγηθεί τα θύματα βιασμών που συντελέστηκαν στο κατεχόμενο χωριό Βώνη, το οποίο είχε χρησι-

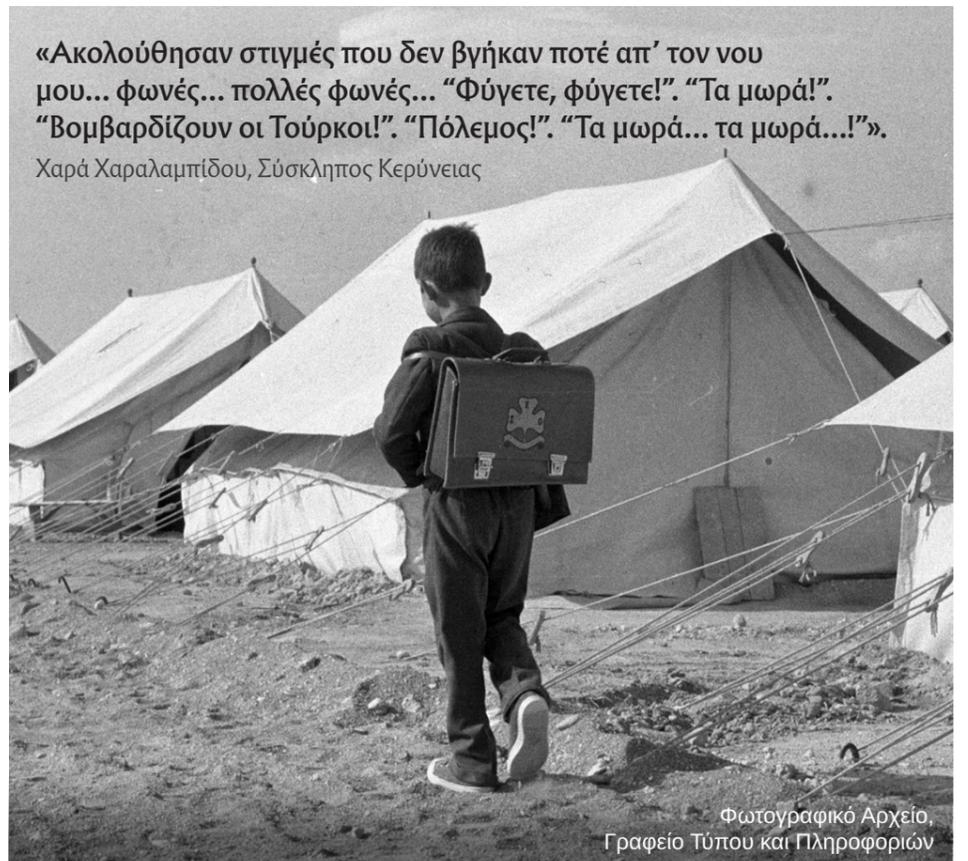
μοποιηθεί από τον τουρκικό στρατό ως στρατόπεδο κράτησης γυναικόπαιδων.

Μόλις 1.500 μαρτυρίες έχουν φτάσει ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που αφορούν σε βιασμούς, οι οποίοι διαπράχθηκαν από Τούρκους στρατιώτες σε ευρεία κλίμακα κατά γυναικών από 12 έως 71 ετών. Ενδεικτική είναι και η στάση που τήρησε η Εκκλησία, η οποία είχε συναίνεσει διά της ανοχής της στην τροποποίηση της νομοθεσίας το 1974, ούτως ώστε οι εκτρώσεις εκείνης της περιόδου να καταστούν νόμιμες, καθώς εκατοντάδες γυναίκες είχαν καταστεί έγκυοι εξαιτίας αυτών των βιαιοπραγιών. Το δράμα των γυναικών που έπεσαν θύματα βιασμών κατά την τουρκική εισβολή αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά από την κυπριακή πολιτεία το 2015, οπότε και αποφασίστηκε η παραχώρηση μηνιαίου επιδόματος ύψους χιλίων ευρώ σε γυναίκες που χαρακτηρίστηκαν «παθούσες της τουρκικής εισβολής» σύμφωνα με τον «περί παθόντων νόμο».

Τα γεγονότα του 1974 συνιστούν το πιο σκοτεινό και τραυματικό κεφάλαιο της σύγχρονης ιστορίας της Κύπρου. Η τραγωδία του 1974 αποτελεί μια διαρκή υπενθύμιση της ευθραυστότητας του πολιτισμού μας μπροστά στην ένοπλη αυθαιρεσία. Η οδύνη της απώλειας και ο σπαραγμός της αδικίας που υπέστη ο κυπριακός ελληνισμός δεν αποτελούν μόνο εθνικό τραύμα, αλλά μια κραυγή διαμαρτυρίας για την παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την απουσία σεβασμού σε αξίες που μας καθιστούν ανθρώπους. Εκείνο το καλοκαίρι που η Κύπρος και ο κόσμος της μάτωσε συντελέστηκε ένα έγκλημα εναντίον του ίδιου του ανθρώπου, αφού παραβιάστηκαν εκείνες οι οικουμενικές αξίες που θεμελιώνουν την ανθρωπινή αξιοπρέπεια.

«Ακολούθησαν στιγμές που δεν βγήκαν ποτέ απ' τον νου μου... φωνές... πολλές φωνές... "Φύγετε, φύγετε!". "Τα μωρά!". "Βομβαρδίζουν οι Τούρκοι!". "Πόλεμος!". "Τα μωρά... τα μωρά...!"».

Χαρά Χαραλαμπίδου, Σύσκληπος Κερύνειας

Φωτογραφικό Αρχείο,
Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

σε στην ανακήρυξη ανεξάρτητου κράτους το 1960, την Κυπριακή Δημοκρατία, με ένα δυσλειτουργικό δοτό σύνταγμα και με παρεμβατικά δικαιώματα τριών Εγγυητριών χωρών. Στις 20 Ιουλίου 1974, μία εξ αυτών, η Τουρκία, εισέβαλε στην Κύπρο θέτοντας υπό τον παράνομο έλεγχο της πέραν του 36% των εδαφών του νησιού.

Τα πρώτα χρόνια ζωής της Κυπριακής Δημοκρατίας χαρακτηρίστηκαν από πολιτική αστάθεια και τις δικοινοτικές ταραχές ανάμεσα σε Ελληνοκύπριους (77% του πληθυσμού) και Τουρκοκύπριους (18%

Απελευθερωτικός Αγώνας 1955-1959

Η εύλαλη σιωπή στα Κρατητήρια της Κοκκινοτριμιθιάς

Γράφει η
Μαριτίνη Μανώλη, Β' 1.1

Υπάρχουν ορισμένα ιστορικά γεγονότα των οποίων εμείς οι νέοι, εν έτει 2026, αδυνατούμε να αντιληφθούμε πλήρως τη βαθύτερη σημασία, καθώς και το πόσο πολύ σημάδεψαν την πορεία της πατρίδας μας. Ένα από αυτά είναι, αναμφίβολα, ο απελευθερωτικός αγώνας της ΕΟΚΑ (1955-1959), οι θυσίες των αγωνιστών της – των προγόνων μας – και το μεγαλείο ψυχής που επέδειξαν. Πρόσφατα, στο πλαίσιο σχολικής επίσκεψης στα Κρατητήρια της Κοκκινοτριμιθιάς, ήρθαμε σε άμεση επαφή με πτυχές αυτής της ιστορίας, οι οποίες δύσκολα μπορούν να αποδοθούν με λέξεις. Όσα αντικρίσαμε εκεί μας αφύπνισαν και μας προκάλεσαν έντονα συναισθήματα.

Η περηφάνια είναι το μόνο συναίσθημα που μπορεί – και οφείλει – να νιώσει κάποιος μετά από μια τέτοια επίσκεψη. Μόνο περηφάνια.

Τα Κρατητήρια της Κοκκινοτριμιθιάς ήταν ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης πολιτικών κρατουμένων, το οποίο δημιουργήθηκε από τους Άγγλους αποικιοκράτες κατά τη διάρκεια του τετραετούς ένοπλου απελευθερωτικού αγώνα του 1955-1959. Εκεί κρατήθηκαν περισσότεροι από 3.000 αγωνιστές της ΕΟΚΑ – άνδρες και γυναίκες κάθε ηλικίας. Άνθρωποι που αγωνίζονταν να εξασφαλίσουν το μεροκάματό τους. Άνθρωποι που είχαν οικογένειες να θρέψουν. Απλοί, καθημερινοί άνθρωποι... γεμάτοι όνειρα για ζωή και πόθο για την Ένωση με τη μητέρα Ελλάδα. Όταν φτάσαμε στα Κρατητήρια, επικρα-

τούσε απόλυτη σιωπή. Αντικρίζοντας και μόνο το συρματόπλεγμα στην είσοδο, νιώσαμε όλο τον πόνο που πέρασε από αυτό το μέρος. Η πρώτη μου σκέψη ήταν πως όλος ο χώρος έμοιαζε έρημος, σχεδόν στοιχειωμένος. Και πράγματι ήταν... Εισερχόμενοι στην αίθουσα παρουσιάσεων, καθίσαμε σε ψάθινες καρέκλες, από εκείνες τις παραδοσιακές που θυμίζουν την Κύπρο μας. Αφού μας καλωσόρισε ο υπεύθυνος του χώρου, παρακολουθήσαμε ένα ντοκιμαντέρ σχετικό με τη ζωή των κρατουμένων και το καθημερινό τους μαρτύριο.

Ακούσαμε μαρτυρίες που μας προκάλεσαν μεγάλη αμηχανία. Τόσο έντονη, που συνειδητοποιήσαμε πλέον πως αυτά που ακούγαμε τόσα χρόνια δεν ήταν σκηνές βγαλμένες από μια ξένη ταινία, αλλά η δική μας πραγματικότητα· η πραγματικότητα του τόπου μας, της πατρίδας μας. Μετά την προβολή του ντοκιμαντέρ, προχωρήσαμε στον πίσω χώρο της αίθουσας, όπου λειτουργεί ένα μικρό μουσείο. Στον αριστερό τοίχο, πλάι στην είσοδο του μουσείου, ήταν κορνιζαρισμένα διάφορα έγγραφα και αποσπάσματα από εφημερίδες που αφορούσαν στην περίοδο της Αγγλοκρατίας στην Κύπρο, ενώ στον απέναντι τοίχο δέσποζε μια μεγάλη αφίσα με τα ονόματα των κρατουμένων που κατάφεραν να αποδράσουν.

Προχωρώντας στο εσωτερικό του μουσείου, εάν μας παρατηρούσε κάποιος, θα μπορούσε να πει πως μείναμε άναυδοι. Μπροστά μας απλωνόταν ένας μακρύς διάδρομος με αμέτρητες φωτογραφίες, τοποθετημένες η μία δίπλα στην άλλη. Φωτογραφίες ανθρώπων που πέρασαν από τα Κρατητήρια. Κάποιοι φαίνονταν να χαμογελούν, σε άλλους δεν διαγραφόταν καμία έκφραση στο πρόσωπό τους· κανείς, όμως, δεν έδειχνε φοβισμένος ή θλιμμένος. Αυτό ακριβώς ήταν που μου προκάλεσε τη μεγαλύτερη εντύπωση: το γεγονός πως, παρ' όλο που ζούσαν αυτόν τον εφιάλτη, δεν έπαψαν να είναι αυτό που είναι: περήφανοι Έλληνες της Κύπρου.

Τα κρεβάτια των αιχμαλώτων

Βγαίνοντας από την αίθουσα παρουσιάσεων, περάσαμε σε τρεις ακόμη χώρους, οι οποίοι, όση μεγάλη δυσφορία κι αν μας προκάλεσαν, άλλο τόσο μας έκαναν να καμαρώνουμε για τους συμπατριώτες μας – αυτούς τους βασανισμένους ανθρώπους που έζησαν τη σκληρή πραγματικότητα που είχαμε τώρα εμείς μπροστά στα μάτια μας. Ο πρώτος χώρος ήταν γεμάτος με εικόνες από τα βασανιστήρια που υπέστησαν οι κρατούμενοι, συνοδευόμενες από επεξηγηματικές λεζάντες. Πνιγμοί, ξυλοδαρμοί, βιασμοί. Αντικρίζοντας και μόνο αυτές τις εικόνες, δυσκολευόμασταν να πιστέψουμε στα μάτια μας.

Το πιο οδυνηρό, όμως, ήταν όταν αντικρίσαμε τα πρόσωπα όσων έχασαν τη ζωή τους εξαιτίας των βασανιστηρίων. Ανάμεσα τους και δύο λυκειόπαιδα – δύο παιδιά της ηλικίας μας. Ο Λουκάς Λουκάς, 17 ετών, και ο Γεώργιος Χριστοφόρου, 18 ετών. Το μόνο που μπορούσαμε να νιώσουμε, στη σκέψη πως αυτά τα παιδιά θα μπορούσαν να είναι ο οποιοσδήποτε από εμάς, ήταν συγκίνηση.

Συγκίνηση αλλά και βαθιά περηφάνια. Προχωρώντας, μας έδειξαν τα «κρεβάτια» στα οποία κοιμόντουσαν οι κρατούμενοι, καθώς και το απομονωτήριο, το οποίο χρησιμοποιούνταν τόσο ως τιμωρία όσο και ως μέσο βασανιστηρίου. «Κρεβάτια»... μια τσιμεντένια ορθογώνια κατασκευή με σειρές από ξύλα στη θέση στρώματος. Το απομονωτήριο έμοιαζε περισσότερο με άσυλο: ένα άφωτο δωμάτιο, ένα παγκάκι για κρεβάτι και ένας κουβάς για τουαλέτα. Είναι απίστευτο το πόσο σκοτεινό είναι αυτό το μέρος... πόσο σκοτεινό και απάνθρωπο... Πληροφορηθήκαμε, μάλιστα, πως στην απομόνωση άφηναν τον «τιμωρημένο» για μεγάλο χρονικό διάστημα, ακόμα και για μήνες.

Η τελευταία μας στάση ήταν το επισκεπτήριο. Εκεί είδαμε τον τρόπο με τον οποίον οι κρατούμενοι δικαιούνταν να επικοινωνήσουν με τους αγαπημένους τους. Μας έκανε ιδιαίτερη εντύπωση το γεγονός ότι, παρ' όλο που οι Άγγλοι στρατιώτες φρόντιζαν να μην περνά καμία βοήθεια ή και πληροφορία από τον έξω κόσμο στους κρατούμενους, εκείνοι πάντοτε έβρισκαν κάποιον τρόπο να τους ξεγελάσουν – είτε αφήνοντας κρυφά ένα σημείωμα σε κάποιο βιβλίο είτε στο πίσω μέρος ενός γιακά.

Καθώς φεύγαμε από τα Κρατητήρια, επικρατούσε και πάλι απόλυτη σιωπή. Ίσως γιατί σκεφτόμασταν όλα εκείνα τα γενναία πρόσωπα, όλους τους αγωνιστές που συμμετείχαν στον μεγάλο αυτό αγώνα, τον αγώνα της ΕΟΚΑ κατά της Αγγλοκρατίας· αυτούς που πάλεψαν με νύχια και με δόντια, ώστε εμείς, η επόμενη γενιά, να παίρνουμε παράδειγμα από τη θυσία τους και να συνεχίζουμε, άφοβα και ανυπόταχτα, τον αγώνα μέχρι την απελευθέρωση της πατρίδας μας από τους Τούρκους.

Πάντοτε θα τιμούμε όλους τους μαχητές, όλους τους πεσόντες που πάλεψαν μέχρι θανάτου. Τελικά, η περηφάνια είναι το μόνο συναίσθημα που μπορεί – και οφείλει – να νιώσει κάποιος μετά από μια τέτοια επίσκεψη. Μόνο περηφάνια.

Τα Κρατητήρια της Κοκκινοτριμιθιάς

Μία παράδοξη σχολική γιορτή

Γράφει η
Δανάη Δημητρίου, Α' 2.2

Είναι φορές που με κατακλύζει μία εφιαλτική φαντασίωση: Να ξεκλείδωνε κάποιος την τσιμεντένια πόρτα του μυαλού ενός μαθητή και να έβλεπε όσα δεν μπορούν να «αρθρωθούν» με λέξεις. Στο προαύλιο φωνές, σκέψεις, ανησυχίες και «απρόσκλητοι» επισκέπτες. Γιατί η σχολική ζωή δεν είναι μόνο μαθήματα, Ωρολόγια Προγράμματα και Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας. Είναι μία παράδοξη γιορτή με επίτιμους καλεσμένους.

Καλεσμένος πρώτος: Τα διαγωνίσματα. Νευρικά, με αυστηρή περιβολή, ρίχνουν λοξές ματιές. Δεν σε αφήνουν να ξεχαστείς. Σε τραβούν με επιμονή στην πραγματικότητα, διακόπτουν τη ρουτίνα και τη μεταμφιέζουν σε δοκι-

μασία. Δεν έχουν πάντα μεγάλη σημασία, όμως είναι πάντα παρόντα. Αποτελούν τη ζωντανή απόδειξη ότι η σχολική ζωή δεν σου επιτρέπει την «ακίνησία».

Κάπου εκεί κάνουν την είσοδό τους και οι βαθμοί. Λιγομίλητοι και αποστασιοποιημένοι, δεν εξηγούν, δεν δικαιολογούνται... απλώς υπάρχουν. Αριθμοί, που έχουν την υπερδύναμη να καθορίζουν συχνά την αυτοεικόνα σου, αλλά και τα συναισθήματα που πηγάζουν από αυτήν. Προσπαθούν να χωρέσουν έναν άνθρωπο, μία χρονική διαδρομή και τις όποιες θυσίες και προσπάθειες έχουν καταβληθεί σε έναν τόσο δα πεζό αριθμό. Σαφώς και δεν λένε ψέματα, όμως δεν αποτυπώνουν και όλη την αλήθεια. Κι όμως, εμείς οι μαθητές συχνά τους εμπιστευόμαστε περισσότερο απ' ό,τι εμπιστευόμαστε τον εαυτό μας! Η γιορτή - που μοιάζει πια με αποδομημένο πίνακα του Πικάσο - φτάνει σιγά σιγά στο τέλος της. Στα τελευταία μέτρα πριν τον τερματισμό περιμένουν στοιχισμένες υπομονετικά στην είσοδο οι εξετάσεις. Σιδερωμένες, με γκριζες αποχρώσεις, κάνουν μετρημένες κινήσεις και υπολογι-

σμένα βήματα. Παρ' ότι δεν κάνουν την εμφάνισή τους παρά μόνο στη γραμμή τερματισμού, αποτελούν μια μόνιμη σκιά που συνοδεύει τις εκδρομές μας, τα ανέμελα Σαββατοκύριακα, τις αργίες και τις διακοπές μας. Τελικά, αποδεικνύονται πολύ πιο τακτοποιημένες από ό,τι τις περιμέναμε.

Σε αυτήν την παρέα δεν θα μπορούσε να λείπει και ο κοινός παρονομαστής όλων αυτών: το άγχος. Το άγχος, ως ένας σύγχρονος σάτυρος, ξεπηδά από τη σύγκρουση ανάμεσα σε αυτό που είμαστε πραγματικά και σε αυτό που νομίζουμε ότι πρέπει να είμαστε ή να γίνουμε. Δεν προέρχεται μόνο από το σχολείο, αλλά φωλιάζει εδώ, στον ιδανικό του μικρόκοσμο. Κάθε φορά που απαιτούμε εμείς ή οι «άλλοι» (γονείς, καθηγητές, συνομήλικοι) περισσότερα από τον εαυτό μας, εκείνο μεγαλώνει. Προσωπικά, με ενοχλεί που δεν ζητά ποτέ άδεια. Καραδοκεί και εισβάλλει... Εμφανίζεται πριν κοιμηθείς, όταν ανοίγεις το βιβλίο, όταν κοιτάς το ρολόι. Δεν κάνει φασαρία. Αν πάλι φέρει μαζί του και το ταίρι του, την επιθυμία να τα παρατήσεις όλα, τα

πάντα δυναμιτίζονται! Αυτή η φωνή μέσα σου δεν είναι ποτέ δυνατή ούτε απότομη. Αντίθετα, είναι υπόκωφη και επίμονη. Εμφανίζεται, όταν νιώθεις ότι δεν προχωράς, όταν το διάβασμα δεν βγάζει νόημα, όταν η κούραση γίνεται πιο βαριά από την προσπάθεια. Δεν είναι ντροπή να εμφανιστεί. Είναι ανθρώπινο. Φτάνει να μην της επιτρέψεις να έχει τον τελευταίο λόγο.

Όλοι αυτοί οι χαρακτήρες δεν λειτουργούν ανεξάρτητα. Αποτελούν μία αλυσίδα. Ο ένας ενισχύει τον άλλον. Ένα διαγώνισμα επηρεάζει έναν βαθμό, ένας βαθμός τροφοδοτεί το άγχος, το άγχος κάνει τις εξετάσεις να φαίνονται πιο απειλητικές. Και κάπου εκεί ανάμεσα βρίσκεται και ο μαθητής, παλεύοντας να ρίξει άγκυρα και να μην παρασυρθεί από τη δίνη της φουρτούνας. Και έτσι, ανάμεσα σε αυτήν την πολυπρόσωπη παρέα, μένει πάντα η αίσθηση ότι η πραγματική δοκιμασία δεν είναι το μάθημα ή η εξέταση, αλλά το να βρεις χώρο και χρόνο να αναπνεύσεις, να σκεφτείς και να παραμείνεις ο εαυτός σου μέσα σε ένα σύστημα που θέλει να σε χωρέσει σε γραμμές και αριθμούς.

Γράφουν οι:
Λυδία Ανδρέου και
Ασένια Τοντόροβα, Β' 5.2

Άγχος

Η ψυχική υγεία πολλών νέων χωρίς φίλτρα

Συνέντευξη από την καθηγήτρια Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής του Σχολείου μας, κ. Νέδη Σταυρινίδου

Το πιο σημαντικό από όλα είναι να δεχτείς και να αγαπήσεις τον Εαυτό σου με όλα τα θετικά και αρνητικά του στοιχεία.

Το άγχος μπορεί να οδηγήσει στον πανικό, τον φόβο και, εν τέλει, στην απομόνωση. Η απομάκρυνση από φίλους και δραστηριότητες μειώνει σταδιακά τη χαρά και την αυτοεκτίμηση του ατόμου. Όταν κάποιος νιώθει ότι δεν ανήκει πουθενά ή ότι δεν είναι «αρκετός», οι αρνητικές σκέψεις αυξάνονται. Το άγχος ενισχύεται, βέβαια, και από ενδεχόμενες αρνητικές συμπεριφορές που εκδηλώνονται στο σπίτι, μεγάλες απώλειες ή αλλαγές στη ζωή του νέου. Πίσω από τα χαμόγελα, «αποσιωπόνται» τα προβλήματα που απειλούν την ψυχική υγεία, τη σχολική πορεία και το μέλλον χιλιάδων μαθητών. Στο σχολείο επιτακτική ανάγκη αποτελεί η καθημερινή παρουσία ενός σχολικού ψυχολόγου. Η συζήτηση, η ενθάρρυνση, η ενεργητική ακρόαση και η αποδοχή διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στο να καταφέρει ένας νέος να ξεναβρεί την αυτοπεποίθησή του και να εξελίξει τις κοινωνικές του δεξιότητες. Η συμμετοχή σε αθλητικές, καλλιτεχνικές ή και άλλες δημιουργικές δραστηριότητες, που λαμβάνουν χώρα στο σχολικό περιβάλλον, βοηθούν στην εκτόνωση και στον περιορισμό από τυχόν προβλήματα, «καθαρίζοντας» την ψυχή και το μυαλό. Η νέα γενιά έχει ανάγκη από στήριξη, κατανόηση και ουσιαστικές λύσεις. Για να εξελιχθούμε σε ολοκληρωμένες και δυνατές προσωπικότητες πρέπει να είμαστε πρωτίστως ψυχικά υγιείς!

Σας επισκέπτονται συχνά μαθητές προκειμένου να σας εκφράσουν το άγχος τους; Ποιοι είναι οι βασικοί λόγοι που προκαλούν το άγχος τους;

Το Γραφείο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής δέχεται καθημερινά μαθητές και οι πλείστες των περιπτώσεων αφορούν σε θέματα άγχους και κρίσεις πανικού. Μεγάλος αριθμός των μαθητών του Σχολείου μας βιώνει άγχος λόγω της έντονης ακαδημαϊκής πίεσης και των υψηλών προσδοκιών τόσο των ιδίων όσο και του οικογενειακού τους περιβάλλοντος. Η αβεβαιότητα για το μέλλον, οι επιλογές σπουδών και επαγγέλματος, καθώς και ο φόβος της αποτυχίας συχνά εντείνουν το άγχος τους. Παράλληλα, κοινωνικοί παράγοντες, όπως οι διαπροσωπικές σχέσεις, η αποδοχή που θέλουν να εισπράττουν από τους συνομήλικούς τους, καθώς και η διαχείριση των αλλαγών που παρατηρούνται στην εφηβεία συμβάλλουν στη συναισθηματική φόρτιση.

Ποιες πρακτικές συμβουλές δίνετε στους μαθητές, για να αντιμετωπίσουν το άγχος;

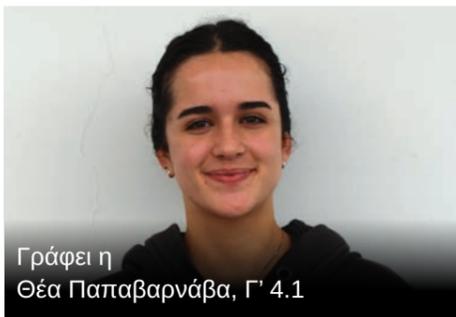
Αν το άγχος επηρεάζει την καθημερινότητα και τη λειτουργικότητα ενός μαθητή, τότε, σε συνεργασία με τους γονείς, γίνεται εισήγηση για τη λήψη βοήθειας από ειδικό. Επίσης, αν ο μαθητής νιώσει ασφάλεια και άνεση, ώστε να εκφράσει τις σκέψεις και τα συναισθήματά του, προτείνω απλές και εφαρμόσιμες τεχνικές προσαρμοσμένες στην ηλικία και τις ανάγκες του, όπως, για παράδειγμα, οργάνωση χρόνου και στόχων, τεχνικές χαλάρωσης, όπως βαθιές αναπνοές, αναγνώριση και αμφισβήτηση των αρνητικών σκέψεων, βοηθώντας τον να τις αντικαταστήσει με πιο υποστηρικτικές και ρεαλιστικές σκέψεις, σωματική άσκηση, υγιεινή διατροφή, επαρκής ύπνος κ.ά..

Εικαστικό: Θεοχάρης Οδυσσέας Χιδίρογλου, Β' 3.1

Χαρούμενο σχολείο είναι...

Εικαστικό: Ελένη Ευαγγέλου, Α' 2.3

Γράφει η
Θέα Παπαβαρνάβα, Γ' 4.1

κουβαλά σιωπηλά από το σπίτι του. Δεν μεγαλώνουν όλοι σε περιβάλλοντα ασφάλειας και ηρεμίας. Υπάρχουν μαθητές για τους οποίους το σχολείο είναι η μοναδική διέξοδος, ο χώρος στον οποίο φτάνουν με την ψυχή κουρασμένη. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το σχολείο δεν είναι απλώς ένας χώρος μάθησης, αλλά ανάσα και ελπίδα. Πόσο σπουδαίο είναι ένας μαθητής να γνωρίζει ότι στο σχολείο του δεν κρίνεται, αλλά είναι ελεύθερος να είναι ο εαυτός του;

Ένα ασφαλές σχολικό περιβάλλον, γεμάτο κατανόηση και αποδοχή, λειτουργεί θεραπευτικά. Και έτσι αποδεικνύεται στην πράξη πως ένα χαρούμενο σχολείο σημαίνει χαρούμενους μαθητές και κατ'επέκταση χαρούμενους εκπαιδευτικούς. Γιατί η χαρά είναι μεταδοτική: όπως τη δίνεις, έτσι την εισπράττεις. Ένας χαρούμενος μαθητής συμμετέχει, δημιουργεί και εμπνέει. Και ένας εκπαιδευτικός που εργάζεται σε ένα ζωντανό περιβάλλον διδάσκει με ενθουσιασμό και αγάπη.

Ωστόσο, πολλοί μαθητές εμφανίζονται αγχωμένοι και εγκλωβισμένοι σε μια διαρκή πίεση. Και αυτό γιατί συχνά ταυτίζουν την ευτυχία με την επιτυχία, τον βαθμό και την αριστεία. Οι προσδοκίες των γονέων συχνά μετατρέπουν το σχολείο σε στίβο απόδειξης αξίας. Έτσι, ο μαθητής φοβάται να αποτύχει και κατ'επέκταση δεν μαθαίνει, αφού πολλές φορές οι αποτυχίες είναι αυτές που μας ωθούν προς τη γνώση και την προσωπική ανάπτυξη. Ένα χαρούμενο σχολείο έρχεται να σπάσει αυτόν τον φαύλο κύκλο, να θυμίσει ότι η αξία του ανθρώπου δεν μετριέται με αριθμούς, αλλά με αξίες.

Ένα χαρούμενο σχολείο δεν καταπιέζει το συναίσθημα, αλλά το αγκαλιάζει. Αναγνωρίζει ότι η χαρά, η λύπη, ο θυμός και η αγωνία είναι μέρος της μαθησιακής διαδικασίας. Γιατί πώς μπορούμε να διδάχουμε ανθρωπιστική παιδεία, αν δεν δούμε πρώτα τον άνθρωπο;

Ένα χαρούμενο σχολείο δεν είναι πολυτέλεια, αλλά ανάγκη, δικαίωμα: είναι η προϋπόθεση για τη διαμόρφωση ελεύθερων και δημοκρατικών ανθρώπων. Είναι ο χώρος όπου η γνώση δεν επιβάλλεται με φόβο, αλλά προσφέρεται με φως. Σε ένα χαρούμενο σχολείο, το παιδικό χαμόγελο δεν σβήνει στην είσοδο της αίθουσας διδασκαλίας, αλλά πολλαπλασιάζεται και δυναμώνει.

Ένας μαθητής νιώθει χαρά στο σχολείο όταν αισθάνεται ότι ανήκει σε αυτό, ότι η φωνή του ακούγεται και ότι είναι αποδεκτός από τους γύρω του. Πώς μπορεί να ανθίσει η γνώση, όταν το περιβάλλον προκαλεί ανασφάλεια; Πώς μπορεί να ριζώσει η δημιουργικότητα σε μια ψυχή που τρέμει το λάθος;

Η ψυχολογία του μαθητή αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο ενός χαρούμενου σχολείου. Ο μαθητής είναι ένας κόσμος ολόκληρος, γεμάτος συναισθήματα, όνειρα, προσδοκίες και ανησυχίες. Όταν το σχολείο αγνοεί τη συναισθηματική του διάσταση, τότε η μάθηση γίνεται μηχανική και απρόσωπη. Αντίθετα, όταν ο μαθητής αισθάνεται ότι μπορεί να εκφραστεί χωρίς να γελοιοποιηθεί, να αποτύχει χωρίς να στιγματιστεί, τότε απελευθερώνεται. Και μέσω αυτής της απελευθέρωσης γεννιέται και η πραγματική επιθυμία για μάθηση.

Το σχολείο συχνά λειτουργεί και ως καταφύγιο, ως ένα μέρος όπου ο μαθητής μπορεί να αφήσει απ' έξω τις σκούρες στιγμές της καθημερινότητας, τα βάρη που ίσως

Το χαρούμενο σχολείο συνδέεται άμεσα με το ανθρώπινο και δημοκρατικό σχολείο. Δεν μπορεί να υπάρξει χαρά χωρίς δημοκρατία, χωρίς σεβασμό στη διαφορετικότητα, χωρίς ισότητα.

Καθοριστικός παράγοντας για τη δημιουργία ενός χαρούμενου σχολείου είναι η σχέση μαθητή-εκπαιδευτικού. Μια σχέση που δεν βασίζεται στην εξουσία, αλλά στην εμπιστοσύνη. Ο εκπαιδευτικός δεν είναι ο δεσμοφύλακας της γνώσης, αλλά ο συνοδοιπόρος του μαθητή. Είναι εκείνος που φωτίζει το μονοπάτι και όχι αυτός που σπρώχνει βίαια προς τον προορισμό. Όταν ο δάσκαλος αντιμετωπίζει τον μαθητή με σεβασμό, όταν ακούει τη φωνή του και αναγνωρίζει την αξία του, τότε χτίζεται μια δυνατή σχέση που οδηγεί στη γνώση.

Σκεφτείτε πόσο διαφορετική είναι μια τάξη όπου ο εκπαιδευτικός χαμογελά, ενθαρρύνει και εμπνέει! Εκεί όπου ο λόγος δεν πληγώνει, αλλά ενδυναμώνει. Εκεί όπου το λάθος δεν είναι στίγμα, αλλά σκαλοπάτι προς τη γνώση και την επιτυχία. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, ο μαθητής δεν μαθαίνει απλώς Μαθηματικά ή Γλώσσα, αλλά μαθαίνει να πιστεύει στον εαυτό του και έτσι να αναπτύσσεται.

Το χαρούμενο σχολείο συνδέεται άμεσα με το ανθρώπινο και δημοκρατικό σχολείο. Δεν μπορεί να υπάρξει χαρά χωρίς δημοκρατία, χωρίς σεβασμό στη διαφορετικότητα, χωρίς ισότητα. Ένα σχολείο που αποκλείει και επιβάλλει δεν μπορεί ποτέ να είναι χαρούμενο. Η δημοκρατία στο σχολείο δεν είναι θεωρία, είναι καθημερινές πράξεις. Είναι η συμμετοχή των

μαθητών στις αποφάσεις, η ελευθερία της έκφρασης, ο διάλογος και η αλληλεγγύη. Σε ένα ανθρώπινο και δημοκρατικό σχολείο, ο μαθητής δεν είναι παθητικός δέκτης, αλλά ενεργός πολίτης. Μαθαίνει να συνεργάζεται, να σέβεται και να υπερασπίζεται τα δικαιώματά του. Μαθαίνει πως η φωνή του έχει αξία. Αυτό γεννά χαρά, μιας και ο άνθρωπος χαίρεται όταν νιώθει ότι η ύπαρξή του είναι σημαντική.

Πώς, όμως, μπορεί ένα σχολείο να αποτελέσει χώρο χαράς; Με μικρές και μεγάλες αλλαγές. Με σχολικούς χώρους που δεν μοιάζουν με φυλακές, αλλά με ανοιχτές αγκαλιές. Με αξιολόγηση που δεν προκαλεί τρόμο και άγχος, αλλά καθοδηγεί. Με παιδαγωγικές πρακτικές που καλλιεργούν τη συνεργασία και όχι τον ανταγωνισμό. Με ένα Αναλυτικό Πρόγραμμα που να περιλαμβάνει τη δημιουργικότητα και το παιχνίδι. Γιατί η δημιουργικότητα δεν είναι χάσιμο χρόνου, αλλά γέφυρα προς τη μάθηση. Και η χαρά δεν απομακρύνει από τη γνώση, αλλά την ενισχύει. Ένας μαθητής που προσέρχεται στο σχολείο με λαχτάρα και ενθουσιασμό είναι ένας μαθητής που μαθαίνει ουσιαστικά. Ένα σχολείο γεμάτο γέλια είναι ένα σχολείο γεμάτο ζωή. Τελικά, ένα χαρούμενο σχολείο δεν είναι ουτοπία. Είναι επιλογή, είναι στάση ζωής. Είναι το σχολείο που πιστεύει στον άνθρωπο και στη δύναμή του να μπορεί να αλλάξει τον κόσμο.

Αγωγή του Πολίτη

Επιτακτική η επανένταξη του μαθήματος στο σχολικό πρόγραμμα

Γράφει η
Ελένη Σάμο, Β' 1.1

Κάθε κοινωνία που επιδιώκει τη σταθερότητα και την πρόοδο θεμελιώνεται στη συνειδητή συμμετοχή των πολιτών της στα κοινά. Ιδιαίτερα στη σύγχρονη εποχή, η οποία χαρακτηρίζεται από ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις, κρίση αξιών και έντονες κοινωνικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις, η ανάγκη για ενεργούς, ενημερωμένους και υπεύθυνους πολίτες καθίσταται επιτακτική. Ωστόσο, η αυξανόμενη κοινωνική αδράνεια και η περιορισμένη ενασχόληση των νέων με τα κοινά εγείρουν σοβαρούς προβληματισμούς. Υπό αυτά τα δεδομένα, η ενίσχυση της δημοκρατικής παιδείας μέσω της επανένταξης του μαθήματος της Αγωγής του Πολίτη στο Σχολικό Αναλυτικό Πρόγραμμα της Κύπρου αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για τη διασφάλιση της κοινωνικής ευημερίας και της συλλογικής προόδου.

Στο πλαίσιο αυτό, βασική υποχρέωση κάθε πολίτη, ως μέλους μιας οργανωμένης κοινωνίας, αποτελεί η συνειδητοποίηση και η διεκδίκηση των δικαιωμάτων του, η ενεργός συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, καθώς και η τήρηση των αρχών της πολιτείας. Παράλληλα, κάθε άτομο οφείλει όχι μόνο να σέβεται, αλλά και να συμμορφώνεται με το ισχύον νομικό πλαίσιο, ώστε να διασφαλίζεται η ομαλή λειτουργία ενός δίκαιου και δημοκρατικού κράτους και να προάγονται η τάξη και η ισότητα. Δεδομένου ότι όλοι

οι άνθρωποι διαθέτουν τα ίδια θεμελιώδη δικαιώματα, καθίσταται αυτονόητη η ανάγκη αμοιβαίου σεβασμού και αποφυγής οποιασδήποτε καταπάτησής τους.

Εντούτοις, παρατηρείται ότι σημαντικό ποσοστό των Κύπριων πολιτών – και ιδίως των νέων – παραμελεί τη μόρφωσή του, στρεφόμενο σε μορφές επιφανειακής ή νόθας ψυχαγωγίας, θεωρώντας την πνευματική καλλιέργεια ασήμαντη. Η παραμέληση της προσωπικής ανάπτυξης οδηγεί συχνά σε έλλειψη κριτικής σκέψης και σε αδυναμία ουσιαστικής κατανόησης του κοινωνικού και πολιτικού γίγνεσθαι. Ως αποτέλεσμα, τα άτομα υιοθετούν παθητική στάση απέναντι στα κοινά, αποξενώνονται από τα κοινωνικά ζητήματα και αδυνατούν να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο στη δημοκρατική διαδικασία.

Γιατί η Αγωγή του Πολίτη;

Για να αντιμετωπιστεί η κοινωνική αδράνεια απαιτείται ουσιαστική τροποποίηση του εκπαιδευτικού συστήματος, με πρωταρχική ενέργεια την επανένταξη του μαθήματος της Αγωγής του Πολίτη στο Αναλυτικό Πρόγραμμα. Πρόκειται για ένα μάθημα, το οποίο αποσκοπεί στην προετοιμασία των εφήβων για ενεργό συμμετοχή στη δημοκρατική κοινωνία και, ταυτόχρονα, στη διαμόρφωση ενημερωμένων πολιτών που διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για αυτοδύναμη δημιουργική δράση στο πλαίσιο της απαιτητικής και συνεχώς μεταβαλλόμενης σύγχρονης κοινωνίας.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η συμβολή του μαθήματος στην προαγωγή της δημιουργικότητας, της ελεύθερης σκέψης και της δημοκρατικής συνειδησης των μαθητών μέσω της εξοικείωσης με τις αρχές, τους θεσμούς και τους κανόνες λειτουργίας

του δημοκρατικού πολιτεύματος. Επιπρόσθετα, το μάθημα της Αγωγής του Πολίτη διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση πολιτών με παρηρησία, αγωνιστικότητα και σεβασμό στο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον. Καλλιεργώντας τον εποικοδομητικό διάλογο, οι μαθητές κατανοούν σε βάθος την έννοια της δημοκρατίας και μαθαίνουν να απορρίπτουν φαινόμενα βίας, ρατσισμού και ξενοφοβίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μειονότητα των μαθητών που επιδεικνύει ενδιαφέρον για τα κοινωνικοπολιτικά ζητήματα αντιμετωπίζει πολλές φορές την αποδοκιμασία των συνομηθικών της, γεγονός που ενδέχεται να περιορίζει την ελεύθερη έκφραση των απόψεών της.

Παράλληλα, ενισχύεται η συνειδητοποίηση της αξίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των οικουμενικών αξιών, η κατανόηση της ειρηνικής συνύπαρξης και της δημιουργικής συμμετοχής στην κοινωνική και πολιτική ζωή σε τοπικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και ο σεβασμός της ετερότητας και της ιδιοπροσωπίας κάθε μαθητή.

Η Αγωγή του Πολίτη σε σχολεία της Ευρώπης

Το μάθημα της Αγωγής του Πολίτη διδάσκεται από το Δημοτικό Σχολείο σχεδόν σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, είτε ως αυτόνομο είτε ενταγμένο στο πλαίσιο άλλων γνωστικών αντικειμένων κοινωνικών επιστημών και θεωρείται θεμέλιο της δημοκρατίας, καθώς συμβάλλει στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών. Για παράδειγμα, στη Γαλλία διδάσκεται το μάθημα *Éducation Morale et Civique* (EMC), στη Γερμανία το *Politische Bildung*, στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής το *Civics*, ενώ στη Σουηδία η σχετική θεματολογία ενσωματώνεται σε άλλα μαθήματα, όπως η Κοινωνιολογία.

Κάποιες εισηγήσεις...

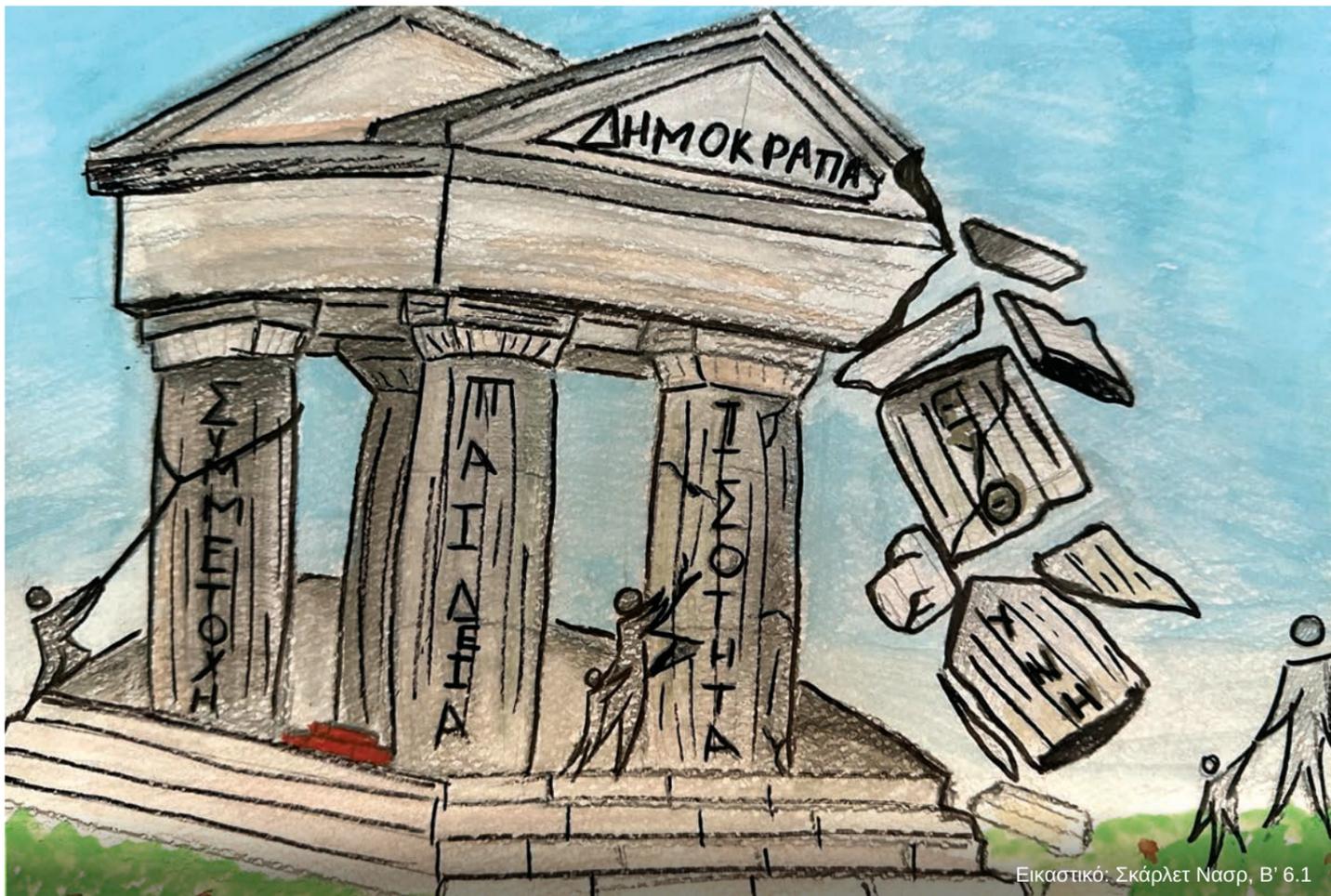
Βέβαια, η Αγωγή του Πολίτη δεν πρέπει να αποτελεί ακόμη ένα μάθημα αποσπασμένης εξετασιοκεντρικού τύπου. Αντιθέτως, οφείλει να έχει βιωματικό χαρακτήρα, δίνοντας στους μαθητές, μέσα από ουσιαστικές δραστηριότητες, τη δυνατότητα να εφαρμόζουν στην πράξη όσα διδάσκονται. Για παράδειγμα, η διεξαγωγή διαλογικών συζητήσεων (debates) μπορεί να μετατρέψει την τάξη σε χώρο δημόσιου διαλόγου, όπου οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, μπορούν να υπερασπίζονται αντίθετες απόψεις παραθέτοντας τεκμηριωμένα επιχειρήματα, με πνεύμα αλληλοσεβασμού. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, οι μαθητές αντιλαμβάνονται ότι η δημοκρατία δεν συνεπάγεται την επιβολή μιας γνώμης, αλλά τον σεβασμό της διαφορετικότητας.

Ταυτόχρονα, η συμμετοχή σε εθελοντικά προγράμματα και οι προσομοιώσεις κοινοβουλευτικών διαδικασιών προσφέρουν τη δυνατότητα βιωματικής κατανόησης του ρόλου του ενεργού πολίτη. Αναλυτικότερα, η εμπλοκή των μαθητών σε κοινωνικές πρωτοβουλίες καλλιεργεί το αίσθημα προσφοράς και συνεργασίας, ενώ οι προσομοιώσεις κοινοβουλίου βοηθούν στην κατανόηση της λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος, καθώς οι μαθητές καλούνται να διαπραγματευτούν και να λάβουν αποφάσεις μέσα από συλλογικές διαδικασίες. Ακόμη, η ενασχόληση με την ανίχνευση ψευδών ειδήσεων ενισχύει την κριτική σκέψη, ώστε οι νέοι να αξιολογούν υπεύθυνα την κάθε πληροφορία, ελέγχοντας την αξιοπιστία των πηγών, χωρίς να την προσλαμβάνουν παθητικά και αφιλόδοξα.

Καταληκτικές σκέψεις

Συνοψίζοντας, η δημοκρατία αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα της ανθρωπότητας, καθώς θεμελιώνεται στον σεβασμό των δικαιωμάτων, των υποχρεώσεων και των αξιών του πολίτη. Μέσα από τις δημοκρατικές αρχές διασφαλίζονται η ισότητα, η ελευθερία της έκφρασης και η ενεργός συμμετοχή των ατόμων στα κοινά, στοιχεία που συνιστούν τον θεμέλιο λίθο ενός υγιούς κοινωνικού συνόλου.

Ιδιαίτερα για την Κύπρο, η οποία εξακολουθεί να βιώνει τις συνέπειες της τουρκικής εισβολής και την κατοχή μέρους του εδάφους της, η καλλιέργεια δημοκρατικής συνειδησης στις νέες γενιές αποτελεί ζήτημα ύψιστης εθνικής και κοινωνικής σημασίας. Χωρίς δημοκρατική παιδεία, οι νέοι ενδέχεται να αποξενωθούν από τα ζητήματα του κράτους τους, γεγονός που θα μπορούσε να οδηγήσει ακόμη και στην υπονόμευση της ίδιας της δημοκρατίας. Η δημοκρατία, λοιπόν, δεν αποτελεί απλώς ένα πολίτευμα, αλλά έναν τρόπο ζωής που προάγει την ενεργό πολιότητα, την κοινωνική συνοχή και τη συλλογική πρόοδο. Άλλωστε, όπως εύστοχα είχε επισημάνει και ο Χέρμπερτ Σπένσερ: «Η δημοκρατική μορφή διακυβέρνησης είναι η πιο προοδευτική. Για αυτό έχει τον πιο προοδευτικό τύπο ανθρώπου».

Εικαστικό: Σκάρλετ Νασρ, Β' 6.1

Ενεργός π

Ακούμε, Βλέπουμε, Σκεφτόμαστε, Κρίνουμε, ΔΡΟΥΜΕ!

Η οριζόντια δράση καλλιέργειας της Ενεργού Πολιτότητας (Πολιτειότητας) συνιστά φέτος για το Λύκειο Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' - Δασούπολη μια από τις βασικές προτεραιότητες του Ενιαίου Σχεδίου Βελτίωσης της Σχολικής μας Μονάδας. Στη διερεύνηση αναγκών (needs assessment) που πραγματοποιήθηκε στην αρχή της σχολικής χρονιάς, η με διαφορά κατάταξη, από μαθητές και εκπαιδευτικούς, της αξίας του Σεβασμού ως της κορυφαίας αξίας για όλους, η ανάλυση της έννοιας και προπαντός η σχέση της με τον «Άλλο» οδήγησε στην επιλογή μας να εστιαστούμε στην έννοια της πολιτότητας στοχεύοντας στην καλλιέργεια δεξιοτήτων ενεργού πολίτη στους μαθητές μας. Το Πρόγραμμα Δημιουργικότητα – Δράση – Κοινωνική Προσφορά (Δ.Δ.Κ.) και ο θεσμός του Υπευθύνου Τμήματος (Υ.Τ.) συνιστούν δύο βασικά διδακτικά – παιδαγωγικά μέσα εκτός της συμβατικής τάξης και το όχημα που αξιοποιείται από τη Σχολική Μονάδα για την επίτευξη αυτού του στόχου.

Στο πλαίσιο της ώρας Υπευθύνου Τμήματος, οι μαθητές σε μια σειρά συναντήσεων που είχαν με τον καθηγητή Υ.Τ. στην αρχή της σχολικής χρονιάς συζήτησαν: α) **το συνεχές του ενεργού – δημοκρατικού πολίτη στο κοινωνικό σύνολο** ενόψει της διεξαγωγής εκλογών για την ανάδειξη των Μαθητικών Συμβουλίων των τμημάτων τους και του Κεντρικού Μαθητικού Συμβουλίου του Σχολείου β) **την έννοια του πολίτη ως ενεργού μέλους**

μιας οργανωμένης κοινωνίας (π.χ. σχολικής, τοπικής, ευρύτερης) όπως και τη στάση που αυτός αναμένεται να τηρεί, ώστε να είναι ενεργός και ωφέλιμος στην κοινωνία

γ) **«Δημόσια Πράγματα» της σύγχρονης εποχής** τα οποία ως πολίτες οφείλουμε να φροντίζουμε, με αφορμή συνοπτική περιγραφή του πώς αντιλαμβάνεται τον πολίτη η αθηναϊκή κοινωνία μέσα από απόσπασμα που τους δόθηκε από τον Επιτάφιο του Περικλή (Βλέπε Θουκυδίδου *Περικλέους Επιτάφιος* Βιβλίο II, 40.2 Ιστορία Πελοποννησιακού Πολέμου).

Η ανάλυση των «Πραγμάτων», των Δημόσιων Ζητημάτων που θεωρήθηκαν και καταγράφηκαν από τους μαθητές και τις

μαθήτριες κάθε τμήματος ως τα τρία πιο σημαντικά τα οποία χρήζουν της φροντίδας των πολιτών κατέδειξε τις θεματικές περιοχές της μεγάλης Δράσης **Ακούμε, Βλέπουμε, Σκεφτόμαστε, Κρίνουμε, ΔΡΟΥΜΕ!** που φέτος απλώνεται σε όλο εύρος της σχολικής χρονιάς στο Λύκειό μας.

Συγκεκριμένα, οι μαθητές και οι μαθήτριες των συνολικά 31 τμημάτων και των τριών τάξεων, με την καθοδήγηση και τη συνεργασία των καθηγητών Υ.Τ. οργανώνουν και συμμετέχουν σε ποικίλες, ενδιαφέρουσες δράσεις που οι ίδιοι εισηγήθηκαν οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στη διαμόρφωση μελλοντικών ενεργών πολιτών. Αρχίζοντας από τον μικρόκοσμο της σχολικής μας κοινότητας, οι μαθητές και οι μαθήτριες επικεντρώνονται σε έξι Δημόσια Ζητήματα – κοινούς Πυλώνες Δράσης, τα προβάλλουν μέσα στη σχολική κοινότητα, προωθούν την ευαισθητοποίηση συμμαθητών και συμμαθητριών σε σχέση με αυτά, ενημερώνονται και ενημερώνουν, βάζουν τον εθελοντι-

σμό στη ζωή τους, αποκτούν δεξιότητες, αναπτύσσουν πρωτοβουλίες, μαθαίνουν να ενδιαφέρονται για τον άλλο, γίνονται υπεύθυνοι και συμμετοχικοί.

Προσδοκία και ευχή μας οι πρωτοβουλίες και οι δράσεις που αναπτύσσονται στη σχολική μονάδα με έναυσμα τα επιλεχθέντα Δημόσια Ζητήματα

- Σχολικός εκφοβισμός
- Σεβασμός δικαιωμάτων και διαφορετικότητας
- Ισότητα
- Ενσυναίσθηση – Εθελοντισμός – Κοινωνική αλληλεγγύη
- Προστασία περιβάλλοντος – Κλιματική αλλαγή
- Συμμετοχή στα κοινά να συμβάλουν στη διαμόρφωση μελλοντικών πολιτών που θα αισθάνονται ότι ανήκουν σε ένα σύνολο και φροντίζουν για το σύνολο στο οποίο ανήκουν, πολίτες αποτέλεσμα της σχέσης «εγώ και ο άλλος».

ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

Ίδρυμα Αλκίνοος Αρτεμίου

Το σχολείο μας βοηθά τα παιδιά που δίνουν μάχη

ΥΠΑΡΧΟ σημαίνει...

Λύκειο Δασούπολης 2025-2026 B32

Περιβαλλοντικές Συνήθειες

Διαθέσιμο μέχρι 26/01/26 η ώρα 22:00

Επειδή η ΙΣΟΤΗΤΑ είναι ΓΕΝΟΥΣ ΘΗΛΥΚΟΥ

Βιβλιοθήκη

Παρασκευή 6/3/2026

Δεύτερο Διάλεμμα

Παρουσιάζει το B11

Λύκειο Αρχ. Μακαρίου Δασούπολη

ΔΕΝ

Πρόσφυγες τ

Πολιτότητα

Από το «εγώ» στο «εμείς»

Γράφει η
Στέφανη Κυπριανού, Β' 3.5

Η ποιότητα της δημοκρατίας ενός κράτους εξαρτάται από το πόσο ενεργοί είναι οι πολίτες του. Ποια είναι, όμως, τα χαρακτηριστικά ενός ενεργού πολίτη; Ενεργός πολίτης είναι αυτός που επιλέγει να δρα προς όφελος του συνόλου, που ενημερώνεται για το τι συμβαίνει γύρω του, που ερευνά, που δεν διστάζει να εκφράσει την άποψή του προβάλλοντας επιχειρήματα, που σέβεται την αντίθετη θέση, που είναι υπεύθυνος και αλληλέγγυος. Ο ενεργός πολίτης δεν μένει αμέτοχος· συμβάλλει στη διαμόρφωση των αποφάσεων και αγωνίζεται για την ευημερία του κοινωνικού συνόλου. Ταυτόχρονα, σέβεται τη διαφορετικότητα, τα ανθρώπινα δικαιώματα και φρο-

ντίζει για την ίση αντιμετώπιση των συνανθρώπων του, παρατηρεί την αδικία και το λάθος και ενεργεί· προχωράει σε πράξεις και δεν μένει μόνο στα λόγια. Καταφέρνει να προσπεράσει το «εγώ» και να περάσει στο «εμείς», κατανοώντας πως η προσωπική ευθύνη του κάθε πολίτη συνδέεται με τη συλλογική ευημερία.

Αν φανταστούμε μια πολιτεία με μηδενική ή έστω περιορισμένη συμμετοχή των πολιτών της στα κοινά, θα αντικρίσουμε ένα ασπρόμαυρο και απρόσωπο τοπίο. Όταν οι πολίτες δεν αξιοποιούν υπεύθυνα τον βαθμό εξουσίας που τους αναλογεί, η μοίρα της πολιτείας εναπόκειται μόνο στα χέρια των ισχυρών και αυτό δεν μπορεί παρά να αποβεί επιζήμιο για το μέλλον ενός τόπου. Σε μια τέτοια περίπτωση, οι αποφάσεις λαμβάνονται από λίγους, με αποτέλεσμα να αποδυναμώνεται η δημοκρατία. Παράλληλα, όταν οι πολίτες δεν ελέγχουν την εξουσία και δεν απαιτούν λογοδοσία από τους κυβερνώντες, ελλοχεύει ο κίνδυνος αύξησης της διαφθοράς. Επιπλέον, όσο οι πολίτες δεν ενημερώνονται και δεν σκέφτονται κριτικά, τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος της χειραγώγησής τους, καθώς οι πληροφορίες που λαμβάνουν πιθανόν να παραποιούνται ή να εξυπηρετούν ιδιοτελείς σκοπούς.

Εξάλλου, ένας πολίτης που ενδιαφέρεται για τους γύρω του και δεν επικεντρώνεται αποκλειστικά στην προσωρινή του άνεση, προσφέρει ταυτόχρονα στον εαυτό του τη δυνατότητα για προσωπική εξέλιξη. Αποκτά αυτοπεποίθηση και αισθάνεται δυνατός και ικανός να συμβάλει στη δημιουργία ενός καλύτερου κόσμου τόσο για τον ίδιο όσο και για το κοινωνικό σύνολο. Σύμφωνα με την έρευνα «Making Democracy Work», που δημοσιεύθηκε στο ομώνυμο έργο του Αμερικανού πολιτικού επιστήμονα Robert D. Putnam.

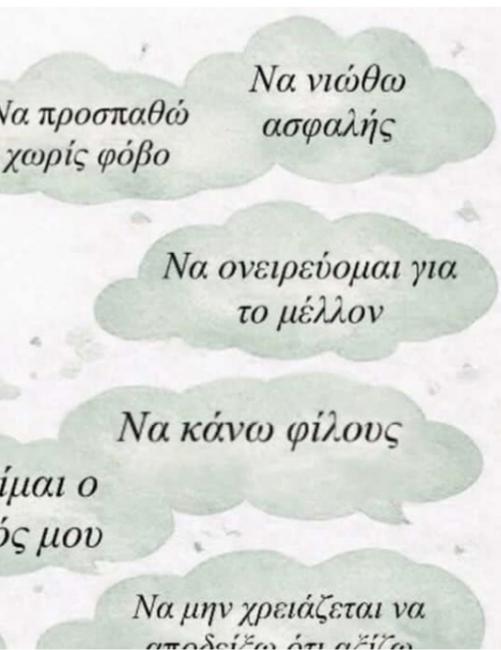
περιοχές στις οποίες οι πολίτες συμμετείχαν σε συλλόγους, συνεταιρισμούς ή εθελοντικές δράσεις, συνεργάζονταν μεταξύ τους και εμπιστευόνταν ο ένας τον άλλο φαίνεται να παρουσίασαν υψηλότερα ποσοστά ανάπτυξης σε διάφορους τομείς σε σύγκριση με περιοχές όπου η συμμετοχή των πολιτών στα κοινά ήταν περιορισμένη.

Απολιτική στάση των νέων

Στρέφοντας το βλέμμα μας προς τη σημερινή κοινωνία, ας αναρωτηθούμε – ο καθένας ξεχωριστά – κατά πόσο είμαστε πραγματικά ενεργοί πολίτες. Στις σύγχρονες δημοκρατικές κοινωνίες μέρος της εξουσίας βρίσκεται στα χέρια του πολίτη. Σε ποιο βαθμό, όμως, αξιοποιείται αυτή η δύναμη; Σύμφωνα με στοιχεία έρευνας του Eurobarometer (2024), το 64% των νέων από όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δήλωσε ότι σκοπεύει να ψηφίσει στις επερχόμενες Ευρωεκλογές, ενώ το υπόλοιπο 36% ανέφερε ότι δεν ενδιαφέρεται για την πολιτική και ότι δεν σκοπεύει να ψηφίσει. Με άλλα λόγια, ένας στους τέσσερις νέους απέχει συνειδητά από τις εκλογικές διαδικασίες. Οι λόγοι που οδηγούν τους πολίτες σε αυτή την απολιτική στάση είναι πολλοί και αφορούν είτε στην αποξένωση του σύγχρονου ανθρώπου από το πολιτικό σύστημα είτε στην έλλειψη γνώσης σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του.

Εικαστικό: Μαρία Ελένη Μιχαηλίδου, Β' 3.5

Ο ενεργός πολίτης δεν μένει αμέτοχος· συμβάλλει στη διαμόρφωση των αποφάσεων και αγωνίζεται για την ευημερία του κοινωνικού συνόλου.

γος της παθητικής στάσης που υιοθετούν οφείλεται, κατά τη γνώμη μου, στην έλλειψη πολιτικής παιδείας, η οποία θα μπορούσε να καλλιεργηθεί από μικρή ηλικία.

Ευθύνη για τη διαμόρφωση ενεργών πολιτών

Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών μπορούν να διαδραματίσουν, πρωτίστως, οι γονείς. Το περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνει ένα παιδί πρέπει να το ενθαρρύνει να εκφράζει την άποψή του και να του μαθαίνει ότι αυτή είναι σημαντική και ότι λαμβάνεται υπόψη. Η οικογένεια αποτελεί το πρώτο πρότυπο για ένα παιδί, και για αυτό είναι σημαντικό να δίνει το καλό παράδειγμα. Εάν ένα παιδί μεγαλώσει βλέποντας τους γονείς του να μη μένουν άπραγοι απέναντι σε όσα συμβαίνουν γύρω τους και να συνεισφέρουν, όπως μπορούν, στο κοινό καλό, τότε και το ίδιο θα υιοθετήσει ανάλογες συμπεριφορές, αναπτύσσοντας αίσθηση κοινωνικής ευθύνης και αλληλεγγύης.

Παράλληλα, το σχολείο μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην πολιτική ενεργοποίηση των νέων. Η καλλιέργεια της πολιτικής παιδείας πρέπει να αποτελεί κύρια αποστολή του, όχι μόνο μέσω θεωρητικών μαθημάτων αλλά και μέσω δράσεων που να προάγουν τις αξίες της δημοκρατίας και τη χαρά της συμμετοχής. Είναι σημαντικό οι έφηβοι να μαθαίνουν πώς να διεκδικούν τα δικαιώματά τους και να προετοιμάζονται για τις ευθύνες της ενήλικης ζωής τους. Η ενεργός πολιτότητα δεν είναι μόνο γνώση· είναι στάση ζωής και συμπεριφορές που καλλιεργούνται και βιώνονται.

ΛΥΚΕΙΟ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ Γ' ΔΑΣΟΥΠΟΛΗΣ

ΥΠΑΡΧΩ

Η ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΞΕΚΙΝΑ ΑΠΟ ΕΔΩ

Με πρωτοβουλία του τμήματος Γ51 και της ευρύτερης κοινότητας του σχολείου μας, θα έχουμε τη χαρά να φιλοενηθώσουμε στις 27/2 τον οργανισμό «Υπάρχω», έναν οργανισμό που δημιουργήθηκε από άτομα με αναπηρία και δραστηριοποιείται με στόχο τη δημιουργία μιας πιο ισότιμης και συμπεριληπτικής κοινωνίας.

Ο οργανισμός στηρίζει άτομα με αναπηρία μέσω από εκπαιδευτικά προγράμματα, ανάπτυξης δεξιοτήτων, κοινωνική ενδυνάμωση και δράσεις που προάγουν αποδοχή και ανάπτυξη δεξιοτήτων, κοινωνική ενδυνάμωση και δράσεις που προάγουν αποδοχή και ανάπτυξη δεξιοτήτων. Μέσα από την επίσκεψή τους, θα έχουμε την ευκαιρία να τις ίσες ευκαιρίες για όλους. Μέσα από την επίσκεψή τους, θα έχουμε την ευκαιρία να γνωρίσουμε το έργο τους και να κατανοήσουμε πόσο σημαντικό είναι ο σεβασμός, η ισότητα και η αλληλεγγύη.

Παράλληλα, η τάξη μας διοργανώνει συλλογή χρημάτων μεταξύ μαθητών και καθηγητών, τα οποία θα δοθούν εΕ ολοκλήρωσαν στον οργανισμό, ώστε να ενισχύσουμε το σημαντικό έργο τους. Κάθε προσφορά, μικρή ή μεγάλη, μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην στήριξη αυτής της προσπάθειας.

Σας καλούμε όλους να στηρίξετε αυτή την πρωτοβουλία και να δείξουμε έμπρακτα ότι ως σχολική κοινότητα στεκόμαστε δίπλα σε κάθε άνθρωπο.

25-26/2 ΣΥΛΛΟΓΗ ΧΡΗΜΑΤΩΝ

27/2 ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΥΠΑΡΧΩ

Ομάδα μαθητών του Γ51 θα περάσει από τα τμήματα την Τετάρτη 25/2 και την Πέμπτη 26/2 για τις εισφορές σας.

ΚΑΤΑΡΓΗΣΕ ΤΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΔΩΣΕ ΧΩΡΟ ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΝΑ ΣΥΝΕΙΣΦΕΡΟΥΝ

ΕΠΙΜΑΤΑ ΠΡΟΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΔΕΙΤΕ ΤΟ ΕΜΠΛΟΙΟ

- ✓ Σκαλιά, θέρμανση, Έπιπλα
- ✓ Αποφύκι-Αντιλήψεις
- ✓ ΡΟΛΑ - ΜΗΝ ΥΠΟΒΕΤΕ
- ✓ Ο καθένας βιώνει το σχολείο διαφορετικά
- ✓ ΣΧΕΔΙΑΣΕ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ
- ✓ Χάρους, Μαθήματα, Δραστηριότητες
- ✓ Επικοινωνία
- ✓ ΤΕΒΑΣΟΥ ΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ
- ✓ Ορατές και μη ορατές

Αναμφίβολα, στις μέρες μας παρατηρούνται φαινόμενα διαφθοράς στον χώρο της πολιτικής. Πολιτικά πρόσωπα ενίοτε εξυπηρετούν προσωπικά τους συμφέροντα ή παρεμβαίνουν ακόμη και στη λειτουργία των θεσμών. Ως αποτέλεσμα, πολλοί πολίτες αρνούνται να συμμετάσχουν, με τον οποιονδήποτε τρόπο, σε αυτόν τον χώρο της αηθικότητας, θεωρώντας – δικαίως μερικές φορές – ότι δεν μπορούν να συναινέσουν στην άνοδο ανίκανων ατόμων στην εξουσία· γι' αυτό και επιλέγουν την αποχή.

Βέβαια, οι νέοι, με τον ενθουσιασμό και τη δημιουργικότητα που τους διακρίνει, ανήκουν στο τμήμα του πληθυσμού που θα μπορούσε να μεγαλοουργήσει. Ωστόσο, ένα σημαντικό ποσοστό τους επιδεικνύει αδιαφορία απέναντι στα κοινά. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός ότι δεν αισθάνονται πως εκπροσωπούνται από το τρέχον πολιτικό σύστημα, καθώς τα υπάρχοντα κόμματα συχνά εκφράζουν τις μεγαλύτερες ηλικίες, ενώ τα θέματα των νέων δεν αναδεικνύονται επαρκώς. Ο κυριότερος, όμως, λό-

Δημιουργικότητα και Λογική: Όταν η τέχνη συναντά τις θετικές επιστήμες...

Γράφει η
Μαρία Μουστάκα, Γ' 3.2

Πολλοί άνθρωποι υποστηρίζουν ότι οι θετικές επιστήμες συνιστούν μορφή τέχνης, ενώ κάποιος άλλος ότι τα έργα τέχνης στηρίζονται σε μαθηματικές αρχές. Αυτές οι δύο απόψεις, αν και εκ πρώτης όψεως διαφορετικές, έχουν κοινές ρίζες και δύνανται να συμβαδίζουν αρμονικά. Για παράδειγμα, η επίλυση μαθηματικών προβλημάτων απαιτεί μεν λογική σκέψη, αλλά διευκολύνεται από τη φαντασία. Από την άλλη, οι εικαστικοί καλλιτέχνες αξιοποιούν στα έργα τους έννοιες συμμετρίας, προοπτικής, σχημάτων και αναλογιών, οι οποίες συνδέονται άμεσα με τα μαθηματικά. Ο συνδυασμός επιστημονικού και καλλιτεχνικού τρόπου σκέψης είναι απαραίτητος σε πολλούς τομείς, ένας εκ των οποίων και η εκπαίδευση.

Αναντίλεκτα, το σχολείο διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στην εξέλιξη των νοητικών ικανοτήτων ενός ατόμου και στην επαφή του με ποικίλα γνωστικά ερεθίσματα. Η σχολική μάθηση δεν περιορίζεται στην απλή μετάδοση γνώσεων, αλλά στοχεύει παράλληλα στην ενίσχυση δεξιοτήτων όπως η κριτική σκέψη, η επικοινωνία, η συνεργατικότητα και η μνήμη, η οποία μπορεί να επιτευχθεί μέσω διαδικασιών που επηρεάζουν τα γνωστικά σχήματα και τις ικανότητες του ατόμου, καθώς αυτό αλληλεπιδρά με το περιβάλλον του. Η μάθηση, δηλαδή, βασίζεται στη συνεχή αναπροσαρμογή του τρόπου με τον οποίο το άτομο αντιλαμβάνεται, οργανώνει και επεξεργάζεται τις πληροφορίες που δέχεται. Παράλληλα, η εκπαιδευτική διαδικασία καλλιεργεί τη φαντασία, την εφευρετικότητα και την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, στοιχεία απαραίτητα για την προσωπική και επιστημονική εξέλιξη. Καθόλου τυχαία, ο μεγάλος επιστήμονας Albert Einstein θεωρούσε τη φαντασία σημαντικότερη από τη γνώση, επισημαίνοντας ότι η δημιουργική σκέψη αποτελεί θεμέλιο για την επιστημονική πρόοδο.

Η ενασχόληση με την τέχνη ενισχύει την ανάπτυξη εναλλακτικών τρόπων σκέψης, λειτουργώντας ως πολύτιμο εργαλείο για τη διδασκαλία των θετικών επιστημών και ειδικά των Μαθηματικών. Η ενσωμάτωση καλλιτεχνικών μέσων στη διδασκαλία αυξάνει το ενδιαφέρον των μαθητών, καλλιεργεί τη φαντασία και συμβάλλει στην κατανόηση εννοιών μέσα από αισθητικά ευχάριστες αναπαραστάσεις. Μέσα από τη σύνδεση των δύο, οι μαθητές αντιλαμβάνονται ότι τα Μαθηματικά δεν περιορίζονται σε αριθμούς και υπολογισμούς, αλλά συνιστούν τρόπο σκέψης

και εργαλείο για την ανακάλυψη μοτίβων και δομών του κόσμου που τους περιβάλλει. Αντίστοιχα, η τέχνη, ιδιαιτέρως η εικαστική, δεν περιορίζεται στην αισθητική διάσταση, αλλά συχνά υιοθετεί γεωμετρικές συμμετρίες, αναλογίες και μοτίβα με βαθιά μαθηματική βάση. Η αξιοποίηση αυτών των μαθηματικών εννοιών επιτρέπει στους μαθητές να αναπτύξουν μεγαλύτερη ακρίβεια, αρμονία και πρωτοτυπία στην καλλιτεχνική τους έκφραση. Συμμετρίες, χρυσή τομή, γεωμετρικές φόρμες, αναλογίες και προοπτικές αποτελούν, διαχρονικά, θεμελιώδη εργαλεία στα χέρια των καλλιτεχνών προκειμένου να επιτύχουν την αρμονία και την ισορροπία στα έργα τους. Ο σχεδιασμός και η οικοδόμηση του Παρθενώνα, καθώς και τα έργα του αναγεννησιακού Leonardo da Vinci αποδεικνύουν ότι η μαθηματική σκέψη μπορεί να συνυπάρξει δημιουργικά με την καλλιτεχνική έκφραση.

Πέρα από τον ρόλο της στη δημιουργική έκφραση, η τέχνη συνιστά, επίσης, σημαντικό εργαλείο για την παρουσίαση επιστημονικών δεδομένων. Γραφήματα, διαγράμματα και οπτικά μοντέλα αξιοποιούν καλλιτεχνικές αρχές προκειμένου να αποδώσουν σύνθετες πληροφορίες και έννοιες με σαφήνεια και συνοχή. Επιπλέον, μέσω τεχνικών, όπως η ζωγραφική, το σχέδιο και τα τρισδιάστατα μοντέλα, επιστημονικές έννοιες ανατομίας, χημείας, αστρονομίας κ.ά., καθίστανται πιο προσιτές, όπως συμβαίνει στα έργα με γεωμετρικά μοτίβα του M. C. Escher που μετατρέπουν μαθηματικές ιδέες σε οπτικές εμπειρίες. Έτσι, η τέχνη λειτουργεί ως γέφυρα μεταξύ αφηρημένης θεωρίας και κατανοητής οπτικής αναπαράστασης.

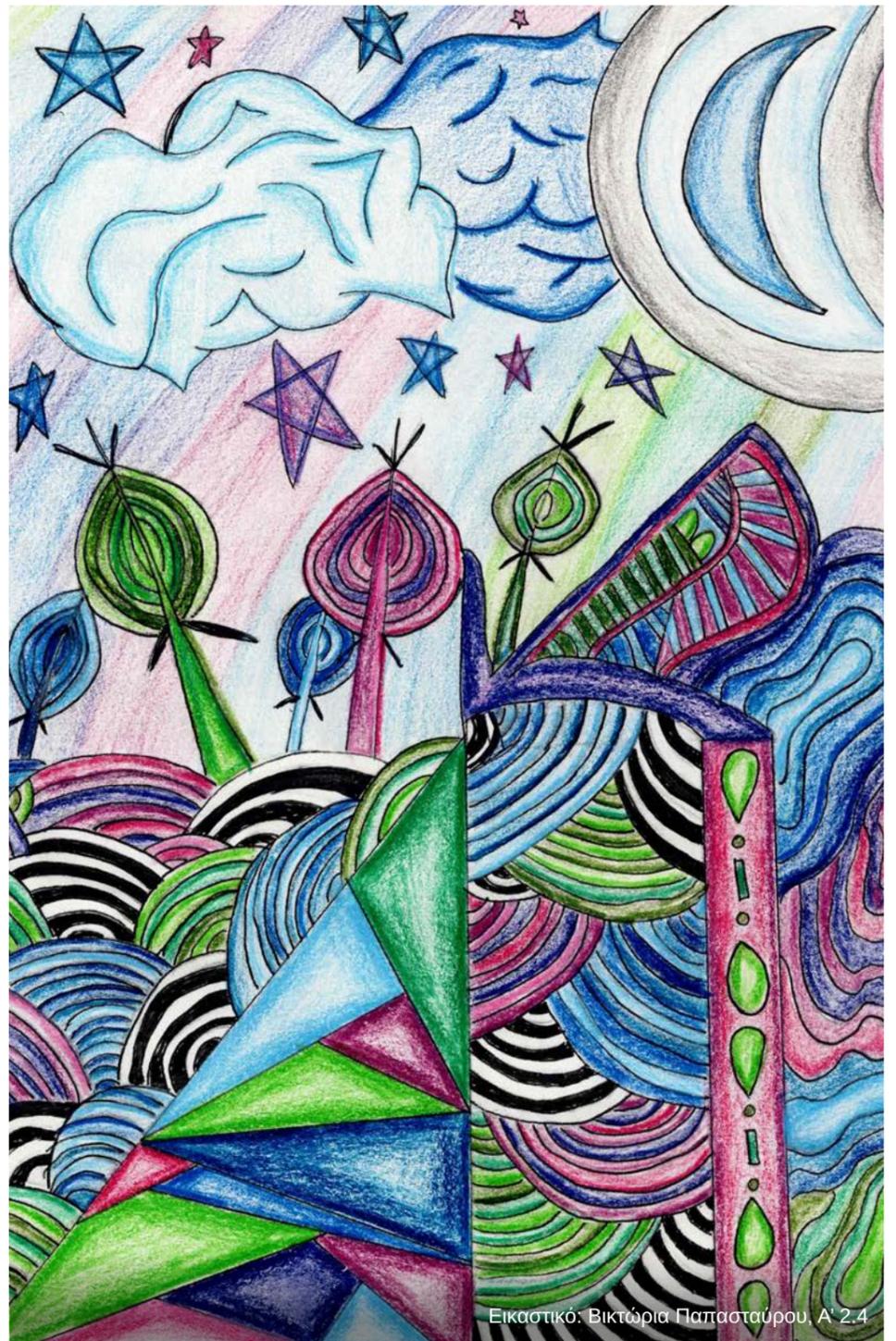
Οι Edens και Potter, καθηγητές στο Πανεπιστήμιο της Νότιας Καρολίνα, σε έρευνα που διενήργησαν το 2001, εξέτασαν τη χρήση περιγραφικών σχεδίων ως μέσο για την ενίσχυση της κατανόησης επιστημονικών εννοιών. Συγκεκριμένα, δύο δραστηριότητες σχεδίασης – μία στην οποία οι μαθητές δημιούργησαν τη δική τους εικονιστική αναπαράσταση και μία στην οποία οι μαθητές αντέγραψαν μια παρεχόμενη εικόνα – συγκρίθηκαν με μία δραστηριότητα γραφής ημερολογίου θετικών επιστημών, προκειμένου να προσδιοριστεί ο βαθμός στον οποίο η εικονιστική αναπαράσταση διευκολύνει την οργάνωση και την ενσωμάτωση πληροφοριών, δηλαδή τις γνωστικές διαδικασίες. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης δεδομένων έδειξαν ότι οι μαθητές που περιέγραψαν με ακρίβεια και συμπιεράβαν αρκετές έννοιες τόσο στις δραστηριότητες σχεδίασης όσο και στη γραφή πέτυχαν υψηλότερες βαθμολογίες στην εξέταση που ακολούθησε την έρευνα. Παρόμοια έρευνα πραγματοποιήσαν οι Sello L., Maphutha K. και Paul M. (2024) εξετάζοντας κατά πόσο η ενσωμάτωση οπτικών βοηθημάτων συμβάλλει στην

κατανόηση των κλασμάτων από μαθητές της Α' Γυμνασίου. Και σε αυτή την περίπτωση, τα αποτελέσματα κατέδειξαν ότι η παρέμβαση βελτίωσε σημαντικά την εννοιολογική κατανόηση των μαθητών.

Είναι γεγονός ότι μέσα από διαθεματικές προσεγγίσεις, οι μαθητές αντιλαμβάνονται ότι η γνώση δεν είναι κατακερματισμένη σε απομονωμένα πεδία, αλλά αποτελεί ένα ενιαίο σύνολο. Όταν, για παράδειγμα, ένας μαθητής κατανοήσει τη χρυσή τομή μέσα από έργα ζωγραφικής ή ανακαλύψει τη γεωμετρία μέσα από αρχιτεκτονικά σχέδια, η μάθηση αποκτά βιωματικό χαρακτήρα και γίνεται βαθύτερη. Ως αποτέλεσμα, ενισχύονται τόσο οι αναλυτικές όσο και οι δημιουργικές δεξιότητες, οι οποίες είναι πολύτιμες όχι μόνο για την ακαδημαϊκή σταδιοδρομία αλλά και για την καθημερινή ζωή.

Εν κατακλείδι, η αλληλεπίδραση τεχνών και θετικών επιστημών δεν αφορά μόνο στη μάθηση, αλλά αποκαλύπτει και τον

βαθύτερο τρόπο με τον οποίο ο άνθρωπος αντιλαμβάνεται και οργανώνει τον κόσμο. Η τέχνη και οι θετικές επιστήμες δεν είναι αντίθετες έννοιες, αλλά αλληλοσυμπληρούμενες καθώς αμφότερες επιδιώκουν να εκφράσουν την τάξη, την ομορφιά και την αρμονία της πραγματικότητας, χρησιμοποιώντας διαφορετικά μέσα: η τέχνη μέσω του συναισθήματος και της αισθητικής, ενώ οι θετικές επιστήμες μέσω της λογικής και της ακρίβειας. Η σύνδεσή τους αναδεικνύει την πολυδιάστατη ανθρώπινη δημιουργικότητα και οδηγεί σε πιο ολιστική εκπαίδευση και καινοτομία. Ενσωματώνοντας την τέχνη στη διδασκαλία των θετικών επιστημών και, αντίστροφα, τις θετικές επιστήμες στη διδασκαλία των καλλιτεχνικών μαθημάτων, η μαθησιακή διαδικασία εμπλουτίζεται, γίνεται πιο ελκυστική και αποτελεσματική, καλλιεργώντας ταυτόχρονα τις αναλυτικές και δημιουργικές ικανότητες που είναι απαραίτητες για την εξέλιξη των σύγχρονων κοινωνιών.

Εικαστικό: Βικτώρια Παπασαύρου, Α' 2.4

Έρευνα

Μαθητές και Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης: Ποιος ελέγχει ποιον;

Γράφουν οι: Κωνσταντίνος Καλλής, Δήμητρα Κουντούρη, Έμιλυ Πιάγκου Μοΐσοχ και Λούκας Χαραλαμπίδης, Γ' 5.1

Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ) βρίσκονται παντού στην καθημερινότητα των μαθητών: στο σπίτι, στα διαλείμματα και στις στιγμές ξεκούρασης. Για πολλούς αποτελούν βασικό μέσο επικοινωνίας και ψυχαγωγίας. Ωστόσο, πόσο συνειδητή είναι η χρήση τους και σε ποιο βαθμό επηρεάζουν πραγματικά τη ζωή των μαθητών;

Για να απαντηθούν τα ερωτήματα αυτά πραγματοποιήθηκε στο Σχολείο μας έρευνα με τη συμμετοχή 115 μαθητών από όλες τις τάξεις. Η συλλογή των δεδομένων έγινε μέσω ανώνυμου ερωτηματολογίου, ενώ πραγματοποιήθηκαν και 16 σύντομες συνεντεύξεις μαθητών, χωρίς καταγραφή προσωπικών στοιχείων, ώστε να διασφαλιστούν η εμπιστευτικότητα και η ειλικρίνεια των απαντήσεων. Η έρευνα εξετάζει τόσο τις συνήθειες χρήσης όσο και τη σχέση των ΜΚΔ με τη συγκέντρωση και την ψυχική κατάσταση των μαθητών, η οποία αξιολογήθηκε με τη βοήθεια σύντομων, επιστημονικά τεκμηριωμένων δεικτών άγχους και ευεξίας.

Χρόνος χρήσης και καθημερινή παρουσία

Τα αποτελέσματα κατέδειξαν ότι σχεδόν όλοι οι μαθητές χρησιμοποιούν καθημερινά κάποια πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης. Οι πιο δημοφιλείς εφαρμογές είναι το Instagram (93,9%), το TikTok (78,3%) και το YouTube (61,7%). Όσον αφορά στον χρόνο χρήσης, τα δεδομένα αποκαλύπτουν ότι η ενασχόληση με τα ΜΚΔ καταλαμβάνει σημαντικό μέρος της ημέρας των μαθητών. Συγκεκριμένα, το 36,5% των μαθητών δηλώνει ότι περνά περισσότερες από τέσσερις ώρες ημερησίως στις πλατφόρμες, ενώ το 33,9% αφιερώνει μία έως δύο ώρες καθημερινά.

Scrolling χωρίς σκοπό και απώλεια ελέγχου

Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά φαινόμενα που αναδείχθηκαν είναι το λεγόμενο «scrolling χωρίς σκοπό». Πρόκειται για τη συνεχή περιήγηση στα κοινωνικά δίκτυα χωρίς συγκεκριμένο στόχο, η οποία τις περισσότερες φορές λειτουργεί ως αυτόματη συνήθεια. Περισσότερο από το 60% των μαθητών ανέφεραν ότι κάνουν «scrolling χωρίς έλεγχο» και ότι αισθάνονται πως χάνουν τον χρόνο χωρίς να το αντιλαμβάνονται. Πολλοί, μάλιστα, ανέφεραν ότι ξεκινούν να χρησιμοποιούν τα ΜΚΔ «για λίγο», αλλά τελικά αφιερώνουν πολύ περισσό-

τερο χρόνο από ό,τι είχαν υπολογίσει. Το φαινόμενο αυτό δεν σχετίζεται μόνο με την απώλεια χρόνου, αλλά φαίνεται να συνδέεται και με την ψυχική κατάσταση των μαθητών. Το ανεξέλεγκτο scrolling και η αίσθηση απώλειας ελέγχου συνδέονται με αυξημένα επίπεδα άγχους και χαμηλότερα επίπεδα ψυχικής ευεξίας, γεγονός που αναδεικνύει ότι ο τρόπος χρήσης των πλατφορμών κοινωνικής δικτύωσης φαίνεται να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο.

Συγκέντρωση, άγχος και ψυχική ευεξία

Η χρήση των ΜΚΔ φαίνεται να συνδέεται με μειωμένη συγκέντρωση των μαθητών. Περίπου τα δύο τρίτα των μαθητών δήλωσαν ότι παρατηρούν μείωση στη συγκέντρωσή τους μετά τη χρήση των πλατφορμών: το 40% ανέφερε ότι αυτό συμβαίνει μερικές φορές, το 19% συχνά και το 8% πάντα. Ιδιαίτερα έντονη είναι η παρουσία άγχους στους σύγχρονους εφήβους. Το 87% των μαθητών αναφέρει ότι βιώνει νευρική ένταση ή άγχος σε κάποιο βαθμό (47% μερικές φορές, 21% πολλές φορές και 19% πάντα), ενώ μόλις το 13% αναφέρει ότι δεν βιώνει καθόλου τέτοια συναισθήματα. Σημειώνεται ότι τα δεδομένα αυτά αποτυπώνουν τη γενική ψυχική κατάσταση των μαθητών κατά τις τελευταίες εβδομάδες πριν τη διεξαγωγή της έρευνας. Ταυτόχρονα, τα δεδομένα δείχνουν ότι μόνο το 40% των μαθητών καταφέρνει να διαχειρίζεται αποτελεσματικά το άγχος του.

Σχετικά με την ψυχική ευεξία των μαθητών, τα αποτελέσματα φανερώνουν ότι στο σύνολό τους οι μαθητές βρίσκονται σε μέτρια επίπεδα. Παρά το γεγονός ότι αρκετοί είχαν δηλώσει πως νιώθουν θετικά συναισθήματα, όπως χαρά και ηρεμία, αυτά δεν εμφανίζονται σταθερά σε όλους τους τομείς της καθημερινότητάς τους. Η ανάλυση της σχέσης μεταξύ άγχους και ψυχικής ευεξίας έδειξε ότι τα υψηλότερα επίπεδα άγχους συνδέονται με χαμηλότερη ψυχική ευεξία.

Η ικανότητα καθορισμού ορίων αποτελεί πλέον μια βασική δεξιότητα για τη ζωή των μαθητών.

Σύγκριση, αυτοεικόνα και αντίληψη

Ένα ακόμη σημαντικό εύρημα της έρευνας αφορά στη σύγκριση που κάνουν οι μαθητές με άλλους και στην αυτοεικόνα τους. Το 36,5% των μαθητών δηλώνει ότι συγκρίνει τον εαυτό του με άλλους σε μικρό βαθμό, το 28,7% σε λίγο μεγαλύτερο και το 16,5% σε μέτριο βαθμό, ενώ μικρότερα ποσοστά το κάνουν συχνά (10,4%) ή πολύ συχνά (7,8%).

Σχετικά με την αυτοεικόνα τους, το 46,1%

δηλώνει ότι επηρεάζεται λίγο από τα ΜΚΔ, το 11,3% αρκετά, ενώ το 40,9% δεν επηρεάζεται καθόλου. Παράλληλα, το 32,2% των μαθητών θεωρεί ότι επηρεάζεται μερικές φορές περισσότερο απ' ό,τι θα ήθελε και το 12,2% συχνά. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι η σύγκριση του εαυτού τους με άλλους και η επίδραση στην αυτοεικόνα αποτελούν υπαρκτά φαινόμενα για ένα σημαντικό ποσοστό των μαθητών, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι οι επιπτώσεις είναι ίδιες για όλους.

Την ίδια στιγμή, παρατηρείται ότι πολλοί μαθητές έχουν μια γενική εικόνα για τον τρόπο λειτουργίας των ΜΚΔ, χωρίς να υπάρχει, όμως, πλήρης κατανόηση. Η έρευνα δείχνει ότι οι μαθητές που κατανοούν καλύτερα τον τρόπο λειτουργίας των πλατφορμών εμφανίζουν μεγαλύτερη αίσθηση ελέγχου, καλύτερη ψυχική ευεξία και χαμηλότερα επίπεδα άγχους.

Όρια, γνώση και συνειδητή χρήση

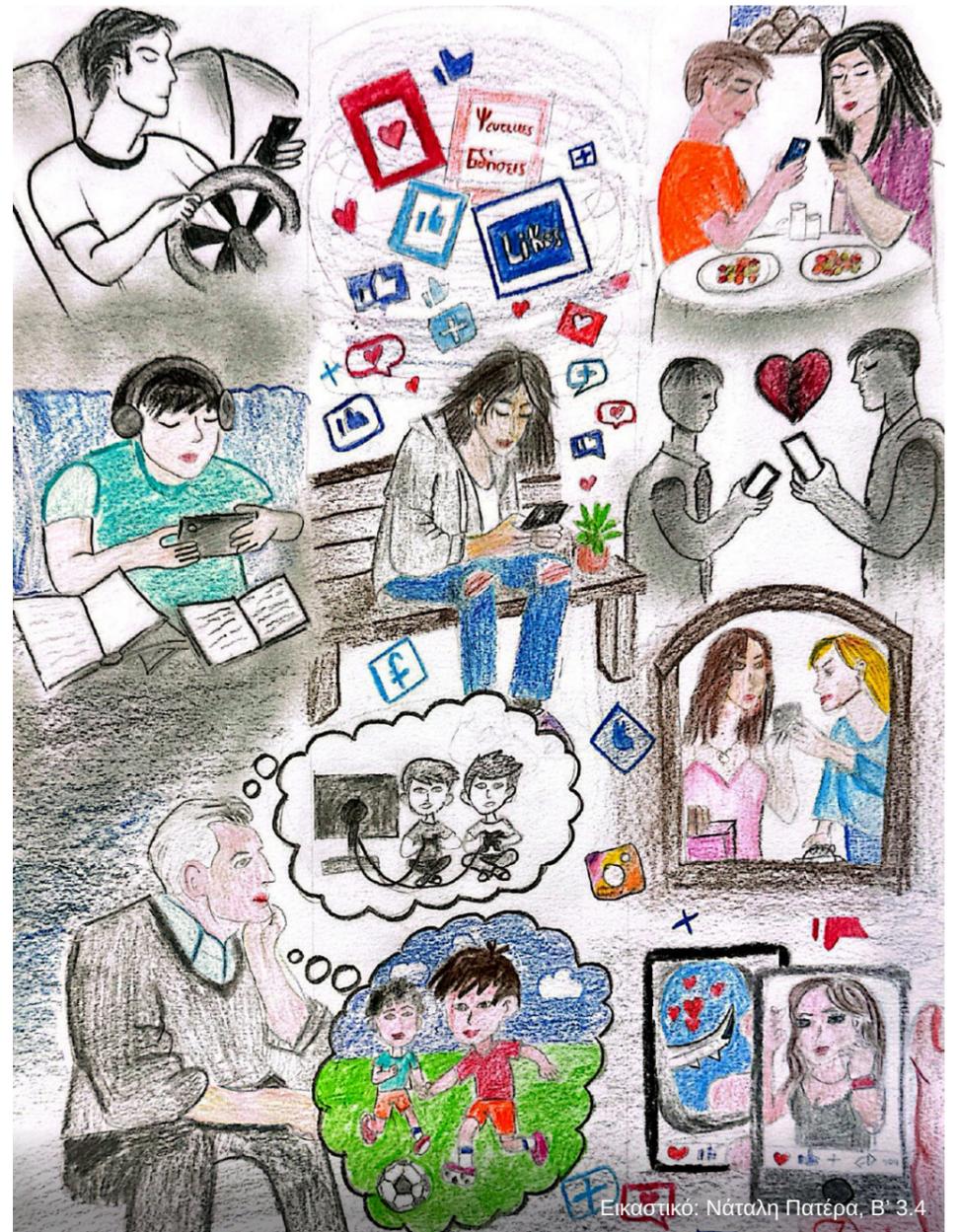
Ιδιαίτερα σημαντικό είναι και το ζήτημα των ορίων. Η πλειονότητα των μαθητών δεν εφαρμόζει συγκεκριμένους κανόνες κατά τη χρήση των ΜΚΔ, ενώ πολλοί δεν γνωρίζουν ή δεν αξιοποιούν εργαλεία όπως τα χρονικά όρια, το

«mute» ή την επιλογή «not interested». Ακόμη και όταν αυτά χρησιμοποιούνται, γίνεται συνήθως αποσπασματικά και χωρίς σταθερή στρατηγική.

Συνολικά, τα ευρήματα δείχνουν ότι τα ΜΚΔ συνδέονται με την καθημερινότητα των μαθητών σε πολλαπλά επίπεδα: στον χρόνο, στη συγκέντρωση, στην ψυχική κατάσταση και στον τρόπο με τον οποίο βλέπουν τον εαυτό τους. Παράλληλα, αναδεικνύεται ότι η έλλειψη ορίων και η περιορισμένη κατανόηση του τρόπου λειτουργίας των πλατφορμών συνδέονται με λιγότερο συνειδητή χρήση από τους μαθητές.

Χωρίς όρια και ενημέρωση, υπάρχει κίνδυνος η χρήση να γίνει ανεξέλεγκτη. Αντίθετα, η γνώση, η κριτική σκέψη και η συνειδητή χρήση μπορούν να λειτουργήσουν προστατευτικά και να βοηθήσουν τους μαθητές να αξιοποιήσουν τα ΜΚΔ με πιο ισορροπημένο τρόπο.

Σε έναν ψηφιακό κόσμο που έχει σχεδιαστεί για να τραβά συνεχώς την προσοχή, η ικανότητα καθορισμού ορίων και ελέγχου της χρήσης αποτελεί πλέον μια βασική δεξιότητα για τη ζωή των μαθητών, σήμερα και στο μέλλον.

Εικαστικό: Νάταλη Πατέρα, Β' 3.4

Λάμψη χωρίς σύνορα

Πώς οι γιορτές της παγκοσμιοποίησης χάνουν το βαθύτερο νόημά τους;

Γράφει η
Ναταλή Χαττάρ, Α' 2.2

Στον σύγχρονο κόσμο της τεχνολογίας και των ανοιχτών συνόρων, η παγκοσμιοποίηση αγκαλιάζει κάθε πτυχή της ανθρώπινης ζωής. Από τη μουσική που ακούμε μέχρι τα ρούχα που φοράμε, οι συνήθειες που υιοθετούμε μοιάζουν ολοένα και περισσότερο μεταξύ τους. Στον ίδιο δρόμο έχουν παρασυρθεί και οι γιορτές μας· δεν ανήκουν πλέον αποκλειστικά σε έναν τόπο ή έναν λαό, αλλά έχουν γίνει κομμάτι μιας παγκόσμιας εικόνας. Σήμερα, η παγκοσμιοποίηση και η εμπορευματοποίηση των γιορτών συναντιούνται και δημιουργούν μια νέα πραγματικότητα, όπου οι γιορτές «λάμπουν» σαν αστέρια σε μια παγκόσμια αγορά.

Παραδοσιακά, κάθε γιορτή είχε τη δική της ψυχή. Ήταν δεμένη με τα ήθη, τα έθιμα, τις μυρωδιές και τους ήχους μιας κοινότητας ή ενός λαού. Ήταν η στιγμή κατά την οποία οι άνθρωποι άφηναν, για λίγο, την καθημερινότητά τους και στρέφονταν ο ένας

προς τον άλλον. Όμως, σήμερα, τα ίδια στολίδια, οι ίδιες μουσικές και οι ίδιες διαφημίσεις επαναλαμβάνονται παντού. Από τη Λευκωσία ως το Παρίσι, το Ρίο ντε Τζανέιρο και τη Νέα Υόρκη, το μήνυμα μοιάζει κοινό: οι γιορτές έχουν γίνει παγκόσμιες αγορές και το βαθύτερο νόημά τους χάνεται ανάμεσα σε βιτρίνες και προσφορές.

Επιπλέον, η παγκοσμιοποίηση συνοδεύεται από τεράστιες πολυεθνικές αλυσίδες, οι οποίες πλασάρουν ένα ενιαίο «πρόγραμμα» γιορτών. Μέσα από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και τις διαφημίσεις, οι παραδοσιακές στιγμές χάνουν τη μοναδικότητά τους και αντικαθίστανται από μια εικόνα ευτυχίας που μοιάζει ίδια παντού. Έτσι, οι γιορτές μετατρέπονται σε φωτεινά – αλλά συχνά ψυχρά – σύμβολα κατανάλωσης, των οποίων η αξία μετριέται περισσότερο σε τιμές παρά σε συναισθήματα.

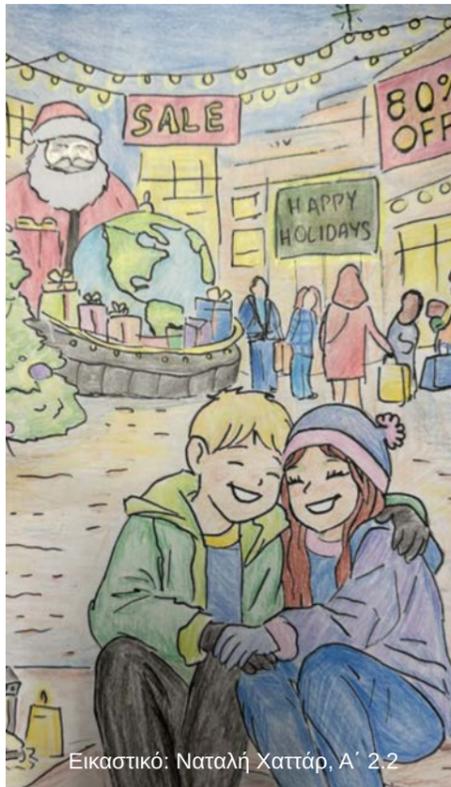
Στους δρόμους των πόλεων τα φώτα κάθε γιορτής ανάβουν από νωρίς και οι βιτρίνες αλλάζουν όψη ανάλογα με την εποχή. Ωστόσο, πίσω από αυτή τη λάμψη κρύβεται η απώλεια της ουσίας. Η γιορτή δεν είναι πια στάση, αλλά πρόγραμμα. Δεν είναι ανάσα, αλλά υποχρέωση. Φυσικά, αυτή η συνθήκη δεν έχει μόνο αρνητική πτυχή. Η κοινή γλώσσα των γιορτών φέρνει τους λαούς πιο κοντά, δημιουργεί κοινές εμπειρίες

και ενισχύει τις οικονομίες. Όμως, όταν η αξία μιας γιορτής μετριέται σε σακούλες αγορών και όχι σε στιγμές επικοινωνίας, χάνεται το πραγματικό της νόημα. Ο θόρυβος των φώτων και η λάμψη των βιτρινών δεν μπορούν να αντικαταστήσουν τη ζεστασιά μιας αληθινής αγκαλιάς. Οι νεότερες γενιές μεγαλώνουν σε έναν

κόσμο όπου οι γιορτές μοιάζουν περισσότερο με διαφημίσεις παρά με πραγματικές οικογενειακές στιγμές. Συχνά, αυτό που φαίνεται σημαντικό είναι η εικόνα και όχι η ουσιαστική εμπειρία. Έτσι, παρ' ότι η παγκοσμιοποίηση φέρνει τους ανθρώπους πιο κοντά, ελλοχεύει ο κίνδυνος οι στιγμές να γίνουν πιο άδειες από συναίσθημα και νόημα.

Κι όμως, μέσα σε αυτό το παγκόσμιο σκηνικό, υπάρχει ακόμη χώρος για επιλογή. Κάθε φορά που μια οικογένεια κρατά ζωντανό ένα έθιμο ή ένα τραπέζι γεμίζει με κουβέντα και συζήτηση, αντί για αγορές, επιτυγχάνεται μια μικρή νίκη απέναντι στην απρόσωπη εμπορευματοποίηση. Έτσι, οι γιορτές ξαναβρίσκουν τον ανθρώπινο χαρακτήρα τους.

Και ίσως η μεγαλύτερη πρόκληση για τον σύγχρονο άνθρωπο είναι να ξαναβρεί την ψυχή και το πνεύμα των γιορτών μέσα σε έναν κόσμο που τις μετατρέπει σε προϊόντα. Να θυμηθεί ότι οι γιορτές δεν δημιουργήθηκαν μόνο για να γεμίζουν πόλεις και δρόμους, αλλά κυρίως για να γεμίζουν καρδιές. Όσο οι άνθρωποι επιμένουν να αναζητούν το αληθινό και να μοιράζονται μικρές στιγμές ζεστασιάς, καμία παγκόσμια βιτρίνα δεν μπορεί να σβήσει το πραγματικό φως και τη μαγεία των γιορτών.

Εικαστικό: Ναταλή Χαττάρ, Α' 2.2

Η φιλία στη σύγχρονη εποχή

«Φιλία είναι μια ψυχή που κατοικεί σε δύο σώματα και βασική προϋπόθεση της ευδαιμονίας», Αριστοτέλης

Γράφει η
Άντρεα Κωνσταντίνου, Γ' 1.1

Η φιλία αποτελεί, ομολογουμένως, αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής των ανθρώπων και ειδικότερα των νέων. Μέσα από αυτήν τα άτομα γνωρίζουν όχι μόνο τους άλλους αλλά κυρίως τον εαυτό τους και γίνονται καλύτεροι άνθρωποι. Ωστόσο, τα δεσμά της φιλίας ενίοτε κλονίζονται και οι σχέσεις περιέρχονται σε κρίση. Τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται ένα είδος κοινωνικής απομόνωσης, στο πλαίσιο της οποίας οι άνθρωποι επιλέγουν συνειδητά να απέχουν από διαπροσωπικές σχέσεις και ωθούνται προς τη μοναξιά.

Ποιοι είναι οι λόγοι που καθιστούν τα άτο-

μα δύσπιστα απέναντι στη φιλία και τι μπορεί να αναστρέψει αυτή την επιλογή; Το μείζον πρόβλημα το οποίο ωθεί αρκετούς νέους στην αποξένωση δεν είναι άλλο από την έλλειψη χρόνου. Οι νέοι καθημερινά βρίσκονται αντιμέτωποι με αμέτρητες σχολικές υποχρεώσεις αλλά και μια έντονη καθημερινότητα γεμάτη δραστηριότητες, με αποτέλεσμα η συνάντησή με φίλους να καθίσταται σχεδόν ακατόρθωτη. Η όξυνση του ανταγωνισμού λειτουργεί για αρκετούς, επίσης, ανασταλτικά καθότι εδραιώνεται η αντίληψη ότι πρέπει να είναι ανώτεροι των άλλων τόσο σε προσωπικό όσο και αργότερα σε επαγγελματικό επίπεδο. Αυτή η κατηγορία των νέων δεν επιλέγει φίλους με κριτήριο τον

σεβασμό και την εμπιστοσύνη, όπως θα άρμοζε, και δεν ενδιαφέρεται για τον εσωτερικό κόσμο των φίλων, με αποτέλεσμα να δημιουργεί επίπλαστες σχέσεις.

Για να καταφέρει η πραγματική φιλία να αναγεννηθεί από τις στάχτες της και να αναχαιτίσει τη δυσμενή κατάσταση που επικρατεί σε πολλές ανθρώπινες σχέσεις, θα ήταν καλό να συμβάλλουν διάφοροι φορείς, καθοδηγώντας τους νέους προς τη διαμόρφωση ουσιαστικών φιλιών. Αρχικά, καταλυτικό ρόλο διαδραματίζει η οικογένεια, η οποία ως κατευθυντήριος φάρος, θα καθοδηγήσει τους νέους, ώστε να αναπτύξουν σωστά κριτήρια για την επιλογή αληθινών φίλων, παρόντων τόσο

στις χαρούμενες όσο και στις δυσάρεστες στιγμές τους, στηρίζοντάς τους αδιάλειπτα. Το εκπαιδευτικό σύστημα, επικουρικά, συμβάλλει στην καλλιέργεια θεμελιωδών αξιών, όπως ο σεβασμός απέναντι στους άλλους και στη διαφορετικότητά τους και η ευγενής άμιλλα. Έτσι, οι νέοι θα αντιληφθούν ότι σημασία δεν έχει να υπερτερείς έναντι του άλλου, αλλά να αγωνίζεσαι για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα για εσένα. Επιπρόσθετα, το σχολείο θα πρέπει να ενθαρρύνει εξωδιδασκτικές ομαδικές δραστηριότητες στο πλαίσιο των οποίων παρέχεται η ευκαιρία στους νέους να γνωριστούν, να συνεργαστούν και να αναπτύξουν συμπαγείς φιλίες.

Η φιλία θα αποκτήσει νόημα, εάν οι ίδιοι οι νέοι επαναπροσδιορίσουν την έννοιά της και συνειδητοποιήσουν τη σπουδαιότητά της, καθώς και τους λόγους για τους οποίους συχνά οδηγούνται στην αποξένωση. Είναι πολύ σημαντικό να συνειδητοποιήσουν ότι το υγιές είναι η φιλία να αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς τους και ότι λειτουργεί ευεργετικά μόνο όταν βρίσκονται μακριά από ανταγωνισμούς και αντιζηλιές.

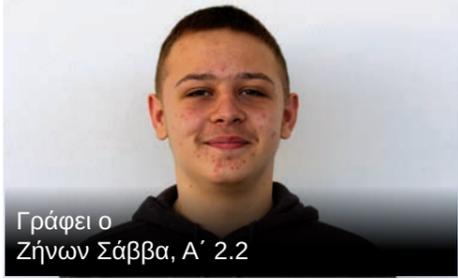

Μέσα από τη φιλία τα άτομα γνωρίζουν όχι μόνο τους άλλους αλλά κυρίως τον εαυτό τους και γίνονται καλύτεροι άνθρωποι. Ωστόσο, τα δεσμά της φιλίας ενίοτε κλονίζονται και οι σχέσεις περιέρχονται σε κρίση.

Back to the future

Η αισθητική του χθες στο σήμερα

Γράφει ο
Ζήνων Σάββα, Α' 2.2

Φαρδιά τζιν, καμπάνες, τραγούδια και στίλ που θυμίζουν άλλες εποχές εμφανίζονται όλο και πιο συχνά γύρω μας. Η μόδα και η μουσική φαίνεται να ακολουθούν μια κυκλική πορεία, καθώς στοιχεία από τις δεκαετίες του '70, του '90 και του 2000 επιστρέφουν και γίνονται ξανά δημοφιλή. Παρά το γεγονός ότι η δική μας γενιά, η Gen Z, δεν έζησε τις προαναφερθείσες εποχές, η αισθητική της επηρεάζεται έντονα από αυτές, πράγμα το οποίο αποτυπώνεται στην καθημερινή ζωή.

Η μόδα δεν αποτελεί απλώς επιλογή ρούχων ή ένα σύνολο τάσεων, αλλά έναν ουσιαστικό τρόπο έκφρασης και επικοινωνίας. Μέσα από αυτήν οι άνθρωποι φανερώνουν ποιοι πραγματικά είναι, τι τους εκφράζει και σε ποια κοινωνική ομάδα ανήκουν. Ιδιαίτερα οι νέοι χρησιμοποιούν τη μόδα για να ξεχωρίσουν, να εκφραστούν και να νιώσουν αποδοχή. Με αυτόν τον τρόπο, η μόδα ανταποκρίνεται σε ουσιαστικές ανθρώπινες ανάγκες, όπως τη διαμόρφωση ταυτότητας, την προσωπική έκφραση και την κοινωνική σύνδεση.

Για παράδειγμα, η δεκαετία του '70 συνδέθηκε με την ανάγκη για ελευθερία και τις έντονες κοινωνικές αλλαγές, γεγονός

που αποτυπώθηκε τόσο στη μόδα όσο και στη μουσική. Τα τολμηρά ρούχα, τα λαμπερά υφάσματα, τα έντονα χρώματα και τα ιδιαίτερα μοτίβα δεν ήταν απλώς ενδύματα· αποτελούσαν σύμβολα αμφισβήτησης των παραδοσιακών αξιών, ελευθερίας λόγου, διεκδίκησης πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων· σύμβολα μιας πιο ελεύθερης στάσης ζωής. Στη μουσική κυριαρχούσε η ντίσκο, με χορευτικούς ρυθμούς και λαμπερά πάρτι, που λειτουργούσαν ως χώροι συλλογικής έκφρασης, ενώ η ροκ εξακολουθούσε να επηρεάζει δυναμικά τους νέους, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να διασκεδάσουν και να απελευθερωθούν από περιορισμούς. Σήμερα, πολλά από αυτά τα στοιχεία επιστρέφουν στη μόδα με τα vintage ρούχα να κυριαρχούν: σακάκια με έντονες βάτες, δερμάτινα jackets, ψηλόμεσα τζιν, φαρδιές καμπάνες, ενώ τραγούδια ντίσκο ακούγονται σε playlists, πάρτι και social media, δείχνοντας ότι η αισθητική των 70's παραμένει ζωντανή και δημοφιλής στη νεότερη γενιά.

Η δεκαετία των 90's, ως αντίδραση στην υπερβολή των 80's, χαρακτηρίστηκε από απλότητα, άνεση και αυθεντικότητα. Η μόδα εκείνη την εποχή ήταν χαλαρή και ανεπιτήδευτη, με φαρδιά τζιν, oversized μπλουζάκια, φούτερ και sneakers. Παράλληλα, μουσικά είδη, όπως η hip hop και η grunge, τόνιζαν την ανάγκη για προσωπική έκφραση, ειλικρίνεια και αυθορμητισμό. Μέσα από αυτό το ύφος, οι νέοι έδειχναν ότι η μόδα δεν χρειάζεται να είναι εντυπωσιακή ή «περίπλοκη», για να έχει νόημα. Σήμερα, η επιστροφή των φαρδιών ρούχων και των άνετων συν-

δυασμών αποδεικνύει ότι η ανάγκη για άνεση και φυσικότητα παραμένει ισχυρή.

Η δεκαετία του 2000 χαρακτηρίστηκε από έντονες τάσεις στη μόδα και μεγάλη επιρροή της pop κουλτούρας και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Στη μόδα κυριαρχούσαν τα χαμηλοκάβαλα τζιν, τα mini skirts, τα cargo παντελόνια, τα τζιν σακάκια, οι μπλούζες με λογότυπα και στάμπες, τα glitters και τα έντονα αξεσουάρ. Στη μουσική, η pop και η R&B, μαζί με τα boy και girl bands και τα μουσικά βίντεο του MTV, διαμόρφωσαν την εικόνα της εποχής. Σήμερα, πολλά από αυτά τα στοιχεία επιστρέφουν μέσα από trends στο TikTok, στα retro ρούχα και σε playlists που θυμίζουν τα 2000's. Στη σύγχρονη εποχή, η μόδα και η μουσική επηρεάζονται άμεσα από τα social media, τα βίντεο, τις εικόνες και γενικότερα το ψηφιακό περιεχόμενο, που ανανεώνεται διαρκώς. Οι νέοι δεν περιορίζονται στο να αντιγράψουν απλώς το

παρελθόν... Το συνδυάζουν με σύγχρονα στοιχεία, δημιουργώντας νέες μορφές έκφρασης που αντανάκλουν την προσωπικότητά τους. Έτσι, οι παλιές τάσεις αποκτούν νέο ρόλο και νόημα στη σημερινή καθημερινότητα, αποδεικνύοντας ότι η μόδα είναι πολυδιάστατη και ευέλικτη.

Παρ' όλο που οι εποχές αλλάζουν, η ανάγκη για έκφραση παραμένει σταθερή. Η μόδα και η μουσική λειτουργούν ως κοινωνικός καθρέφτης, αποτυπώνοντας τις αξίες, τις ανησυχίες και τα όνειρα κάθε γενιάς. Μέσα από τα παραδείγματα των δεκαετιών του 1970, του 1990 και του 2000 γίνεται φανερό ότι οι τάσεις επιστρέφουν, επειδή καλύπτουν διαχρονικές ανθρώπινες ανάγκες. Με αυτόν τον τρόπο, το παρελθόν συνεχίζει να επιβιώνει στο παρόν και το παρόν θα επιβιώσει – είμαι βέβαιος – στο μέλλον, αποδεικνύοντας ότι η αισθητική κάθε εποχής δεν χάνεται ποτέ, αλλά μεταμορφώνεται και επανέρχεται ενδεδυμένη με νέους τρόπους.

Εικαστικό: Νικόλας Κωνσταντίνου, Β' 3.4

Χάσμα Γενεών

Γράφει η
Αντριάννα Κυριακίδου, Β' 4.1

Το χάσμα των γενεών είναι ένα φαινόμενο διαχρονικό, αλλά σε κάθε εποχή παρουσιάζεται με διαφορετικό τρόπο. Οι άνθρωποι έχουν συγκεκριμένες ανάγκες και συνήθειες, οι οποίες δημιουργούνται από τις συνθήκες στις οποίες μεγαλώνουν. Έτσι, οι διαφορετικές απόψεις, ο διαφορετικός τρόπος ανατροφής, οι διαφορετικές εμπειρίες και οι αξίες που έχουν δημιουργούν συχνά διενέξεις ανάμεσα στις γενιές, στους νέους και τους μεγαλύτερους. Στη σύγχρονη εποχή, η τεχνολογία και ιδιαίτερα η τεχνητή νοημοσύνη αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της καθημερινότητας των νέων. Οι νέοι λαμβάνουν πολύ εύκολα όσες πληροφορίες θέλουν και είναι σε θέση να αξιοποιήσουν όσα

η τεχνολογία τους προσφέρει με μεγάλη ευκολία. Οι μεγαλύτεροι, λόγω του ότι δεν είναι εξοικειωμένοι με τον καινούργιο αυτόν τρόπο εργασίας, συχνά θεωρούν ότι οι νέοι εργάζονται λιγότερο, με αποτέλεσμα να τους αντιμετωπίζουν υποτιμητικά.

Επιπλέον, οι νέοι, μεγαλωμένοι με περισσότερη ελευθερία έκφρασης, θεωρούν περίεργο το γεγονός ότι οι μεγαλύτεροι δεν τους επιτρέπουν να εκφραστούν όπως θέλουν, περιφρονώντας ενίοτε τις απόψεις τους, επειδή θεωρούν πως οι δικές τους, οι πιο συντηρητικές, είναι οι σωστές. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι νέοι να αντιδρούν και να αδιαφορούν γενικά για όσα οι μεγαλύτεροι τους λένε.

Μήπως οι μεγαλύτεροι θα έπρεπε να είναι πιο επιεικείς προς τους νέους, αποδεχόμενοι το γεγονός ότι οι καιροί έχουν αλλάξει και ότι η κάθε γενιά έχει τον δικό της τρόπο να προσαρμόζεται; Ή μήπως οι νεότεροι θα έπρεπε να αντιμετωπίζουν τους μεγαλύτερους με μεγαλύτερο σεβασμό, λαμβάνοντας υπόψη ότι έχουν αποκτήσει περισσότερη σοφία

μέσα από τις εμπειρίες τους; Το σίγουρο είναι πως τόσο οι νέοι όσο και οι μεγαλύτεροι θα πρέπει να σταματήσουν να προσπαθούν να βρουν τρόπους με τους οποίους θα υπερισχύσει η μία γενιά της άλλης. Δεν χρειάζεται να αποδείξει κανείς ότι έχει δίκαιο ή ότι είναι καλύτερος.

Όλοι είναι απαραίτητοι σε μια κοινωνία, ώστε να υπάρχει συνοχή. Χρειάζεται και

ο «παλιός» αλλά και ο «καινούργιος», για να υπάρχει ισορροπία ανάμεσα στην παράδοση και την καινοτομία. Άλλωστε, πώς θα ήταν ο κόσμος χωρίς τις γνώσεις και την εμπειρία των μεγαλύτερων αλλά και τον ενθουσιασμό και την πρόοδο που φέρνουν οι νέοι;

Η ανισότητα έχει πρόσωπο

Όταν το φύλο καθορίζει το πώς και το γιατί

Γράφει η
Μαρία Ελένη Μιχαηλίδου, Β' 3.5

Μέχρι το 1965 στη Γαλλία, οι γυναίκες δεν μπορούσαν να αιτηθούν εργασία χωρίς την άδεια του συζύγου τους.

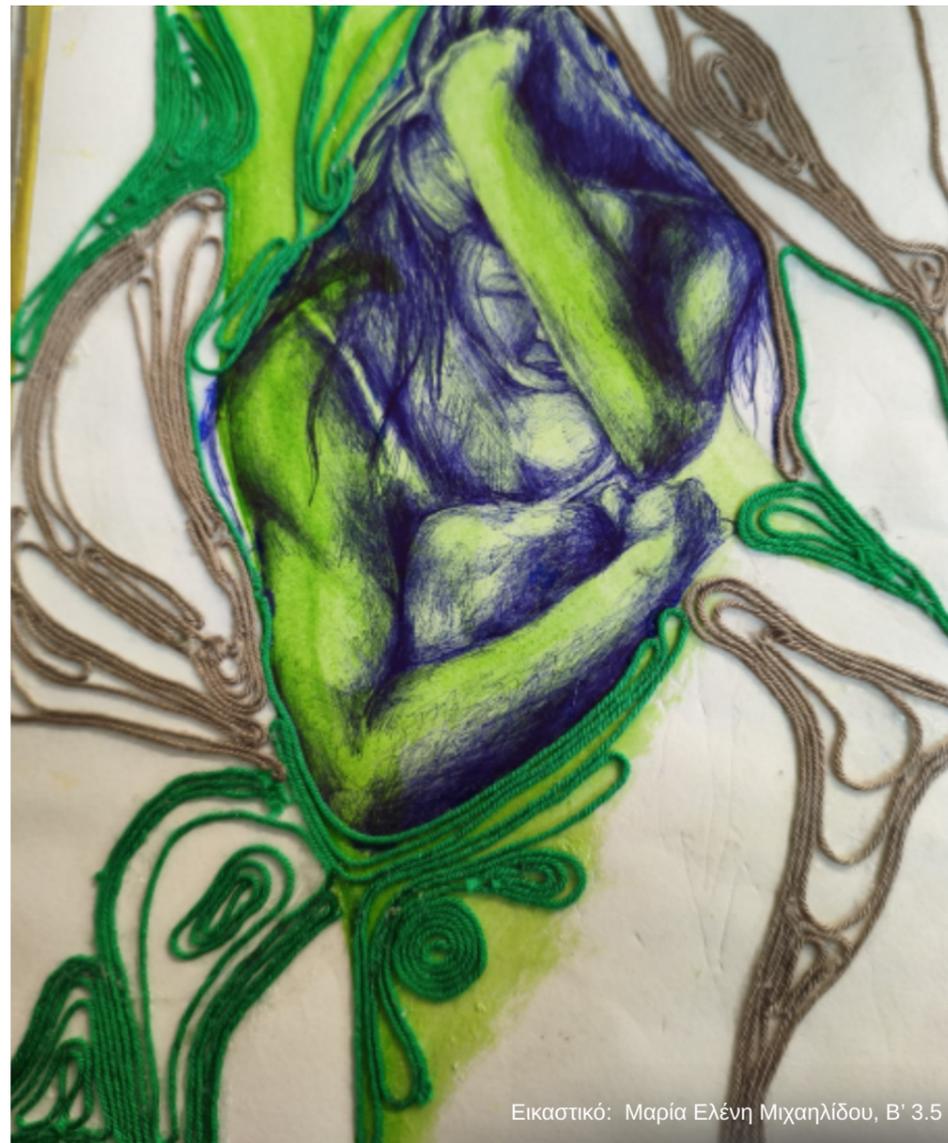
- Μέχρι το 1971 στην Ελβετία, οι γυναίκες δεν είχαν το δικαίωμα του «εκλέγειν» και του «εκλέγεσθαι».
- Μέχρι το 1981 στην Ιταλία, υπήρχε νόμος που παρείχε ελαφρυντικά σε άνδρες που σκότωναν τη σύζυγό τους στο όνομα της «τιμής».
- Μέχρι το 1978, στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, οι γυναίκες μπορούσαν να απολυθούν από την εργασία τους, απλώς και μόνο, επειδή εγκυμονούσαν.
- Μέχρι το 2018 στη Σαουδική Αραβία, δεν επιτρέπεται στις γυναίκες να οδηγούν αυτοκίνητο.
- Στο Ισραήλ, εν έτει 2026, οι γυναίκες δεν μπορούν να αιτηθούν θρησκευτικού διαζυγίου.
- Σήμερα, στο Αφγανιστάν, υπό τη δικτατορία των Ταλιμπάν, οι γυναίκες δεν επιτρέπεται να μιλούν δημόσια, να τραγουδούν, να σπουδάζουν, ενώ είναι αναγκασμένες να κρύβουν το σώμα και το πρόσωπό τους.

Συγκρίνοντας τις συνθήκες που επικρατούσαν σε παλαιότερες εποχές με αυτές που επικρατούν σήμερα, οφείλουμε να αναγνωρίσουμε τα μεγάλα άλματα εξέλιξης που έχουν γίνει ως προς την ισότητα των φύλων, τα οποία οφείλονται στους αγώνες εκατομμυρίων γυναικών. Ωστόσο, θα πρέπει να παραδεχτούμε πως, παρά την τεράστια βελτίωση που σημειώθηκε σε παγκόσμιο επίπεδο, στην κυπριακή κοινωνία η διάκριση στα φύλα εξακολουθεί να παρατηρείται σε αρκετούς τομείς και κυρίως στον τομέα της εργασίας.

Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται μέσα από έρευνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διενεργήθηκαν το 2024, κατατάσσοντας την Κύπρο στην 20^ή θέση στον δείκτη ισότητας ανάμεσα στα δύο φύλα. Οι έρευνες δείχνουν ότι ο τομέας στον οποίο παρατηρείται η μεγαλύτερη ανισότητα είναι η κρατική εξουσία με τη χώρα μας να βρίσκεται στην προτελευταία θέση στην Ευρώπη, με μόλις 14% γυναικεία εκπροσώπηση στο κοινοβούλιο, 9% εκπροσώπηση στα διοικητικά συμβούλια μεγάλων εταιρειών και 15% εκπροσώπηση στην τοπική αυτοδιοίκηση. Παράλληλα, οι Κύπριες γυναίκες, παρά την υποεκπροσώπησή τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων, συνεχίζουν να επωμίζονται το μεγαλύτερο μέρος της

μη αμειβόμενης φροντίδας, αφού το 70% δηλώνει ότι κάνει καθημερινά οικιακές εργασίες, ενώ το 41% ότι φροντίζει παιδιά, ηλικιωμένους ή άτομα με αναπηρία.

Σε ανάλογη έρευνα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που διεξήχθη το 2025 με θέμα το μισθολογικό χάσμα ανάμεσα στα δύο φύλα, υπολογίστηκε ότι οι απολαβές των γυναικών στην Κύπρο είναι κατά 12% χαμηλότερες από αυτές των ανδρών. Ταυτόχρονα, σύμφωνα με πανευρωπαϊκή έρευνα που διενεργήθηκε το 2025, το 39,9% των γυναικών πέφτουν θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης στον εργασιακό τους χώρο, ποσοστό πολύ μεγαλύτερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Εικαστικό: Μαρία Ελένη Μιχαηλίδου, Β' 3.5

Σύμφωνα με την Επίτροπο Ισότητας των Φύλων κ. Τζόζη Χριστοδούλου, όλα τα πιο πάνω πηγάζουν από τα έμφυλα στερεότυπα (κοινωνικές αντιλήψεις περί του ρόλου και των χαρακτηριστικών αντρών-γυναικών), τις γνωσιακές προκαταλήψεις και τις διακρίσεις που υιοθετούνται άκριτα, πριν ακόμα το άτομο γεννηθεί. Αποτέλεσμα της νοοτροπίας αυτής είναι να επικρατούν συγκεκριμένα πρότυπα σκέψης, τα οποία θεωρούνται ως «ορθά» και «αυτονόητα», οδηγώντας σε εσφαλμένα συμπεράσματα που αναπαράγονται συνεχώς και πυροδοτούν δυσλειτουργικές συμπεριφορές τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο.

Πώς γίνεται να γενικεύουμε και να προωθούμε σκέψεις του τύπου «οι άντρες είναι...» ή «οι γυναίκες είναι...», δίνοντας τη δυνατότητα σε τρεις τελείες να αποδίδουν πληθώρα επιθέτων και κατ'επέκταση χαρακτηρισμών, που σχηματίζουν αντίστοιχες γενικεύσεις και πεποιθήσεις για τα δύο φύλα, οι οποίες, εν τέλει, διαιωνίζουν ανισότητες; Είναι με αυτόν ακριβώς τον τρόπο που δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος, στον οποίο η τελική αβάσιμη κρίση του καθενός προκαθορίζει τον χαρακτήρα, τις ικανότητες, τις δεξιότητες και τις προτιμήσεις του κάθε ατόμου ειδικότερα αλλά και της κάθε ομάδας γενικότερα, χωρίς να παρέχεται χώρος για την ελεύθερη ατομική εξέλιξη.

Κυριών» (1887-1918), η οποία συντάσσονταν αποκλειστικά από γυναίκες και απευθυνόταν σε γυναίκες, κυρίως της Αθήνας και του Πειραιά. Η Παρρέν υποστήριξε με επιμονή ότι η εργασία συνιστά βασική προϋπόθεση ελευθερίας και αξιοπρέπειας και γι' αυτό αγωνίστηκε για την επαγγελματική εκπαίδευση των γυναικών, την πρόσβασή τους σε επαγγέλματα όπως η διδασκαλία και η διοίκηση, καθώς και για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας για άπορες εργάτριες, ιδρύοντας φιλανθρωπικά και εκπαιδευτικά ιδρύματα για τη γυναικεία οικονομική αυτονομία. Λόγω της μεγάλης δημόσιας επιρροής της, εξορίστηκε στην Ύδρα, αφού θεωρήθηκε ότι διατάρασε την πολιτική σταθερότητα της χώρας, χωρίς, όμως, η ίδια να απαρνηθεί τις ιδέες της.

Ωστόσο, υπάρχουν αναρίθμητες άλλες ιστορίες που δεν καταγράφηκαν ποτέ, οι οποίες λειτούργησαν ως πρότυπα και πηγή έμπνευσης για τη διεκδίκηση και την κοινωνική αλλαγή, αποδεικνύοντας ότι η πρόοδος δεν είναι αποτέλεσμα συγκυρίας, αλλά συνεχούς αγώνα. Η ισότητα στον εργασιακό χώρο ξεκινά από την ισότητα στην οικογένεια, στην εκπαίδευση, στον δημόσιο λόγο και στη συλλογική συνείδηση.

Κλείνοντας, όσο οι γυναίκες συνεχίζουν να επωμίζονται δυσανάλογα βάρη, να εκπροσωπούνται ανεπαρκώς και να υποτιμούνται, θα αναπαράγεται αυτός ο φαύλος κύκλος αδικίας. Επομένως, η γεφύρωση του μισθολογικού έμφυλου χάσματος και η εξάλειψη των διακρίσεων στον χώρο της εργασίας δεν μπορούν να επιτευχθούν αποσπασματικά ή αποκλειστικά και μόνο μέσω νομοθετικών παρεμβάσεων, αλλά προϋποθέτουν πρωτίστως αλλαγή στην κοινωνία μέσω της παιδείας. Η ισότητα των φύλων δεν αποτελεί «γυναικείο ζήτημα», αλλά ζήτημα δημοκρατίας, κοινωνικής συνοχής και ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Η μνήμη των αγώνων του παρελθόντος γεννά το αίσθημα της ευθύνης για το μέλλον, για μια κοινωνία που θέλει να προχωρά μπροστά χωρίς αποκλεισμούς και αδικίες.

Εντούτοις, σε αυτόν τον τρόπο σκέψης έχουν αντισταθεί πολλές γυναίκες, οι οποίες απήφησαν τα φυλετικά και κοινωνικά στερεότυπα και τις διακρίσεις, διεκδικώντας τη φυλετική δικαιοσύνη και κομίζοντας την αλλαγή. Τέτοια παραδείγματα υπάρχουν πολλά. Θα περιοριστώ στην αναφορά της δράσης μίας γυναίκας, της Καλλιρόης Παρρέν.

Η Καλλιρόη Παρρέν υπήρξε η πρώτη Ελληνίδα δημοσιογράφος, εκδότρια και διευθύντρια σχολείου, η οποία αγωνίστηκε για τη χειραφέτηση των γυναικών στην Ελλάδα, εισάγοντας φεμινιστικούς προβληματισμούς μέσα από την έκδοση της εβδομαδιαίας «Εφημερίδας των

Η ισότητα των φύλων δεν αποτελεί «γυναικείο ζήτημα», αλλά ζήτημα δημοκρατίας, κοινωνικής συνοχής και ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Πυρκαγιές, κλιματική αλλαγή και ανθρώπινη ευθύνη

Γράφει η
Πωλίνα Τσεχοβάγια, Β' 4.2

Οι πυρκαγιές αποτελούν ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που ταλάνιζαν ανέκαθεν την Κύπρο. Δεν προκαλούν μόνο φυσικές καταστροφές, αλλά απειλούν άμεσα με αφανισμό την ανθρώπινη ζωή. Κάθε φορά που ξεσπά μια φωτιά, δυστυχώς, η χώρα έρχεται αντιμέτωπη με απώλειες που δεν καταμετρώνται μόνο σε καμένα στρέμματα, αλλά και σε θανάτους, φόβο και ανασφάλεια.

Η σύγχρονη ιστορία της Κύπρου έχει σηματοδοτηθεί από μεγάλες και καταστροφικές πυρκαγιές. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Τμήματος Δασών, το 2000, η φωτιά στη Βάβλα κατέκαψε περίπου 5.800 εκτάρια δασικής και γεωργικής γης. Το 2007, η πυρκαγιά στην περιοχή του Σαϊττά οδήγησε σε εκκενώσεις χωριών και στην απώλεια 1.200 εκταρίων πολύτιμων οικοσυστημάτων. Στην πυρκαγιά που εκδηλώθηκε στη Σολέα, το 2016, έχασαν τη ζωή τους δύο δασοπυροσβέστες και καταστράφηκαν 18,9 τετραγωνικά χιλιόμετρα κρατικού δάσους, με το κόστος αποκατάστασης να ξεπερνά τα 40 εκατομμύρια ευρώ. Το 2021, η «φωνικότερη πυρκαγιά», όπως χαρακτηρίστηκε, στην περιοχή του Αρακαπά της επαρχίας Λεμεσού, προκάλεσε τον θάνατο τεσσάρων ανθρώπων, άφησε πίσω της 55 τετραγωνικά χιλιόμετρα καμένη γη και κατέκαψε πάνω από 80 κατοικίες. Πιο πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί η πυρκαγιά στο Ψάθι, το 2024, η οποία, σύμφωνα με τις Αρχές, προκλήθηκε από ανθρώπινη αμέλεια και εξαπλώθηκε με απίστευτη ταχύτητα λόγω των ισχυρών ανέμων που έπνεαν στην περιοχή και των υψηλών θερμοκρασιών που άγγιζαν τους 44°C. Πάνω από 120 τετραγωνικά χιλιόμετρα γης έγιναν στάχτη, με το 35% των πληγεισών περιοχών να αφορά σε καλλιέργειες και το 45% σε άγρια βλάστηση. Η εικόνα του πορτοκαλί ουρανού και των καμένων πλαγιών έμεινε ανεξίτηλα χαραγμένη στη συλλογική μνήμη του κυπριακού λαού.

Οι γενεσιουργές αιτίες των πυρκαγιών παραμένουν, στην πλειονότητά τους, ανθρωπογενείς. Σύμφωνα με επίσημες εκθέσεις της Αστυνομίας Κύπρου, του Τμήματος Δασών και της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, το 90% των πυρκαγιών οφείλεται στον άνθρωπο. Σε δηλώσεις του ο Εκπρόσωπος Τύπου της Πυροσβεστικής, Ανδρέας Κεττής, τον Ιούλιο του 2024, τόνισε: «Είναι αδιανόητο να συνεχίζουμε να μιλάμε για αμέλεια, όταν οι συνθήκες είναι ακραίες. Η χρήση εργαλείων που παράγουν σπίνες ή το πέταμα αποτσιγά-

ρων ισοδυναμούν με έγκλημα». Επίσης, η Αστυνομία επιβεβαίωσε με πορίσματα, όπως αυτό της 12ης Ιουνίου 2024, ότι αρκετές εστίες οφείλονται σε εμπρησμό. Μόνο το 10% των πυρκαγιών αποδίδεται σε φυσικά αίτια, όπως οι κεραυνοί.

Ιδιαίτερη σημασία διαδραματίζει και ο ρόλος της κλιματικής αλλαγής, η οποία λειτουργεί ως πολλαπλασιαστής του κινδύνου. Η αύξηση της μέσης θερμοκρασίας, οι πιο συχνοί και έντονοι καύσωνες, καθώς και οι παρατεταμένες περιόδους ξηρασίας κάνουν τη βλάστηση πιο εύφλεκτη και το έδαφος πιο ευάλωτο στη φωτιά. Παράλληλα, η μείωση των βροχοπτώσεων και η αλλαγή των καιρικών προτύπων δυσκολεύουν την αναγέννηση των δασών μετά από μια πυρκαγιά, με αποτέλεσμα οι ίδιες περιοχές να κινδυνεύουν ξανά στο μέλλον. Οι επιστήμονες προειδοποιούν ότι στην Ανατολική Μεσόγειο, και ειδικά στην Κύπρο, οι πυρκαγιές αναμένεται να γίνονται συχνότερες, να εξαπλώνονται γρηγορότερα και να είναι πιο κατα-

στροφικές, αν δεν υπάρξει ουσιαστική αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης. Για την ανάσχεση της πύρινης λαίλαπας απαιτείται η λήψη δραστικών μέτρων σε τρία επίπεδα. Το κράτος οφείλει να επενδύσει περισσότερα χρήματα σε σύγχρονα τεχνολογικά μέσα για συνεχή επιτήρηση των δασών. Σε δεύτερο επίπεδο, οι πολίτες πρέπει να επιδείξουμε υψηλό αίσθημα ευθύνης, αποφεύγοντας οποιαδήποτε δραστηριότητα στην ύπαιθρο και καταγγέλλοντας άμεσα ύποπτες κινήσεις. Τέλος, το σχολείο μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο μέσω της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης: η ένταξη ειδικών προγραμμάτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των μαθητών για την πρόληψη των πυρκαγιών μπορεί να διαμορφώσει μια νέα γενιά πολιτών που θα σέβεται και θα προστατεύει τον φυσικό πλούτο της πατρίδας μας.

Η αδιαφορία μπορεί να κοστίσει πολύ περισσότερο από όσο φανταζόμαστε. Είναι χρέος μας να διαφυλάξουμε το πράσινο

της Κύπρου ως το πολυτιμότερο κληροδότημα για τις επόμενες γενιές, μετατρέποντας την παθητική παρατήρηση σε ενεργό δράση προστασίας.

Εικαστικό: Αλεξάνδρα Αναξαγόρου, Α' 3.2

Κλιματική αλλαγή Συνέντευξη με τον κ. Χαράλαμπο Θεοπέμπτου

Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Περιβάλλοντος

Γράφουν οι:

Δημήτρης Κωνσταντίνου Β' 3.4 και
Θέα Παπαβαρνάβα Γ' 4.1

Η κλιματική αλλαγή θεωρείται ένα από τα πλέον σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει ολόκληρος ο πλανήτης. Καθημερινά γινόμαστε μάρτυρες ακραίων καιρικών φαινομένων που προκαλούν σοβαρές επιπτώσεις στα οικοσυστήματα του πλανήτη μας. Επιθυμώντας να μάθουμε περισσότερα για το θέμα, συναντήσαμε τον κ. Χαράλαμπο Θεοπέμπτου, Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Περιβάλλοντος, για να μας διαφωτίσει.

Ποια είναι η κύρια αιτία της κλιματικής αλλαγής;

Γύρω από τη Γη υπήρχε ανέκαθεν ένα στρώμα αερίων, τα αέρια του θερμοκηπίου, τα οποία παγίδευαν θερμότητα και για αυτό είχαμε καλές θερμοκρασίες και ανάπτυξη ζωής στον πλανήτη. Πριν από 300 χρόνια, ο άνθρωπος ανακάλυψε το πετρέλαιο, το κάρβουνο και το γκάζι, τα οποία, αφού εξορύξει από τη γη, τα καίει σε εργοστάσια, αυτοκίνητα και οικιακές θερμάνσεις. Η καύση των ορυκτών αυτών καυσίμων έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα, τα οποία, με τη σειρά τους, προκαλούν την αύξηση της θερμοκρασίας.

Ποιες συνέπειες προκαλούνται από την κλιματική αλλαγή;

Όταν έχουμε αυξημένες θερμοκρασίες και μειωμένες βροχοπτώσεις, μειώνεται η παραγωγή τροφής και χάνονται διάφορα είδη από τη χλωρίδα και την πανίδα. Υπολογίζεται πως ένα μεγάλο μέρος του πλανήτη θα υποφέρει πολύ λόγω της αύξησης της θερμοκρασίας. Ξέροντας πως οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής θα επηρεάσουν δραματικά και τον τόπο μας, πρέπει να προετοιμάσουμε τη χώρα κατάλληλα. Αφού γνωρίζουμε ότι θα μειωθεί η βροχοπτώση, δεν πρέπει να προνοήσουμε, ώστε να μην έχουμε προβλήματα με το νερό; Και αφού ξέρουμε πως η θερμοκρασία αυξάνεται, δεν οφείλουμε να αρχίσουμε

να κατασκευάζουμε σπίτια που να αντέχουν σε αυτές τις υψηλές θερμοκρασίες;

Ποιες συμβουλές θέλετε να δώσετε στους νέους της Κύπρου;

Να ζείτε χωρίς να επιβαρύνετε το περιβάλλον. Μειώστε τη χρήση του αυτοκινήτου, μειώστε την κατανάλωση πετρελαίου, βάλτε φωτοβολταϊκά. Να έχετε έγνοια την προέλευση των προϊόντων που αγοράζετε. Δεν θέλουμε να έχουν κατασκευαστεί από δούλους, παιδιά ή να προέρχονται από περιοχές που καταστρέφουν δάση, για να παράγουν το προϊόν. Να αγοράζετε προϊόντα του τόπου μας. Έτσι, βοηθούμε τους συμπατριώτες μας γεωργούς και βοηθούμε και το κλίμα.

Σκάνναρε για να δεις τη συνέντευξη.

Από τον δάσκαλο... στο AI και από την κιμωλία... στους αλγόριθμους

Γράφουν οι:
Εβελίνα Αντωνίου, Β' 3.2 και
Δημήτρης Κωνσταντίνου, Β' 3.4

Η τεχνητή νοημοσύνη, γνωστή και ως AI (Artificial Intelligence), έχει δεισδύσει δυναμικά στη ζωή μας τα τελευταία χρόνια, αλλάζοντας τον τρόπο με τον οποίο εργαζόμαστε, μαθαίνουμε και αλληλεπιδρούμε με τον κόσμο γύρω μας. Από την αξιοποίησή της στην ιατρική και την ψυχαγωγία έως και τη χρήση της σε επιχειρήσεις και οργανισμούς, καθίσταται σαφές πως ο ρόλος τέτοιων τεχνολογιών είναι πλέον καθοριστικός στην εξέλιξη της ανθρωπότητας. Ολοένα αυξανόμενη επιρροή έχει και στον τομέα της εκπαίδευσης, μετασχηματίζοντας καθοριστικά τα εκπαιδευτικά συστήματα ανά το παγκόσμιο και προσφέροντας πολύτιμες ευκαιρίες για τη βελτίωση της διαδικασίας της μάθησης.

AI, ο βοηθός των εκπαιδευτικών

Η τεχνητή νοημοσύνη δεν βοηθά μόνο τον μαθητή να μαθαίνει, αλλά και τον εκπαιδευτικό να διδάσκει. Μέσω προηγμένων αλγορίθμων και μηχανικής μάθησης, ο εκπαιδευτικός μπορεί να προσαρμόσει τη διδασκαλία του στις ανάγκες, τις ικανότητες, τους ρυθμούς και τις προτιμήσεις κάθε μαθητή. Αυτό γίνεται εφικτό με πλατφόρμες που χρησιμοποιούν αλγόριθμους τεχνητής νοημοσύνης, για να αναλύουν τα δεδομένα των μαθητών

και να διαμορφώνουν εξατομικευμένα τη διδασκαλία και το εκπαιδευτικό υλικό που τους παρέχεται. Συνεπώς, αυτά τα ειδικά προσαρμοσμένα μαθησιακά περιβάλλοντα και η χρήση διαδραστικών εκπαιδευτικών παιχνιδιών και εφαρμογών προάγουν την καλύτερη κατανόηση των μαθημάτων και διευκολύνουν τη μελέτη.

Οι εκπαιδευτικοί έχουν πλέον στα χέρια τους υπερσύγχρονα εργαλεία, ώστε να παράγουν καινοτόμο υλικό και να διαμορφώνουν ελκυστικά μαθησιακά περιβάλλοντα που να ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα των μαθητών. Η ενσωμάτωση νέων μεθόδων διδασκαλίας, όπως για παράδειγμα οι εφαρμογές επαυξημένης πραγματικότητας και εικονικών τάξεων, εμπλουτίζουν την εκπαιδευτική εμπειρία, κάνοντας τη μάθηση πιο άμεση, ζωντανή και αποτελεσματική.

Ταυτόχρονα, με τη βοήθεια των ευφύων συστημάτων της τεχνητής νοημοσύνης οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αξιολογήσουν ευκολότερα την πρόοδο των μαθητών, να τους παρέχουν άμεση ανατροφοδότηση, να προβλέψουν τις δυσκολίες που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν και να προσαρμόσουν ανάλογα το περιεχόμενο και τις μεθόδους διδασκαλίας τους. Είναι, συνεπώς, εμφανές ότι οι ψηφιακοί βοηθοί έχουν σταδιακά αρχίσει να ενδυναμώνουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών, ώστε ο χρόνος τους να αξιοποιείται αποτελεσματικότερα και αποδοτικότερα.

Εκπαίδευση για όλους

Συμπληρωματικά, η τεχνητή νοημοσύνη υπόσχεται την παροχή της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς. Οι τεχνολογίες που

υποστηρίζονται από την τεχνητή νοημοσύνη, όπως για παράδειγμα η μετατροπή γραπτών κειμένων σε ηχητικά και αντίστροφα, μπορούν να παράσχουν τη δυνατότητα στους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες να ξεπεράσουν τις δυσκολίες τους και να συμμετάσχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία. Παράλληλα, γεφυρώνεται το χάσμα μεταξύ μαθητών που διαμένουν σε δυσπρόσιτες περιοχές με ανεπαρκείς πόρους και των μαθητών που ζουν σε αστικά κέντρα, με την άμεση πρόσβαση σε ποιοτικό υλικό και ψηφιακούς βοηθούς μάθησης, ανεξαρτήτως τόπου ή χρόνου.

Κίνδυνοι από την αλόγιστη χρήση του AI

Εντούτοις, η αλόγιστη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και γενικά η υπερβολική εξάρτηση των μαθητών από την τεχνολογία περιορίζει τη δημιουργικότητα και την κριτική τους σκέψη, ενώ παράλληλα μειώνει την άμεση και ανθρώπινη αλληλεπίδραση, οδηγώντας στην εξασθένηση των κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων μέσα στην αίθουσα διδασκαλίας. Δεν πρέπει, επίσης, να παραβλέπεται το γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί, ίσως, νιώσουν επαγγελματική ανασφάλεια ή την απειλή για υπονόμηση της ακαδημαϊκής και της εξαπάτησης. Ταυτόχρονα, λαμβάνοντας υπόψη ότι πολλά εκπαιδευτικά συστήματα AI βασίζονται σε δεδομένα και πρότυπα άλλων χωρών, η αλόγιστη αξιοποίησή της μπορεί να οδηγήσει σε παραγκωνισμό της τοπικής γλώσσας, της ιστορίας και της πολιτισμικής ιδιαιτερότητας, αλλοιώνοντας την παράδοση και περιορίζοντας τη πολυφωνία στην εκπαίδευση.

Ισορροπημένη συνύπαρξη ανθρώπου και μηχανής

Τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές πρέπει να γνωρίζουν τη λειτουργία των αλγορίθμων και να εφαρμόζουν υπεύθυνες πρακτικές κατά τη χρήση τους. Η ανάπτυξη τέτοιων δεξιοτήτων συνδέεται άμεσα με την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας και της υπευθυνότητας, θεμέλια τα οποία ενισχύουν την ικανότητα των ανθρώπων να αξιοποιούν την τεχνητή νοημοσύνη ως ένα χρήσιμο εργαλείο και όχι ως υποκατάστατο της ανθρώπινης κρίσης.

Επιπλέον, η διεθνής συνεργασία και η δημιουργία κοινών προτύπων μπορούν να λειτουργήσουν ως σημαντικοί μηχανισμοί ελέγχου και ρύθμισης της τεχνητής νοημοσύνης. Η ανταλλαγή γνώσης και καλών πρακτικών μεταξύ κρατών μπορεί να μειώσει την πιθανότητα καταχρήσεων και να διασφαλίσει ότι η τεχνολογία εξελίσσεται σεβόμενη τα ανθρώπινα δικαιώματα. Επιπλέον, η υιοθέτηση κατευθυντήριων γραμμών για την ηθική σχεδίαση αλγορίθμων, την προστασία των δεδομένων και τη διαφάνεια των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης θα δημιουργήσει ένα υπόβαθρο, πάνω στο οποίο η τεχνολογία θα λειτουργεί προς όφελος όλων, περιορίζοντας παράλληλα τους κινδύνους για την κοινωνία.

Η τεχνητή νοημοσύνη δεν αποτελεί από μόνη της ούτε απόλυτο σύμμαχο ούτε αναπόφευκτη απειλή για τον άνθρωπο. Η επίδρασή της εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον τρόπο με τον οποίο επιλέγουμε να τη χρησιμοποιούμε. Ο κάθε άνθρωπος οφείλει να διατηρεί την αυτονομία της σκέψης του και να αξιοποιεί την τεχνολογία με μέτρο και υπευθυνότητα, χωρίς να υποκαθιστά την κρίση, τη δημιουργικότητα και τις ηθικές του αξίες.

Η συνειδητή χρήση της, η προστασία των προσωπικών δεδομένων και η κριτική αξιολόγηση των πληροφοριών που παρέχει μπορούν να διασφαλίσουν μια ισορροπημένη συνύπαρξη ανθρώπου και μηχανής. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η τεχνητή νοημοσύνη έχει τη δυνατότητα να αποτελέσει πολύτιμο μέσο προόδου και εξέλιξης για την ανθρώπινη φύση. Εξάλλου, όπως είπε και ο Steve Jobs, ιδρυτής της Apple: «Η τεχνολογία δεν είναι τίποτα. Το σημαντικό είναι να έχεις πίστη στους ανθρώπους ότι είναι καλοί και έξυπνοι και, αν τους δώσεις εργαλεία, θα κάνουν υπέροχα πράγματα με αυτά».

Εικαστικό: Νικόλας Κωνσταντίνου, Β' 3.4

Εναλλακτικές πειραματικές μέθοδοι: μια ελπίδα σωτηρίας για τα ζώα

Γράφει η
Ευγενία Χαραλάμπους, Α' 2.2

Είναι γεγονός πως τα ζώα χρησιμοποιούνταν ως πειραματόζωα ήδη από την αρχαιότητα. Τότε, επικρατούσε η αντίληψη πως τα ζώα δεν αισθάνονται πόνο ούτε είναι άξια ζωής. Έτσι, οι άνθρωποι πειραματίζονταν χρησιμοποιώντας τα, πολλές φορές, αποκλειστικά για τη διασκέδαση του κοινού. Παρ' ότι ορισμένα από τα πειράματα προσέφεραν στην ανθρωπότητα νέες επιστημονικές γνώσεις, αποτελούν απάνθρωπες πρακτικές, οι οποίες συχνά κατέληγαν στον βασανιστικό θάνατο αμέτρητων ζώων.

Στη σημερινή εποχή, θεωρούμε αυτονόητο ότι τέτοιες αντιλήψεις και μέθοδοι θα έπρεπε να είχαν ξεπεραστεί. Όμως, έχουν στ' αλήθεια ξεπεραστεί; Η πραγματικότητα καταδεικνύει, δυστυχώς, το αντίθετο. Κάθε χρόνο, χρησιμοποιούνται παγκοσμίως περίπου 2,6 εκατομμύρια ζώα σε πειράματα και δοκιμές. Κι όμως, το 90% των φαρμάκων που δοκιμάζονται σε ζώα και κρίνονται κατάλληλα (λόγω της επιτυχίας του πειράματος) δεν λειτουργούν το ίδιο αποτελεσματικά στους ανθρώπους και αποτυγχάνουν, εν τέλει, στις κλινικές δοκιμές. Έφτασε, λοιπόν, η στιγμή να επανεξετάσουμε αυτή την πρακτική, ώστε να θέσουμε ένα τέλος στον άδικο χαμό τόσων αθώων ζώων.

Συνήθως, οι επιστήμονες πραγματοποιούν τα πειράματά τους *in vivo*, δηλαδή σε ζωντανούς οργανισμούς. Αντ' αυτού σήμερα μπορούν να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικές μέθοδοι, οι οποίες συχνά αποδεικνύονται πιο αποτελεσματικές από τη χρήση πειραματόζωων. Με τη ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας είναι πλέον διαθέσιμες οι μέθοδοι *in silico*, οι οποίες έχουν ψηφιακή μορφή. Οι μέθοδοι αυτές, μέσα από μαθηματικά και υπολογιστικά μοντέλα, προσομοιώνουν βιολογικές διεργασίες ενός ζωντανού οργανισμού, με σκοπό να προβλέψουν τον τρόπο με τον οποίο χημικές ουσίες και φάρμακα θα τον επηρεάσουν.

Οι τεχνικές αυτές θεωρούνται πιο αποτελεσματικές με περίπου το 20% των φαρμάκων, που αξιολογούνται με μεθόδους *in silico*, να λειτουργούν με επιτυχία σε δοκιμές που πραγματοποιούνται στη συνέχεια σε ανθρώπους. Αντιθέτως, μόλις το 10% των φαρμάκων, που ελέγχονται μέσω δοκιμών σε ζώα, είναι ασφαλή για ανθρώπινη χρήση. Επιπλέον, μιας και η διαδικασία εκτελείται ηλεκτρονικά, μειώνεται το κόστος παραγωγής αλλά και ο

χρόνος που απαιτείται για την ολοκλήρωση μιας έρευνας. Απαλλαγμένοι από τους «υλικούς» περιορισμούς του εργαστηριακού περιβάλλοντος, οι ερευνητές έχουν τη δυνατότητα να επαναλαμβάνουν πειράματα απεριόριστες φορές και να διερευνούν διαφορετικές δοσολογίες και αλληλεπιδράσεις χημικών ουσιών, οι οποίες σε πραγματικές συνθήκες θα ήταν ιδιαίτερα χρονοβόρες ή θα μπορούσαν να αποβούν δυνητικά επικίνδυνες.

Οι μέθοδοι *in silico* προβλέπουν με ποιους τρόπους διάφορες ουσίες θα επηρέαζαν το σώμα μας, και έτσι μπορούν να εντοπιστούν έγκαιρα, από τα αρχικά στάδια μιας έρευνας, και να «απορριφθούν» τοξικές για τον ανθρώπινο οργανισμό ουσίες. Ένα υπολογιστικό σύστημα, με πρόσβαση σε μεγάλο όγκο ιατρικών δεδομένων και με δυνατότητα ταχείας ανάλυσής τους, συμβάλλει όχι μόνο στη μείωση του κόστους και του απαιτούμενου χρόνου, αλλά και στον περιορισμό – ή ακόμη και στην αντικατάσταση – της χρήσης πειραματόζωων στην επιστημονική έρευνα.

Εκτός από τις ψηφιακές τεχνικές (*in silico*), υπάρχει και η μέθοδος *in vitro* (κυριολεκτικά «έν ύαλω», δηλαδή «μέσα στο γυαλί», συνεκδοχικά «μέσα στον δοκιμαστικό σωλήνα»), που συνδέεται άμεσα με τη μικροβιολογία και τη βιοϊατρική έρευνα. Ο όρος *in vitro* χρησιμοποιείται στην επιστημονική ορολογία για να δηλώσει ότι π.χ. ένα κύτταρο μελετάται εκτός ζωντανού οργανισμού σε ελεγχόμενο εργαστηριακό περιβάλλον, όπως σε έναν δοκιμαστικό σωλήνα ή σε ένα τρυβλίο Petri. Η τεχνική *in vitro* προσφέρει τη δυνατότητα πειραματισμού σε κύτταρα και ιστούς, χωρίς τις υπόλοιπες μεταβλητές που συνυπάρχουν σε έναν ολόκληρο οργανισμό. Μέσα σε αυτό το ελεγχόμενο εργαστηριακό περιβάλλον γίνεται ευκολότερη η «ενορχήστρωση» ενός πειράματος και ακριβέστερη η εφαρμογή της ερευνητικής μεθοδολογίας. Παράλληλα, οι ερευνητές έχουν τη δυνατότητα να επαναλάβουν το ίδιο πείραμα περισσότερες φορές από όσες θα μπορούσαν, αν αυτό πραγματοποιούνταν σε ζώα ή ανθρώπους. Για ακόμη μια φορά, επομένως, γίνεται σαφές πως αυτές οι μέθοδοι είναι διαδικαστικά γρηγορότερες, απλούστερες και πιο ηθικά αποδεκτές από οποιοδήποτε δοκιμές σε ζώα. Στην κατηγορία *in vitro* κατατάσσονται και τα τεχνητά όργανα τα οποία εξελίσσονται όλο και περισσότερο με την πάροδο του χρόνου. Οι επιστήμονες χρησιμοποιούν μικροφυσιολογικά συστήματα γνωστά ως MPS (Microphysiological Systems) για τη δοκιμή νέων φαρμάκων, τη μελέτη ασθενειών και την αξιολόγηση των επιπτώσεων διάφορων τοξινών και τοξικών ουσιών στο ανθρώπινο σώμα.

Με την πρόοδο της σύγχρονης τεχνολογίας, οι νέες τεχνικές καθίστανται ολοένα και

πιο εφαρμόσιμες, ενισχύοντας την προσπάθεια των επιστημόνων για τη συνεχή εξέλιξη και τη μέγιστη αξιοποίησή τους. Μάλιστα, τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί αξιοσημείωτη πρόοδος και βελτίωση όσον αφορά στην αποτελεσματικότητα αυτών των εναλλακτικών μεθόδων. Παρ' ότι αυτές οι τεχνικές δεν δύνανται ακόμη να αντικαταστήσουν πλήρως την έρευνα σε ζώα, μπορούν να μειώσουν δραστικά τον τεράστιο αυτό αριθμό πειραματόζωων που χρησιμοποιούνται ετησίως και καταλήγουν να χάνουν τη ζωή τους πολλές φορές τραγικά και δίχως νόημα. Σημαντικές προσπάθειες έχουν καταβληθεί από διάφορους φορείς, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τον περιορισμό των δοκιμών σε ζώα, όπως η ολοκληρωτική απαγόρευση της χρήσης πειραματόζωων σε καλλυντικά προϊόντα από τον Σεπτέμβριο του 2004 σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως αποτέλεσμα αυτών των προσπαθειών, το 2024 καταγράφηκε ο χαμηλότερος αριθ-

μός πειραματόζωων από το 2001. Στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η σταδιακή κατάργηση των δοκιμών σε ζώα και η στροφή αποκλειστικά προς τις λεγόμενες NAMS (Non-Animal Methods), οι οποίες προάγουν μια πιο ηθική, σύγχρονη και επιστημονικά αξιόπιστη προσέγγιση στην επιστημονική έρευνα.

Η υιοθέτηση αυστηρότερων νομοθετικών πλαισίων δεν αποτελεί απλώς θεσμική αναγκαιότητα, αλλά ουσιαστικό βήμα προς τη δραστική μείωση του αριθμού των πειραματόζωων που θανατώνονται ετησίως, καθώς και προς τη διασφάλιση αξιοπρεπέστερων συνθηκών διαβίωσής τους. Η επιλογή μεταξύ επιστημονικής πρόοδος και ηθικής ευθύνης ίσως δεν θα έπρεπε να αποτελεί δίλημμα, αλλά υποχρέωση. Μπορεί, άραγε, η επιστημονική πρόοδος να δικαιολογείται χωρίς ταυτόχρονη τήρηση του σεβασμού προς την ίδια τη ζωή;

Εικαστικό: Ευγενία Χαραλάμπους, Α' 2.2

Πηγές

- <https://www.physiology.org/career/policy-advocacy/animal-research/Why-do-scientists-use-animals-in-research?SSO=Y>
- <https://www.animalresearch.pitt.edu/frequently-asked-questions>
- <https://www.britannica.com/procon/animal-testing-debate/Pro-Quotes>
- <https://www.zclinics.com/blog/differences-between-in-vitro-in-vivo-and-in-silico-assays-in-preclinical-research/>

Μίκης Θεοδωράκης

Μια ζωή αφιερωμένη στη μουσική, την ελευθερία και τον άνθρωπο

Γράφει η
Γεωργία Χατζηκυριάκου, Γ' 1.1

Ο Μίκης Θεοδωράκης υπήρξε μια από τις πιο εμβληματικές και πολυδιάστατες προσωπικότητες της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας. Μουσικοσυνθέτης, πνευματικός δημιουργός, αγωνιστής και πολιτικός άφησε πίσω του ένα έργο που ξεπερνά τα στενά όρια της τέχνης και αγγίζει βαθιά την ταυτότητα και τη συλλογική μνήμη του ελληνικού λαού. Οι παλαιότερες γενιές τον γνώρισαν, μέσα από τους κοινωνικούς και πολιτικούς αγώνες, ως σύμβολο αντίστασης. Για εκείνους ο Μίκης δεν ήταν μόνο ένας σπουδαίος μουσικοσυνθέτης, αλλά ένας άνθρωπος που στάθηκε δίπλα στον λαό, όταν αυτός είχε ανάγκη μια δυνατή, ενωτική φωνή. Οι νεότεροι συνεχίζουν να τον ανακαλύπτουν μέσα από τις αναμνήσεις των γονιών και των παππούδων τους, από ιστορικά αφιερώματα, αλλά κυρίως μέσα από τις μελωδίες του, οι οποίες εξακολουθούν να εμπνέουν, να ενώνουν και να συγκινούν. Η διαχρονικότητα του έργου του αποδεικνύει ότι ο Θεοδωράκης δεν δημιούργησε για μια εποχή· δημιούργησε για όλους και για πάντα.

Πρώτα χρόνια και μουσική διαμόρφωση

Γεννήθηκε στη Χίο το 1925, αλλά λόγω της επαγγελματικής πορείας του πατέρα του μεγάλωσε σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας. Από μικρή ηλικία έδειξε έντονο ενδιαφέρον για τη μουσική, την οποία θεω-

ρούσε όχι απλώς μορφή τέχνης αλλά τρόπο έκφρασης και αντίστασης. Σπούδασε μουσική στην Αθήνα και αργότερα στο Παρίσι, όπου ήρθε σε επαφή με την ευρωπαϊκή καλλιτεχνική πρωτοπορία. Παρά τη διεθνή αναγνώριση που απέκτησε, ο Θεοδωράκης παρέμεινε πάντοτε βαθιά συνδεδεμένος με τις ελληνικές μουσικές του ρίζες. Συνδύασε την υψηλή τέχνη με τα λαϊκά μοτίβα, δημιουργώντας ένα νέο μουσικό ιδίωμα που μιλούσε άμεσα στην ψυχή του απλού ανθρώπου.

Αγώνες και ιστορικές δοκιμασίες

Η ζωή του Θεοδωράκη υπήρξε άρρηκτα συνδεδεμένη με την ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας. Κατά τη διάρκεια της Κατοχής, λόγω της συμμετοχής του στην Εθνική Αντίσταση και των αριστερών πολιτικών του πεποιθήσεων, συνελήφθη και φυλακίστηκε. Εξορίστηκε στην Ικαρία και αργότερα στη Μακρόνησο, όπου υπέστη βασανιστήρια και κακουχίες - εμπειρίες που άφησαν ανεξίτηλο αποτύπωμα στη μετέπειτα δημιουργία του. Παράλληλα, η δράση του κατά την περί-

οδο της δικτατορίας των Συνταγματαρχών (Χούντας), τον ανέδειξε σε παγκόσμιο σύμβολο αντίστασης, αφού κατά την περίοδο εκείνη συνελήφθη και φυλακίστηκε, τέθηκε σε κατ' οίκον περιορισμό και στη συνέχεια εξορίστηκε εκ νέου. Αποφυλακίστηκε χάρη στη διεθνή κινητοποίηση υπέρ του και στις πιέσεις επιφανών προσωπικοτήτων από όλο τον κόσμο.

Το έργο και η καλλιτεχνική του προσφορά

Το έργο του Μίκη Θεοδωράκη είναι τεράστιο, πολυσύνθετο και πολυσχιδές. Περιλαμβάνει συμφωνικά έργα, ορατόρια, όπερες, μουσική δωματίου, αλλά και τραγούδια που έγιναν αναπόσπαστο κομμάτι της ελληνικής καθημερινότητας. Η μελοποίηση ποιημάτων αποτελεί ίσως τη σημαντικότερη συνεισφορά του. Μερικά από τα πιο γνωστά τραγούδια του είναι τα: «Της Δικαιοσύνης Ήλιε Νοητέ», «Βρέχει στη φτωχογειονιά», «Το Γελαστό Παιδί» και «Θα σημάνουν οι καμπάνες». Επιπλέον, ο Θεοδωράκης κατάφερε να παντρέψει τη μουσική με τον λόγο μεγάλων Ελλήνων ποιητών, όπως του Γιάννη Ρίτσου, του Οδυσσέα Ελύτη και του Γιώργου Σεφέρη. Έργα όπως το «Άξιον Εστί», η «Ρωμισούνη» και το «Μαουτχάουζεν» δεν είναι απλώς συνθέσεις· αποτελούν μνημεία πολιτισμού που αναδεικνύουν την ιστορία, τον αγώνα και την αξιοπρέπεια των ανθρώπων.

Διεθνής ακτινοβολία

Σημαντική υπήρξε επίσης η συμβολή του στη μουσική του κινηματογράφου. Η μουσική που συνέθεσε για την ταινία «Ζορμπάς» εξελίχθηκε σε διεθνές σύμβολο της Ελλάδας και συνέβαλε στη διάδοση της ελληνικής κουλτούρας. Η μουσική του απαγορεύτηκε στην Ελλάδα, αλλά ακούστηκε δυνατά στο εξωτερικό ως φωνή διαμαρτυρίας ενάντια στην καταπίε-

ση, στρατευμένη στον αγώνα του για την αποκατάσταση της δημοκρατίας.

Η διαχρονική του αξία

Γιατί ο Μίκης Θεοδωράκης θεωρείται ακόμα τόσο σημαντικός; Πρώτον, επειδή κατάφερε να ενώσει την τέχνη με την κοινωνική δράση. Δεν αντιμετώπισε ποτέ τη μουσική ως απομονωμένη δημιουργία, αλλά ως ευθύνη απέναντι στην κοινωνία. Πίστευε βαθιά ότι ο καλλιτέχνης οφείλει να παλεύει για την αλήθεια, την ειρήνη και την ελευθερία. Δεύτερον, διότι η μουσική του αποτέλεσε φωνή όλων των Ελλήνων, ανεξάρτητα από πολιτικές ή κοινωνικές διαφορές. Σε δύσκολες περιόδους, τα τραγούδια του έδιναν δύναμη, κουράγιο και ελπίδα. Τρίτον, άφησε πίσω του ένα έργο που συνεχίζει να ζει: παρουσιάζεται σε συναυλίες, διδάσκεται στα σχολεία, τραγουδιέται στις πλατείες και συνοδεύει τις πιο έντονες στιγμές της ελληνικής ζωής.

Επίλογος...

Η ζωή του Μίκη Θεοδωράκη ήταν γεμάτη αγώνες, δυσκολίες, επιτυχίες και όνειρα. Ήταν ένας άνθρωπος με όραμα, που πίστευε ότι ο πολιτισμός μπορεί να αλλάξει τον κόσμο και που αφιέρωνε καθημερινά τον εαυτό του σε αυτή την ιδέα. Η παρακαταθήκη του είναι τεράστια: μια Ελλάδα πιο φωτεινή, πιο μουσική, πιο ανθρώπινη. Μπορεί να έφυγε από τη ζωή το 2021, όμως η ψυχή του συνεχίζει να αντηχεί σε κάθε νότα που συνέθεσε, σε κάθε άνθρωπο που συγκινείται με τα έργα του και σε κάθε νέο που εμπνέεται από το παράδειμά του. Ο Μίκης Θεοδωράκης δεν ήταν απλώς ένας σπουδαίος δημιουργός· ήταν μια ολόκληρη εποχή συμπυκνωμένη σε έναν άνθρωπο. Ένας μουσικός που έγινε σύμβολο και ένας Έλληνας που κατάφερε να ακουστεί σε όλο τον κόσμο. Και αυτή είναι, ίσως, η μεγαλύτερη νίκη του: ότι κατάφερε να μιλήσει καρδιά με καρδιά σε έναν ολόκληρο λαό — και συνεχίζει να το κάνει.

Διονύσης Σαββόπουλος

Ο τραγουδοποιός με την πολιτική φωνή

Γράφει η
Δήμητρα Κυπριανού, Β' 3.5

Ο Διονύσης Σαββόπουλος υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους δημιουργούς της σύγχρονης Ελλάδας, ο οποίος άφησε ανεξίτηλο το σημάδι του στη μουσική και τον πολιτισμό. Μέσα από το έργο του, προασπίστηκε με πάθος τις αξίες της ελευθερίας, της δημοκρατίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Συνδυάζοντας την παράδοση με σύγχρονα ακούσματα, ανέδειξε τη σημασία της ειλκρινούς καλλιτεχνικής έκφρασης, εμπνέοντας γενιές ολόκληρες να αναζητήσουν την αλήθεια πέρα από τα καθιερωμένα. Η πνευματική του προσφορά υπερβαίνει τα όρια της απλής τραγουδοποιίας, καθώς ο ανατρεπτικός του λόγος διαμόρφωσε μια ολόκληρη γενιά.

Ο Διονύσης Σαββόπουλος, γεννημένος στη Θεσσαλονίκη, εγκατέλειψε τις σπουδές του στη Νομική, για να ακολουθήσει το καλλιτεχνικό του πεπρωμένο, μια διαδρομή που ξεκίνησε στα μέσα της δεκαετίας του 1960, όταν κατέβηκε στην Αθήνα με ένα φορτηγό. Αυτή του η εμπειρία έδωσε τον τίτλο στον πρώτο του δίσκο, «Το Φορτηγό», σηματοδοτώντας την αυγή μιας νέας εποχής για το ελληνικό τραγούδι. Δημιούργησε το δικό του στυλ, ενώνοντας το ροκ με το ρεμπέτικο και το λαϊκό. Στη δεκαετία του 1970, με το «Μπάλλος» και το «Βρώμικο Ψωμί», ο Σαββόπουλος πέρασε στην πολιτική καταγραφή· δεν τραγουδούσε απλώς, αλλά αφηγούσαν την Ελλάδα που άλλαζε.

Λίγους μήνες μετά την επιβολή της δικτατορίας των Συνταγματαρχών, τον Αύγουστο του 1967, ο Σαββόπουλος συνελήφθη και κρατήθηκε για πέντε μήνες. Η εμπειρία του στην Ασφάλεια της οδού Μπουμπουλίνας υπήρξε σκληρή, καθώς υπέστη βασανιστήρια. Η δίωξή του οφειλόταν στην ιδεολογία του, στον ανατρεπτικό του λόγο και τη δύναμη που είχε να επηρεάζει τη νεολαία, την οποία το καθεστώς θεωρούσε «επικίνδυνη». Την περίοδο της Χούντας, τα τραγούδια του Σαββόπουλου εκφράζουν την κουλτούρα της ελεύθερης βούλησης και διατηρούν την αντίσταση απέναντι στο καθεστώς της δικτατορίας. Η παρουσία του και τα τραγούδια του ενέπνευσαν φοιτητές που αργότερα θα πρωτοστατούσαν στην εξέγερση του Πολυτεχνείου, καθιστώντας τον ως τον απόλυτο εκφραστή μιας γενιάς που ζητούσε ελευθερία.

Τη δεκαετία του 1980 κυκλοφόρησε τον δίσκο «Τραπεζάκια Έξω», που έφερε το αστικό τραγούδι πιο κοντά στο λαϊκό αίσθημα και στον ελληνικό δρόμο. Ο εν λόγω δίσκος αποτέλεσε κομβικό σημείο στην πορεία του Διονύση Σαββόπουλου, καθώς σηματοδότησε μια βαθιά πολιτική στροφή. Μετά την έντονη πολιτικοποίηση της Μεταπολίτευσης, ο Σαββόπουλος εισήγαγε μια νέα οπτική που συνδύαζε την ελληνική παράδοση με τον μοντερνισμό, προτάσσοντας συγκεκριμένες πολιτικές κοινωνικές αξίες. Πολλοί είδαν με καχυποψία αυτή την καινούργια πλευρά του Σαββόπουλου. Μάλιστα, το καλοκαίρι του 1983, ο Γιάννης Μηλιός εντόπιζε στα τραγούδια του την «ιδεολογική σύγκλιση της Αριστεράς και του χριστιανοεθνικιστικού δόγματος».

Αρχικά, το τραγούδι «Ας κρατήσουν οι χοροί» από τον δίσκο «Τραπεζάκια Έξω» δεν είναι απλώς ένα εορταστικό κομμάτι, αλλά ένα πολιτικό μανιφέστο που επαναπροσδιόρισε την έννοια της ελληνικότητας. Κατά τη δεκαετία του 1980, στη διάρκεια της οποίας η Ελλάδα ήταν διχασμένη ανάμεσα στον εκσυγχρονισμό και την παράδοση, ο Σαββόπουλος πρότεινε μια εθνική αυτογνωσία που βασιζόταν στην ιστορική μνήμη. Εισήγαγε έννοιες όπως η «ορθόδοξη κοινότητα» και η «πατρίδα», με πρόθεση να βρει έναν κοινό τόπο που να ενώνει τους Έλληνες πέρα από τις κομματικές ταυτότητες.

Το τραγούδι «Μας βαράνε ντέφια» αποτελεί μια από τις πιο διεισδυτικές κοινωνικές κριτικές του Σαββόπουλου, καθώς αποτυπώνει την αρχή της αλλοτρίωσης στην ελληνική κοινωνία της δεκαετίας του 1980. Μέσα από τους στίχους του, ο δημιουργός στηλιτεύει την ψευδαίσθηση της ευημερίας και τη σταδιακή απώλεια της αυθεντικότητας. Με τη φράση «Εφιαλτική Κυκλοφορία», η Αθήνα περιγράφεται ως ένα χαώδες σκηνικό, όπου ο θόρυβος της πόλης πνίγει την ανθρωπινή επαφή, τις σχέσεις και τον έρωτα, υποδηλώνοντας την απουσία της λύτρωσης μέσα από το συλλογικό γλέντι.

Ο Διονύσης Σαββόπουλος καθιστά την πολιτικοποίηση και την ενεργό πολιτικότητα αναγκαία στον χώρο της μουσικής, αποτελώντας ο ίδιος παράδειγμα προς μίμηση. Η μουσική οφείλει να έχει και αντιστασιακό χαρακτήρα, καθώς είναι μια καλλιτεχνική μορφή που μπορεί να ωθήσει τους ακροατές της σε ουσιαστική δράση και αλλαγή των κοινωνικών καταστάσεων. Στο παρελθόν, η μουσική «μιλούσε» για τους αντάρτες στα βουνά, τους στρατιώτες που πολεμούσαν για την ελευθερία, για τον πόλεμο στο Βιετνάμ, τον φεμινισμό, τον ρατσισμό και τα δικαιώματα των Αφροαμερικανών, για τους διεφθαρμένους πολιτικούς, την κλιματική αλλαγή, τα χουντικά καθεστώτα σε διάφορες χώρες, για την καταπίεση και την παγκόσμια ειρήνη. Επομένως, γιατί σήμερα, όταν η μουσική τολμήσει να «μιλήσει» για οτιδήποτε άλλο πέρα από τη διασκέδαση, έρχεται

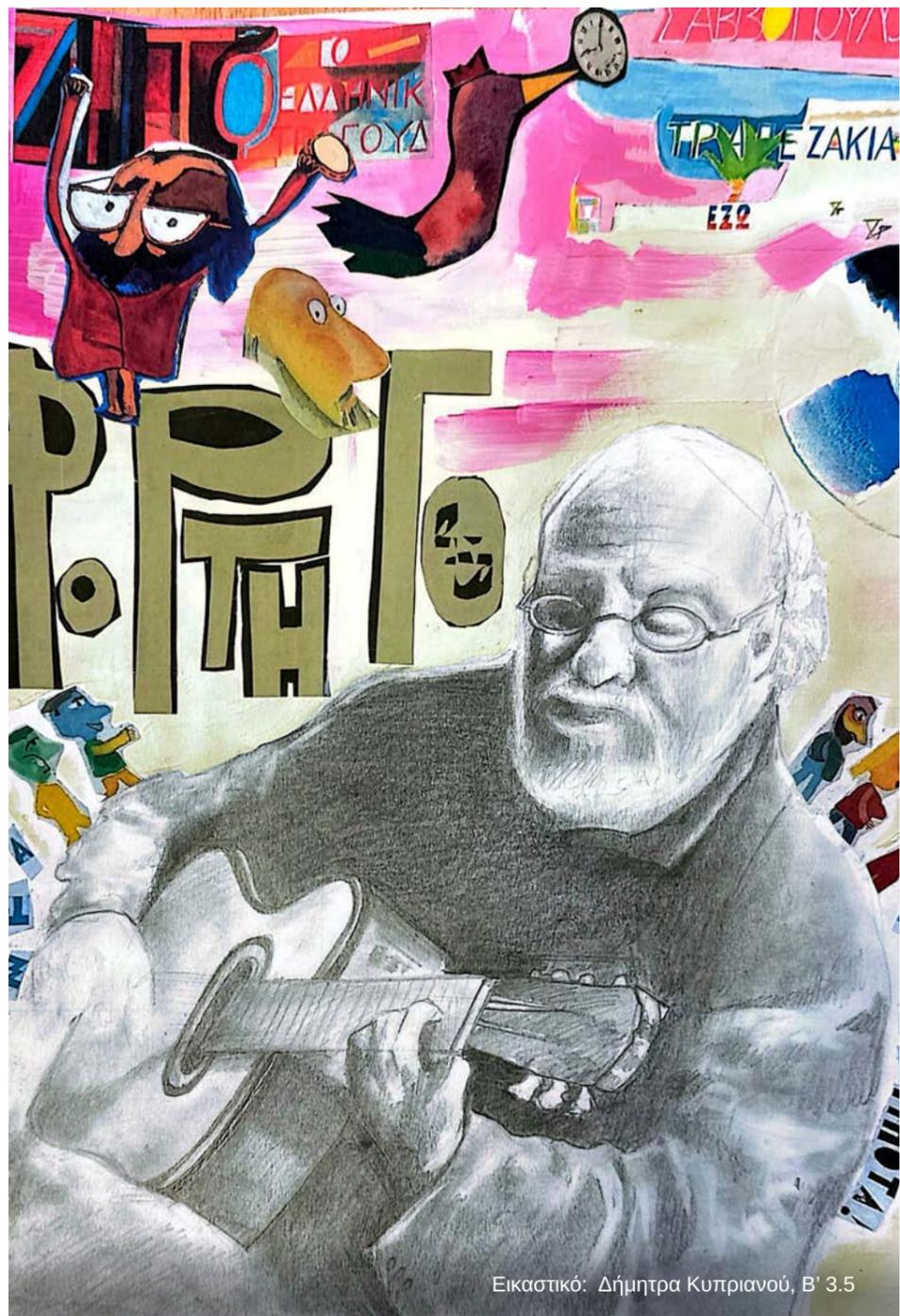
συχνά αντιμέτωπη με πολίτες που νιώθουν προσβεβλημένοι λόγω των διαφορετικών απόψεων που αυτοί πρεσβεύουν; Η μουσική αποτελεί ισχυρό μέσο κριτικής, κοινωνικού σχολιασμού και διαμόρφωσης κριτικής σκέψης, λειτουργώντας συχνά ως καθρέφτης των κοινωνικοπολιτικών συνθηκών. Μέσα από στίχους, ο Σαββόπουλος αμφισβήτησε κατεστημένες αξίες και προώθησε την κοινωνική αλλαγή. Ο Σαββόπουλος δεν δίστασε να εκφράσει την αντίθεσή του στις αδικίες της εποχής του - με όποιο κόστος - κατακρίνοντας ενίοτε και την πολιτική εξουσία.

Το έργο του Διονύση Σαββόπουλου δείχνει ξεκάθαρα ότι η τέχνη μπορεί να λειτουργήσει ως μέσο πολιτικής σκέψης, αμφισβήτησης και αφύπνισης. Μέσα από

τους στίχους και τη μουσική του κατάφερε να εκφράσει τις αγωνίες και τα όνειρα της ελληνικής κοινωνίας, επηρεάζοντας τον τρόπο με τον οποίο οι πολίτες αντιλαμβάνονται την πολιτική και τον ρόλο τους μέσα σε αυτή. Η στάση του αποδεικνύει πως η πολιτικοποίηση δεν είναι φανατισμός, αλλά συνειδητοποίηση, κριτική σκέψη και ενεργή συμμετοχή στα κοινά. Η πολιτικοποίηση σε τομείς προσωπικής έκφρασης είναι απαραίτητη, ώστε να μπορούμε να διαχωρίζουμε το ηθικό και το σωστό από το κερδοσκοπικά υποκινούμενο, την προπαγάνδα. Σε μια εποχή κατά την οποία η αδιαφορία και η αποστασιοποίηση ενισχύουν τις ανισότητες και την αδικία, η πολιτική εγρήγορση αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για μια δημοκρατία ζωντανή και ουσιαστική.

Μέσα από στίχους,
ο Σαββόπουλος αμφισβήτησε
κατεστημένες αξίες και προώθησε
την κοινωνική αλλαγή.

Εικαστικό: Δήμητρα Κυπριανού, Β' 3.5

Χαρτογραφώντας τα

ΔΑΣΟΥΠΟΛΙΤΙΚΑ

σημεία του Σχολείου μας...

ΤΟ “ΠΑΓΚΑΚΙ ΤΗΣ Γ’ ΛΥΚΕΙΟΥ”

«Εδώ, το ξύλο έχει ποτιστεί με περισσότερα όνειρα και απογοητεύσεις απ’ όσα αντέχει. Είναι το σημείο όπου λύθηκαν παρεξηγήσεις, γεννήθηκαν έρωτες... Το σημείο όπου αποφασίσαμε – μεταξύ τυρόπιτας και καφέ – πώς θα αλλάξουμε τον κόσμο!»

Η ΑΙΘΟΥΣΑ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΧΡΗΣΗΣ

«Ο χώρος όπου μεταμορφωνόμαστε... Τις καθημερινές είναι ένα απλό δωμάτιο με πάτωμα και καρέκλες. Στις εκδηλώσεις, όμως, γίνεται η σκηνή όπου νικάμε τον φόβο της έκθεσης. Εδώ μάθαμε πως το χειροκρότημα δεν είναι απλώς επιβράβευση, αλλά αληθινή επικοινωνία.»

ΟΙ ΒΡΥΣΣΕΣ

«Ο σταθμός ανεφοδιασμού μετά τη γυμναστική. Το μέρος όπου οι ανάσες κόβονται και τα γέλια δυναμώνουν. Εδώ ανακουφιστήκαμε από την κούραση της Γ’ Λυκείου. Μια απλή “ιεροτελεστή” δροσιάς που μας θυμίζει πως, μετά από κάθε προσπάθεια, πάντα υπάρχει μια πηγή να σε περιμένει.»

Η ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΥΛΗ

«Κάθε πρωί στις 7:30 τη διασχίζουμε νυσταγμένοι, κουβαλώντας την τσάντα στους ώμους. Κάθε μεσημέρι στις 13:35 τη διασχίζουμε βιαστικοί, κουβαλώντας το μέλλον μας. Σε λίγους μήνες, θα την περάσουμε για τελευταία φορά. Μα ένα κομμάτι μας θα μείνει για πάντα “μέσα”.»

Η ΑΙΘΟΥΣΑ ΓΛΩΣΣΩΝ

«Εδώ οι λέξεις ταξιδεύουν χωρίς διαβατήριο. Εδώ δοκιμάσαμε ήχους ξένους, γελάσαμε με την αμηχανία μας και, σιγά-σιγά, ανοίξαμε παράθυρα σε άλλους πολιτισμούς. Καταλάβαμε πως κάθε γλώσσα είναι ένας διαφορετικός τρόπος να λες “ονειρεύομαι”. Και πως όσο περισσότερες λέξεις μαθαίνεις, τόσο μεγαλώνει ο κόσμος σου.»

ΟΙ ΣΚΑΛΕΣ

«Δεν είναι ένα απλό πέρασμα· είναι το “ενδιάμεσο”. Εκεί ψιθυρίσαμε μυστικά στα πέντε λεπτά του διαλείμματος. Εκεί ανεβήκαμε με βαριά πόδια για το μάθημα και κατεβήκαμε τρέχοντας για την ελευθερία. Κάθε σκαλοπάτι και μια μέρα που πέρασε, κάθε πλατύσκαλο μια στάση, για να πάρουμε ανάσα πριν από το επόμενο βήμα.»

Ο ΔΙΑΔΡΟΜΟΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ

«Εκεί όπου μυρίζει αντιδραστήρια και παλιά βιβλία. Είναι το καταφύγιο της λογικής, όταν ο κόσμος έξω μοιάζει παράλογος. Εδώ αποδείξαμε πειραματικά ότι, τελικά, τίποτα δεν χάνεται· μόνο αλλάζει μορφή – ακόμη και η λύπη μας.»

ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

«Ο χώρος όπου ο χρόνος σταματά ανάμεσα σε κώδικες και πίξελ. Εδώ μάθαμε ότι η ζωή, όπως και τα προγράμματα, θέλει “logic” αλλά και “debugging”. Κάθε φορά που ένα “error” μας έβγαζε εκτός εαυτού, καταλαβαίναμε ότι η λύση δεν είναι να τα παρατάς, αλλά να ψάχνεις το λάθος κόμμα που σου χαλάει τη σύνταξη. Εδώ, το μέλλον δεν είναι θεωρία· είναι μια οθόνη που περιμένει το δικό μας “input”.»

Η ΑΙΘΟΥΣΑ ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ

«Κάτω από τους φακούς των μικροσκοπίων, ανακαλύψαμε πως η ζωή είναι πιο περίπλοκη και πιο όμορφη απ’ όσο φαίνεται με γυμνό μάτι. Ανάμεσα σε προπλάσματα σκελετών και διαγράμματα DNA, συνειδητοποιήσαμε πως είμαστε όλοι φτιαγμένοι από τα ίδια υλικά. Σε αυτή την αίθουσα, η επιστήμη έγινε δέος: μάθαμε πώς χτυπά η καρδιά, πριν ακόμα καταλάβουμε γιατί κάποιες φορές ραγίζει.»

ΤΟ ΚΥΛΙΚΕΙΟ

«Η “καρδιά” της τοπικής οικονομίας και των κοινωνικών συναναστροφών. Η ουρά που απαιτεί υπομονή, η μυρωδιά της τυρόπιτας που νικά κάθε πείνα και τα κέρματα που μοιράζονται, για να βγει ο καφές. Είναι το σημείο όπου οι βαθμοί των διαγωνισμάτων – έστω για λίγο – ξεχνιούνται στη σκέψη ενός σάντουιτς και μιας καλής παρέας.»

Γράφουν οι:
Δανάη-Αναστασία Ψαρρά Γ’ 1.1,
Μάριος Οράτιος Γεωργιάδης Γ’ 3.4 και
Ανδρέας Παφίτης Γ’ 3.4